

*JULKISTEN TILAMERKITYSTEN JA YKSILÖN
PAIKKAKOKEMUKSEN VERTAILUA TURUN
KOROISILLA*

Päivi Leppänen
Pro gradu-tutkielma
Turun yliopisto
Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos
Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma
Maisemantutkimus
Kesäkuu 2016

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck- järjestelmällä.

TIIVISTELMÄ

TURUN YLIOPISTO

Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos/humanistinen tiedekunta

LEPPÄNEN, PÄIVI: Julkisten tilamerkitysten ja yksilön paikkakokemuksen vertailua Turun Koroisilla

Pro gradu- tutkielma, 90 s., 2 liites.

Maisemantutkimus

Kesäkuu 2016

Tässä tutkimuksessa keskitytään julkisten tilamerkitysten ja yksilön paikkakokemuksen tarkasteluun Turun Koroisilla. Aurajokilaaksossa on ollut asutusta jo kivikaudelta lähtien ja keskiajalla Koroisille perustettiin piispankirkko Suomen ensimmäistä hiippakuntaa johtamaan. Koroinen on vahvasti profiloitunut kulttuuriympäristöksi, jossa kulttuurimaisema ja kulttuuriperintöarvot ohjaavat pitkälti myös alueen maankäyttöä. Koroinen on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY-alue), valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta, Aurajokilaakson kansallismaisemaa sekä kansallista kaupunkipuistoa. Koroisilla on lisäksi vahva virkistysellinen arvo lähiseudun asukkaille. Koroisille on suunnitteilla uusi asemakaava, joka mahdollistaisi uuden tien rakentamisen alueen peltojen poikki sekä uudisrakentamisen sijoittamisen nykyisen Halisten marketin taakse. Tässä tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, kohtaavatko kaupunkikehittämisen politiikka ja tavalliset arkielämän tilankäyttäjät ja millaisia merkityksiä Koroisilla on alueen kävijöiden arkielämässä. Tutkimuksen tarkoitus on osaltaan lisätä asukkaiden osallistamista osana kaupungin kehittämistä. Aineistona on syksyllä 2015 kerätty Webropol- kyselyaineisto, johon vastauksia saatiin yhteensä 118. Kysely oli esillä Turun yliopiston Intrassa, sähköisenä linkkinä yliopiston viestinnässä sekä Turun ympäristötoimen sivuilla. Teoreettisena viitekehystenä on konstruktivismi eli käsitys sosiaalisesti rakentuneesta todellisuudesta sellaisena, kuin se ilmenee tavallisten jäsenten kokemuksissa, mutta yksilön paikkakokemuksen tulkintaan sovelletaan osin myös fenomenologista ajattelua, jossa korostuu yksilön kokemuksellinen suhde maailmaan. Keskeisiä tutkimuskäsitteitä ovat tila, paikka, maisema, kulttuuriperintö sekä instituutiot ja institutionalisoitumisprosessi ja käsitteiden teoreettisessa tarkastelussa on sovellettu muun muassa Doreen Massey'n, Christopher Tilley'n, Yi-Fu Tuanin, Peter Bergerin ja Thomas Luckmanin sekä Anssi Paasin kirjallisuutta. Kävijöille suunnattua kyselyä analysoidaan teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla, jossa oletetaan aineiston sisältävän teoreettisia kytkentöjä, mutta jotka eivät suoraan pohjautu teoriaan. Sisällönanalyysissä korostuvat tulkinnat havaitusta ja aistitusta sekä opitusta ja eletystä ympäristöstä. Tutkimustulosten mukaan julkiset tilamerkitykset ja yksilön paikkakokemukset kohtaavat koroisilla eikä virkistys- ja kulttuuriympäristöarvoja nähdä yleisesti vastakkaisina. Maaseutumaista henkeä huokuva Koroinen tuo vastaajien mukaan vaihtelua muuten urbaaniin lähiympäristöön ja myös maisemalla on merkittävä rooli ympäristön ja paikan kokemisessa, vaikka kaikille vastaajille esimerkiksi Koroisten ja yleisesti Aurajokivarren kansallismaisemastatus ei ollut entuudestaan tuttu. Vaikka Koroinen mielletään kulttuuriympäristönä, jolla on vahva virkistysellinen arvo, alueelle kaivataan lisäksi myös muunlaista toimintaa, kuten taidepajoja, kahviloita tai puutarhatoimintaa. Tämä merkitsee, että Koroinen kulttuuriympäristönä voisi tarjota mahtavat puitteet uudelleenlaajalle yhteisöllisyydelle ja toimintojen rakentamiselle, johon kaupunkilaiset voisivat ottaa osaa ikään ja sukupuoleen katsomatta.

Asiasanat: tila, paikka, maisema, kaupunkitila, kulttuuriperintö, arvottaminen, institutionaalistuminen, sosiaalinen konstruktivismi, kaupunkikehitys, Koroinen, fenomenologia, instituutiot, elämämaailma, kulttuuriympäristö

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO	1
1.1 Tutkimusaiheen valikoituminen	1
1.2 Tutkimuskysymykset ja -aineisto	6
1.3 Aikaisemmat tutkimukset ja oman tutkimuksen sijoittuminen	8
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	11
2.1 Teoreettinen viitekehys ja keskeiset käsitteet	11
2.1.1 Tila ja paikka	14
2.1.2 Maisema	19
2.1.3 Instituutiot ja aluetietoisuus	20
2.1.4 Kulttuuriperintöprosessi ja arvottaminen	25
2.2 Analyysi- ja aineistonkeruumenetelmät	28
2.3 Tutkimuksen eettiset näkökulmat	32
3 KOROISTEN JULKISESTI TUOTETUT TILAMERKITYKSET	34
3.1 Julkisen tilan arvottaminen	34
3.1.1 Lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset	37
3.1.2 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö	40
3.1.3 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja kansallismaisema	43
3.1.4 Kansallinen kaupunkipuisto	44
3.1.5 Luonto- ja virkistysarvot	47
3.2 Kaupunkitilan arvottamisen ongelmia	48
4 TILASTA PAIKAKSI – YKSILÖN PAIKKAKOKEMUS KOROISILLA	52
4.1 Havaittu ja aistittu ympäristö	52
4.2 Eletty ympäristö	57
4.3 Tulevaisuuden paikat	64
5 YHTEENVETO	74
LÄHTEET	78

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimusaiheen valikoituminen

Sain kutsun joulukuussa 2014 Turun kaupungin ympäristötoimen tiloissa pidettyyn Koroisten aluetta koskevaan, Metsähallituksen organisoimaan aivoriiehen, sillä Koroisten alueen ajankohtaisuus oli tullut esille tiedustellessani kaupungilta mahdollisia pro gradu- aiheita. Tarkoituksena oli pohtia Koroisten alueen kehittämis- ja hoitotoimenpiteitä sekä alueen erityisasemaa tulevaisuuden kaupunkisuunnittelussa ja kaavoituksessa. Paikalle oli saapunut sekalainen joukko osallistujia mm. Elävän kulttuurin Koroinen- yhdistyksestä, lähialueen asukasyhdistyksistä, seurakunnista sekä kaupungin ympäristötoimesta ja Metsähallituksesta. Itse olin paikalla kuunteluoppilaana.

Koroinen on kulttuuriympäristö, jossa maisema- ja kulttuuriperintöarvot ohjaavat tilan käyttöä ja suunnittelua (liitteet 1 ja 2). Koroinen on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY-alue) sekä valtakunnallisesti arvokasta Aurajokilaakson maisema-alueita¹. Aurajokilaakson kulttuurimaisema on lisäksi yksi Suomen 27 kansallismaisemasta². Koroinen on virkistysalueena ja kaupungin viheralueena myös osa Turun kansallista kaupunkipuistoa, jonka perustamispäätös tehtiin kesäkuussa 2013. Turussa Kansallinen kaupunkipuisto perustuu kaupungin historialliseen asemaan Suomen vanhimpana kaupunkina, Itämeren kaupunkina sekä hallinnon, kirkon, tieteiden, kaupan ja teollisuuden keskuksena³. Turussa kansallinen kaupunkipuisto käsittää alueet Ruissalon luonnonsuojelualueelta keskustapuistojen läpi Koroisiin ja sen leimauttava piirre on kaupunkikeskeisyys⁴. Koroisten luonnon arvoa on määritelty myös kaavoitusta tukevien luontoselvitysten avulla.

---

¹ Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Museovirasto (MV); YSO Mietintö 66/1992, 40, Ympäristöministeriö (YM)

² Kansallismaisemat, Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu Ymparisto.fi

³ Kansallinen kaupunkipuisto, Turun kaupunki:

⁴ Toivonen & Rauhala 2007

Kuva 1. Koroinen kartalla. Lähde: Fonecta.fi

Aurajokilaaksossa peltoviljelyä on harjoitettu jo kivikauden loppuvaiheilta lähtien, jolloin Aurajoen pinta on ollut nykyistä huomattavasti korkeammalla. Jokea pitkin on voitu purjehtia aina Liedon Vanhalinnalle saakka, jonka on katsottu olevan 500- luvulla Aurajoen kaupankäynnin keskus ennen Halisten kosken muodostumista viimeistään viikinkiajalla. ⁵ Asutus ei esihistoriallisella ajalla keskittynyt vielä nykyisen Turun alueelle, vaan kyse oli koko Aurajokilaakson kattavasta kauppakeskuksesta. Vasta asutuksen organisoituminen muinaispitäjiksi ja asutuksen kasvu ja yhtenäistyminen rautakauden aikana loivat edellytykset Turun kaupungin synnylle 1000- luvulla voimakkaan taloudellisen kasvun aikana, jolloin koko Varsinais-Suomen keskuspaikka sijoittui Röntämäen pitäjän helposti linnoitettavalle alueelle. ⁶ Koroistenniemiellä⁷ on lähteiden mukaan sijainnut puinen kirkko ja Suomen piispa Tuomaan asunto jo noin 1230 tienoilla, jolloin alueesta on ilmeisesti muodostunut Suomen ensimmäinen hiippakunta ja piispan pysyvä tukikohta ⁸. Koroisten merkitys lienee siinä, että viimeistään Koroisten

⁵ Koivunen 1987, 81, 105

⁶ Koivunen 2003, 35

⁷ Keskiaikaisen piispanistuimen sijaintipaikka, josta näkyvillä piispankirkon ja rakennusten perustuksia sekä vallihauta. Rautakauden lopun kalmisto- ja asuinpaikka. Paikalla on ollut mahdollisesti rautakautinen-keskiaikainen kauppapaikka. Lähde: 01 taulukko muinaismuistoista, Koroistenniemi SM 853053, Varsinais-Suomen liitto

⁸ Riikonen 2003, 15

piispankirkon myötä Suomi lakkasi olemasta epämääräinen lähetysalue. Suomen ensimmäisten piispojen myötä syntyi myös ensimmäinen varsinainen hiippakuntakeskus, jossa piispan tehtävänä oli kirkollisen järjestyksen lujittaminen ja kirkon organisaation luominen Suomessa.⁹

Maakuntakaavassa¹⁰ Koroinen on merkitty virkistysalueeksi sekä kulttuurin tai maiseman kannalta tärkeäksi alueeksi¹¹. Koroinen on voimassa olevassa yleiskaava 2020:ssa merkitty virkistysalueeksi sekä kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti sekä maisemallisesti arvokkaaksi kaupunkikohteeksi ja alue on laajalti turkulaisten ja sen lähiasukkaiden virkistysaluetta¹². Yleiskaavassa korostetaan Vähäjoen laakson maisemaelementtejä ja Koroinen on merkitty virkistys- ja liikuntapalveluiden alueeksi, johon liittyy kulttuurihistoriallisesti, kaupunkikuvallisesti, maisemallisesti tai luonnonoloiltaan arvokkaita alueita. Vähäjoki on maisemanhoitoaluetta, jossa tavoitteena on erityisesti kasvillisuuden ja pinnanmuotojen säilyttäminen.¹³ Turun alueelle on suunnitteilla uusi yleiskaava 2029, josta luonnos olisi tarkoitus olla kunnanvaltuuston käsittelyssä keväällä 2017. Uuden yleiskaavan tavoitteena on Turun aseman, vetovoiman ja kilpailukyvyyn vahvistaminen ja sen tavoitevuosi on 2019, jolloin Turku täyttää 800 vuotta.¹⁴ Asemakaavassa Koroinen on määritelty laajemmin puistoalueeksi (P), jossa erottuvat muinaismuistoalue sekä teollisuusrakentamiselle varatut alueet¹⁵.

Koroisten alueen keskeinen sijainti sekä asema yhtenä Turun kaupungin virkistyskohteista ja kaupungin viheralueista on jäänyt melko tuntemattomaan asemaan verrattuna kaupungin keskustan puistoalueisiin, vaikka kaupunkipuiston tarkoituksena on yhdistää kaupungin viheralueet keskenään toimivaksi luonnon ja kulttuurin kokonaisuudeksi ja taata eliöstölle tarpeellinen ekologisten käytävien verkosto¹⁶. Koroisten alueen luonne on puistoihin verrattuna erilainen sen sisältämän historiallisen merkityksen ja aspektin vuoksi, mutta syrjäinen sijainti ei voi olla ainut tuntemattomuutta

---

⁹ Palola 2003, 105 – 106

¹⁰ Maakuntakaava, Varsinais-Suomen liitto

¹¹ Entinen piispan palkkatila, jonka alueella Turku alun perin sijaitsi. Tilan rakennuskanta on pääasiassa 1800-luvulta, mutta siihen kuuluu mm. 1600-luvun kellari. Lähde: Varsinais-Suomen liitto: 02 suojeltavat rakennetun ympäristön kokonaisuudet, Koroistenniemi SR 853007

¹² Yleiskaava 2020. Turun kaupunki

¹³ Klemola 2012

¹⁴ Yleiskaava 2029. Turun kaupunki

¹⁵ Opaskartta. Turun kiinteistöliikelaitos; Koroisten asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2015. Turun kaupungin ympäristötoimiala, kaupunkisuunnittelu ja kaavoitusyksikkö

¹⁶ Toivonen & Rauhala 2007

selittävä tekijä. Maisemanhoito on jäänyt alueella huomiotta ja jokirannan pusikoituminen estää monin paikoin näkymän itse joelle. Koroisten alueelle nykyisen Halisten marketin viereen suunnitellaan yleiskaavan mahdollistamaa asemakaavamuutosta, jossa alueelle suunnitellaan pientalorakentamista ja uusi tieverkosto. Pääosin uusi kaava-alue sijaitsee Koroisten kaupunginosan alueella.¹⁷

Turun ja seutukuntien yhteiseksi maankäyttöstrategiaksi on 2012 hyväksytty Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035 (RM35), jonka avulla edistetään kestävästä kehitystä ja kaupungin vetovoimaisuutta. Rakennemallin tarkoitus on ohjata kuntien maankäyttöä yleispiirteisesti sekä toimia maankäytön strategiaa kuvaavana perusselvityksenä, joten rakennemallilla ei ole samanlaista oikeudellista asemaa, kuin esimerkiksi yleis- tai asemakaavalla. Rakennemallin tavoitteet muodostettiin tarkastelemalla kaupunkiseudun nykytilannetta eli yhdyskuntarakennetta, väestönkehitystä, elinkeinoelämän kilpailukykyä sekä muita kaupunkiseudun suunnittelun lähtökohtia. Yleistavoitteiksi asetettiin kaupunkiseudun kilpailukyvyn parantaminen sekä kaupungin imagon ja omaleimaisuuden korostaminen esimerkiksi alueidenkäytön tehostamisessa, jossa tarkoitus on vaalia Turun alueen rikasta kulttuuriperintöä maisemineen.¹⁸ Huoli Koroisten alueen tulevaisuudesta on korostunut sekä alueen yhdistysten että alueella operoivien instituutioiden arjessa ja kulttuurihistoriallisesti, maisemallisesti ja virkistysellisesti merkittävä alue halutaan nostaa jaloilleen eri toimijoiden yhteistyöllä. Instituutioilla tarkoitetaan institutionaalisia yksiköjä, joita ovat esimerkiksi julkisen hallinnon toimielimet ja julkisyhteisöt¹⁹. Julkisyhteisöjä ovat puolestaan esimerkiksi valtion- ja kunnanhallinto²⁰.

Turun kaupunki omistaa suurimman osan Koroisten maa-alueesta, lukuun ottamatta pientä yksityisomisteista aluetta sekä muinaismuistoalueita ja kaupunki vastaa myös alueen suunnittelusta ja kaavoituksesta. Turun kaupungin omistuksessa ovat myös Koroisten tilan historialliset rakennukset. Alueella sijaitsevien ja valtion omistamien muinaismuistoalueiden suojelusta vastaa Turun museokeskus, mutta alueita hallinnoi Metsähallitus. Muinaismuistoalueet ovat suojeltuja muinaismuistolain nojalla, mutta

---

¹⁷ Nurmi 2015; Koroisten asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2015. Turun kaupungin ympäristötoimiala, kaupunkisuunnittelu ja kaavoitusyksikkö

¹⁸ Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035, loppuraportti, 2, 5 – 6.

¹⁹ Tilastokeskus: käsitteet ja määritelmät, institutionaalinen yksikkö

²⁰ Tilastokeskus: käsitteet ja määritelmät, julkisyhteisö

Koroisten tilan rakennuksia ei ole suojeltu rakennussuojelulain perusteella. Koroisten tilan 1800-luvun puolivälistä peräisin olevia rakennuksia hoitaa ja vuokraa Elävän Kulttuurin Koroinen ry., joka järjestää alueella tapahtumia ja harjoittaa kahvilatoimintaa.

Oman tutkimukseni lähtökohta on selvittää, kohtaavatko kaupunkikehittämisen politiikka ja tavalliset arkielämän tilankäyttäjät. Tässä pro gradu-työssä tutkitaan, millaisia merkityksiä ihminen antaa ympäristölleen oman kokemuksensa ja kulttuurisidonnaisuutensa kautta sekä miten ihminen kokee olevansa osa maailmaa, jossa hän elää. Huomiota kiinnitetään laajemmin myös kulttuuriperintöprosessin ja yksilön aluetietoisuuden tarkasteluun. Omaan pro gradu-työhöni liittyy käyttäjänäkökulma, joka tuo Koroisia arjessaan käyttävien yksilöiden henkilökohtaisen merkityksen viranomaistoiminnan perusteella syntyneiden arvojen rinnalle. Näin pyrin saattamaan alueen käyttäjät osaksi tulevaisuuden kaupunkikehittämistä. Arvoissa heijastuu yksilön suhde todellisuuteen ja yksinkertaisimmillaan arvo voidaan ymmärtää yleisesti käsitykseksi tai ominaisuudeksi, jonka perusteella jokin esine tai asia on arvokas. Arvoista voidaan myös muodostaa arvojärjestelmiä, jolloin kyse on eri arvojen välisestä suhteesta.²¹

Kulttuuriympäristöön liittyvät merkitykset kollektiivisena kulttuuriperintönä tuntuvat olevan itsestään selvä asia ja ihmisten oletetaan omaksuvan nuo merkitykset myös omassa arjessaan. Oma tutkimukseni ei kyseenalaista Koroisten merkitystä kulttuuriympäristönä, vaan pyrkii huomioimaan myös tilaa arkielämässään käyttävät yksilöt. Käsitteiden teoreettisessa tulkinnassa nojataan muun muassa maantieteilijöiden, kuten Doreen Massey²² ja Yi-Fu Tuanin²³ sekä arkeologian ja antropologian professorin Christopher Tilley²⁴ tulkintoihin tilasta ja paikasta. Tutkimuksen 2. luku on teorialuku, jossa keskitytään käsitteiden ja työn teoreettisen viitekehyksen avaamiseen. Luvussa 3 keskitytään julkiseen tilaan, jossa kulttuuriperinnön ja kulttuuriympäristön arvottamista pohditaan laajemmin kansainvälisten sopimusten ja kulttuuriperintöä koskevien inventointien pohjalta, ja jotka tässä tutkimuksessa luetaan osaksi tutkimusaineistoa. Luvussa 4 pohditaan varsinaisen kyselyaineiston avulla yksilön paikalle antamia

---

²¹ Määttä 1996, 6 – 7

²² 1994, 2008

²³ 2008

²⁴ 1994

merkityksiä osana yksilön paikkakokemusta. Kolmas luku on näin ollen jo analyysiluku, vaikka varsinainen kyselyaineiston analyysi keskittyy lukuun 4. Lopuksi esitetään tutkimuksen yhteenvetoa ja pohditaan tutkimustulosten avulla Koroisten tulevaisuutta.

1.2 Tutkimuskysymykset ja -aineisto

Koroisiin liittyy edellä mainitun tavoin historiallisia, maisemallisia ja ympäristöllisiä arvoja, jotka vaikuttavat alueen maankäyttöön ja rakentamiseen osana kaupunkitilaa. Arvoiksi käsitetään tässä tutkimuksessa julkisten toimijoiden ja instituutioiden tuottamat merkitykset, joiden avulla alueen kehittämistä ohjataan ja joiden myötä Koroisista on tullut merkittävä kulttuuriympäristö. Myös yksilön omassa arkielämässään paikoille antamat merkitykset tulkitaan osana arvottamisprosessia. Tässä tutkimuksessa Koroinen esittäytyy kulttuuriympäristönä, johon liittyy *kulttuuriperintöarvoja*. Kulttuuriperintöön liittyvä arvottaminen tapahtuu aina jonkin tahon toimesta arvottamisprosessissa, jossa jokin tietty menneisyydestä ja kulttuurista kertova asia arvotetaan kulttuuriperintönä. Maakunnallisen, valtakunnallisen tai kansainvälisen tason kulttuuriperintöprosesseissa korostuvat yksityisesti annettujen merkitysten sijaan kohteen julkinen merkitys ²⁵. Kulttuuriperinnön ylläpitämiseen liittyy kollektiivinen muisti, jossa yhteisö, jossa elämme ja toimimme, määrittelee suuntaviivat sille, mikä on muistelemisen arvoista ja mitä täytyisi muistaa. Näin yksilö voi identifioitua yhteisölle tärkeisiin tapahtumiin, vaikka tapahtumat eivät suoraan liittyisi yksilön kokemuksiin. Esimerkiksi historialliset tapahtumat voivat elää limittyneinä omiin muistoihimme, jolloin niistä tulee osa henkilökohtaista muistiamme. ²⁶ Näin kulttuuriperinnön on tarkoitus vaalia yhteisön kollektiivista muistia, vaikka yksilö itse ei siihen samaistuisikaan.

Keskeisiä tutkimuskäsitteitä ovat tila ja paikka, jossa tila nähdään pääosin julkisesti tuotettuna, mutta sosiaalisesti rakentuneena ja alati muuttavana. Tilaan syntyy paikkoja, kun yksilö antaa tilalle merkityksiä liittyen omaan kokemukseen ja elämismaailmaan. Paikka on tilaa pysyvämpi, jotain, joka tunnetaan ja koetaan ja jolla on merkitystä yksilön päivittäisessä elämässä. ²⁷ Paikka voi olla esimerkiksi tuttu lenkkipolku, johon liittyy kokemuksia ja joka aistitaan koko keholla. Paikan syntyyn vaikuttaa koko ympäristö luontoineen ja maisemineen sekä siitä saatu tai opittu tieto ja kokemus. Tilan ja paikan

---

²⁵ Sivula 2013, 171

²⁶ Korhokangas 1999, 164.

²⁷ Esim. Massey 2008

käsitteiden avulla on mahdollista selvittää, nähdäänkö Koroinen kyselyaineiston valossa vain julkisesti tuotettuna kaupunkitilana, johon liittyy ylhäältä päin annettuja arvoja ja merkityksiä vai koetaanko Koroinen myös henkilökohtaisena paikkana, jolla on tietty tai erityinen merkitys yksilön elämässä. Käsitteenä *merkitys* voidaan ymmärtää niin, mitä jokin tietty asia tarkoittaa, mutta myös todellisuutena, joka rakentuu merkitystulkintoista ja tulkintasäännöistä ja joiden nojalla ihmiset orientoituvat arkielämässään²⁸. Keskeisiä käsitteitä sekä tutkimuksen teoreettista viitekehystä avataan tarkemmin luvussa 2. tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat.

Tutkimukseni metodologinen ajattelu lähestyy konstruktionismia eli todellisuutta sellaisena, kuin se ilmenee yhteiskunnan tavallisten jäsenten kokemuksessa. Konstruktionismi perustuu käsitykseen, että ihmiset pitävät jokapäiväistä elämismaailmaansa itsestään selvänä todellisuutena, ja että ihmiset myös tuottavat todellisuutta omalla ajattelullaan ja toiminnallaan. Aluetieteen professori Jouni Häklin mukaan lähtökohdana on, että yksilö ei pysty muokkaamaan maailmaa oman tahtonsa mukaan, sillä se on valmiiksi järjestäytynyt jo tietyllä tavoin ja esittäytyy arjessamme valmiina järjestelmänä. Konstruktionismin tehtävänä onkin näiden todellisuuden vallitsevien jäsenystapojen kyseenalaistaminen.²⁹ Konstruktionismin lisäksi tutkielmassa pyritään fenomenologisen tutkimusotteen avulla tulkitsemaan yksilön kokemuksellista suhdetta ympäröivään maailmaan, jossa tila nähdään julkisten toimijoiden (mm. kaupunkisuunnittelu) tuottamana ja alati muuttavana ja paikka henkilökohtaisten merkitysten tuottamana³⁰. Fenomenologiassa subjektiivisuus, henkilökohtainen aistimus, kokemus ja elämys nähdään merkityksellisinä, sillä fenomenologisen ajattelun mukaan tieto maailmasta voi välittyä vain sen aistimisen ja kokemisen kautta³¹.

Tarkemmin käsittelen tutkimuksen teoreettista viitekehystä luvussa 2. tutkimuksen teoreettiset lähtökohdat. Työni tavoitteena on teoriaohjautuvan sisällönanalyysin avulla selvittää, millaisia yksilöllisiä paikkakokemuksia Koroiisiin liitetään ja kohtaako yksilön paikkakokemus tilaan liitetyt julkiset arvot ja merkitykset. Tavoitteena on pyrkiä analyysissa tematisoimaan, käsitteellistämään ja yleistämään aineistossa esiintyvät

---

²⁸ Alasuutari 2011, 59 – 60

²⁹ Häkli 2004, 133 – 134, 139

³⁰ Esim. Massey 2008

³¹ Jyväskylän yliopisto: Koppa, tieteenfilosofiset suuntaukset, fenomenologia.

kuvaukset jakamalla aineisto erillisiin merkityskokonaisuuksiin, joista synteesisvaiheessa pyritään luomaan mielekäs kokonaisuus ja vastaamaan esitettyihin tutkimuskysymyksiin.³² Tutkimuskysymyksissä pureudutaan tärkeiden tutkimuskäsitteiden (tila, paikka ja arvo) kautta Koroisilla käyvien paikkakokemuksiin sekä millaisia institutionaalisia arvoja Koroisille on annettu ja miten ja minkä perusteella institutionaaliset arvot muodostuvat. Tarkastelen myös näiden kahden näkökulman suhdetta toisiinsa. Kysyn siis aineistoltani:

- Miten institutionaaliset julkiset arvot ja yksilön paikkakokemus kohtaavat Koroisilla?
- Millaisia institutionaalisia arvoja Koroisilla on ja miten arvot muodostuvat?
- Millaisia ovat yksilön Koroisille antamat merkitykset kyselyaineiston valossa?

Tutkimusaineistona käytetään aiheeseen liittyvien viranomaistekstien, raporttien, selvitysten sekä sopimusten lisäksi syksyllä 2015 kerättyä Webropol- kyselyaineistoa, jossa kävijöiltä tiedusteltiin heidän Koroisten alueelle antamia merkityksiä sähköisen kyselylomakkeen avulla. Kysymyksiä oli yhteensä 23, joista strukturoimattomia eli omin sanoin vastaamisen mahdollisuus oli 11:sta kysymyksessä. Kyselyn avulla tiedusteltiin muun muassa Koroisilla käynnin tarkoitusta ja ajankohtaa (vuodenaika), mitä Koroisista tulee tai on jäänyt mieleen ja kuinka aluetta voisi kävijöiden mielestä kehittää. Kyselyyn kertyi vastauksia yhteensä 118 ja kyselylomake oli esillä sähköisenä linkkinä Turun yliopiston Intrassa (sähköinen palvelu opiskelijoille ja henkilökunnalle), Turun yliopiston ylioppilaskunnan uutiskirjeessä sekä Turun kaupungin ympäristötoimen nettisivuilla.

1.3 Aikaisemmat tutkimukset ja oman tutkimuksen sijoittuminen

Koroista koskeva tutkimuskirjallisuus perustuu pääosin Koroisten asemaan Turun syntyhistoriassa sekä arkeologisiin ja maisemanhoidollisiin seikkoihin. Koroisten alueen luontoarvoja, kuten kasvillisuutta ja eläimistöä on kartoitettu kaavoituksen yhteydessä luontoselvityksillä. Maisema- ja kulttuuriperintöarvot nojaavat Museoviraston ja Ympäristöministeriön inventointeihin sekä kansainvälisiin sopimuksiin. Samuli Saarinen

---

³² Tuomi & Sarajärvi 2009, 102.

on toimittanut erillisen Kansallista kaupunkipuistoa koskevan perustamissuunnitelman³³ osana maisemantutkimuksen pro gradu-työtään³⁴ ja korostanut Koroisten merkitystä ja asemaa osana kaupungin monipuolista viherkokonaisuutta³⁵. Heidi Saaristo³⁶ on maisemasuunnittelun diplomityössään tarkastellut laajasti Aurajokilaakson maisemaa ja valmistanut varsin kattavan maisemanhoitosuunnitelman yhteensä kuudelle eri Aurajokilaaksoon kuuluvalla maisemakokonaisuudelle ja Aurajokisäätiö on tutkimuksissaan keskittynyt laajasti Aurajoen veden laadun seurannasta aina matkailun edistämiseen.

Kaupunkisuunnittelun ongelmana on ylhäältä alaspäin suuntautuva prosessi, jossa asukkaiden mielipiteiden huomioon ottaminen ei aina onnistu. Tässä tapauksessa hyvää tarkoittava asia tai uudistus saattaa kirvoittaa asukkaissa vastalauseita. Maiju Kähärä³⁷ on maantieteen pro gradu- työssään pohtinut Koroisten alueen merkittävyyttä historiallisena paikkana ja sitä, miksi historiallisten paikkojen merkittävyys ja ainutlaatuisuus tulisi ottaa huomioon myös kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelussa. Kähärä on työssään haastatellut kaupungin eri toimijoita, jotka työkseen suunnittelevat uudenlaista kaupunkikuvaa, mutta joille alueet eivät välttämättä ole läsnä arjessa. Arkkitehtiopiskelija Vilmar Vuoristo on tehnyt Oulun yliopistoon diplomityönään esiselvityksen Koroisten uuden asemakaavaluonnoksen pohjaksi, jossa alueelle olisi tarkoitus kaavoittaa noin 1500 asukkaan asuinalue sekä uusi liikenneväylä Raunistulasta Halisiin³⁸.

Länsimaiset kaupungit ovat nykyisin joutuneet arvioimaan omaa edistämispolitiikkaansa suhteessa jälkitekolliseen yhteiskuntaan, jossa taustalla ovat maailmanlaajuiset taloudellisten ja poliittisten järjestelmien muutokset. Kaupungit kilpailevat keskenään ja pyrkivät erikoistumaan taatakseen asemansa kaupunkien välisessä kilpailussa. Esimerkkeinä ovat kilpailu Euroopan pääkaupungin tittelistä tai olympiakisojen isännyydestä, mutta taustalla voidaan nähdä kysymys ”paikkojen sodasta” ja paikkojen edistämisen politiikasta jossa paikkojen edistäminen tai uudelleenrakentaminen on oleellinen osa menestyksen politiikkaa ja paikan markkinointia.³⁹

---

³³ Saarinen 2007

³⁴ Saarinen 2008

³⁵ Saarinen 2007, 107 -108

³⁶ Saaristo 2004

³⁷ Kähärä 2014

³⁸ Kangasniemi 2015

³⁹ Andersson 1997, 115, 116

Kulttuurilla on merkittävä rooli rakennettaessa positiivisia kaupunki-imagoja ja kehitettäessä turismiin liittyvää teollisuutta. Kulttuuria voidaan pitää kaupunkikehitystä voimakkaasti kontrolloivana välineenä, jossa asiantuntijoista on tullut kaupunkitilan kontrolloijia ja vallankäyttäjiä esimerkiksi kaupunki uudistusstrategioissa, jotka perustuvat historiallisten ympäristöjen säilyttämiseen ja paikallisen perinteen vaalimiseen.⁴⁰ Tulevaisuuden kaupunkikehittämisessä kaupungin asukkaiden ja tilankäyttäjien osallistaminen kaupunkisuunnittelussa nousee tärkeään asemaan. Kaupunkia kehitetään ennen kaikkea sen asukkaille, ei suhteessa muihin kaupunkeihin tai pelkästään imagon ja kaupungin vetovoimaisuuden edistämiseksi. Turun kaupunkitutkimusohjelmassa 2014 – 2017 painotetaan kansalaisten osallisuuden huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa, sillä kaupunkilaisten mahdollisuuden vaikuttaa itseään koskeviin asioihin on todettu lisäävän hyvinvointia ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin⁴¹.

---

⁴⁰ Andersson, 1997, 117, 118

⁴¹ Turun kaupunkitutkimusohjelma 2014 – 2017, 12

2 TUTKIMUKSEN TEORETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Teorettinen viitekehys ja keskeiset käsitteet

Tutkimukseni teorettinen viitekehys nojaa konstruktivistiseen metodologiaan. Sosiologit Peter Berger ja Thomas Luckman toteavat todellisuuden olevan sosiaalisesti rakentunutta. Todellisuudella Berger ja Luckman tarkoittavat yksinkertaisesti tahdostamme riippumatonta ilmiöiden maailmaa, jonka olemusta yksilölliset toiveet eivät pysty muuttamaan.⁴² Konstruktionistisen tarkastelutavan mukaan tieto todellisuudesta välittyy ja muotoutuu siis eräänlaisissa sosiaalisissa prosesseissa⁴³. Bergerin ja Luckmanin mukaan tämän tiedonsosiologiaksi nimetyn tutkimusalan tehtävänä on tutkia niitä yleisiä prosesseja, joiden seurauksena yhteisesti hyväksytyt todellisuuskäsitykset sisältävä sosiaalisesti hyväksyty todellisuus vakiintuu ihmisyhteisöissä. Termi on lähtöisin saksalaiselta filosofilta Max Scheleriltä, joka Bergerin ja Luckmanin mukaan tarkasteli niitä tapoja, joiden avulla yhteiskunta määrää inhimillistä tietoa ja miten yhteisön inhimillinen tietous alistaa yksilökokemuksen omalle kollektiiviselle merkitysjärjestelmälleen.⁴⁴

Konstruktionismi korostaa tilan yhteiskunnallista tuottamista, jossa tila on siis sosiaalinen tuote⁴⁵. Jokapäiväinen elämä esittäytyy ihmisten tulkitsemana todellisuutena ja subjektiivisesti merkityksellisenä yhteisenä maailmana, jossa tavalliset ihmiset pitävät jokapäiväistä elämismaailmaa itsestään selvänä todellisuutena ja tuottavat sitä jatkuvasti toiminnallaan ja ajattelullaan⁴⁶. Konstruktivistisessä näkemyksessä kieli on tärkein merkityksiä välittävä tekijä, jonka avulla voimme olettaa toisten yksilöiden jakavan yhteisen ymmärryksen todellisuudesta. Kielen ja käsitteiden avulla jäsennetään todellisuutta, jossa jokin asia on olemassa siksi, että eri yksilöt erilaisissa toimissaan ylläpitävät sitä totunnaisena maailman ja todellisuuden jäsentämisen kategoriana. Konstruktionistinen metodologia keskittyy näin ollen kielen välittämän todellisuuden tutkimiseen, jossa eri asioille annetut merkitykset ovat yhteiskunnallisesti tuotettuja.⁴⁷

---

⁴² Berger & Luckman 1995, 11

⁴³ Aittola & Raiskila 1995, 226

⁴⁴ Berger & Luckman 1995, 13 – 14, 18

⁴⁵ Häkli 2004, 142

⁴⁶ Berger ja Luckman 1995, 29 - 30

⁴⁷ Häkli 2004, 135 – 138

Kielen avulla muodostetaan merkityskenttiä, joissa omaelämäkerrallinen tai historiallinen kokemus objektivoiduu, säilyy ja kertyy. Nämä merkityskentät määräävät, mitkä asiat säilyvät ja unohtuvat ja mistä rakentuu yhteiskunnallinen sukupolvelta toiselle välittyvä tietovaranto. Kieli yhdistää jokapäiväisen elämän todellisuuden eri alueet ja nivoo ne yhteen mielekkääksi kokonaisuudeksi, mutta se kykenee myös ylittämään jokapäiväisen elämän kokonaisuuden. Kieli pystyttää symbolisten ilmaisujen rakennelmia (uskonto, filosofia), jolloin symbolisesta kielestä tulee elämismaailman arkiymmärryksen olennaisia rakenneosia.⁴⁸

Taustalla vaikuttaa myös fenomenologinen ajattelu, joka tässä tutkimuksessa kytkeytyy tilan merkityksellistämiseen osana yksilön kokemusmaailmaa. Jussi Backmanin ja Juha Himankan mukaan fenomenologia terminä juontaa juurensa kreikan kieleen, jossa *fainomenon* (ilmenevä, ilmiö) ja *logos* (järki, käsitteellisyys, puhe, oppi) tarkoittavat kirjaimellisesti oppia ilmenevästä. Termiä käytti ensimmäisenä saksalainen luonnontieteilijä Johann Heinrich Lambert 1764 teoksessa *Neues Organon* merkitsemään oppia näyttämisestä tai näennäisestä olemisesta, erotuksena todesta olemisesta. Filosofin Georg Hegel kutsui fenomenologiaksi esitystä ”tietoisuuden kokemuksesta”.⁴⁹

Fenomenologia tutkii, miten asiat ilmenevät. Saksalainen filosofi Edmund Husserl (1859 – 1938) uskoi, että perustavien välttämättömien totuuksien löytämiseksi jostakin ilmenevästä on siirrettävä sivuun luonnolliseen asenteeseen ja empiirisiin tieteisiin perustuvat satunnaiset ennakko-oletukset ulkomaailman olemassaolosta ja luonteesta. Tätä asenteen muutosta Husserl nimitti fenomenologiseksi reduktioksi ja Husserlin mukaan esimerkiksi luonnontieteiden antama ns. objektiivinen kuva maailmasta on ennen kaikkea yksilön kokemukseen pohjautuvan elämismaailmaan konstruktio. Fenomenologia tutkii ihmisen suhdetta omaan elämäntodellisuuteensa, jossa eläminen on kehollista toimintaa ja havainnointia, mutta samalla myös koetun ymmärtävää jäsentämistä. Kokemuksissa ilmenevät esimerkiksi yksilön suhde toisiin yksilöihin, kulttuuriin tai luontoon. Jokaisessa havainnossa kohde näyttäytyy havaintija pyrkimysten ja kiinnostuksen valossa ja asiat saavat erilaisia merkityksiä yksilön ja hänen

---

⁴⁸ Berger & Luckman 1995, 50 – 52

⁴⁹ Backman & Himanka 2007.

todellisuutensa välisessä suhteessa kietoutuen siten johonkin tiettyyn kulttuuriin ja sosiaaliseen elämään.⁵⁰

Fenomenologia tutkii siis kokemusta, joka muotoutuu merkitysten mukaan. Merkitykset eivät ole sisäsyntyisiä, vaan niiden lähde on yhteisö, johon yksilö kasvaa ja kasvatetaan osaksi. Merkitysten ymmärtämisen lähtökohta on nimenomaan siinä, mikä on yhteistä sekä tutkittavalle että tutkijalle.⁵¹ Yksilön arkikokemusta tarkastelevat fenomenologiset tarkastelutavat jättävät usein tarkoituksellisesti yhteiskunnan rakenteelliset tekijät vähemmälle huomiolle, joten Berger ja Luckman menevät puhdasta fenomenologista analyysia pidemmälle tarkastellessaan pelkän kuvailun sijaan, miten yksilöiden jokapäiväisen elämän merkitykset syntyvät yksilötason tarkastelun nivoutuessa laajempaan yhteiskunnan rakenteelliseen kehykseen⁵².

Ihmiset asettavat kysymyksiä ja tulkitsevat asioita kulloinkin valitsemastaan näkökulmasta. Lähtökohtana kvalitatiivisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen ja tutkimuskohteen mahdollisimman kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Tutkija ei voi sanoutua irti omista arvolähtökohdistaan, sillä arvot muovaavat sitä, mitä ja miten pyrimme ymmärtämään tutkimiamme ilmiöitä. Edellisellä tarkoitan esimerkiksi sitä, miten oma näkemykseni tutkimuksen kohteena olevan alueen kulttuuriperintöarvoista vaikuttaa aiheesta esittämiin tulkintoihini ja millainen asema niillä on omassa arkielämässäni. Näin tutkimuksen lähtökohtana on enemmän tosiasioiden paljastaminen ja tulkinnat kuin todellisen ”faktatiedon” tuottaminen.⁵³ Keskiössä on ihminen ja miten ihminen yksilönä kokee ympärilleen asettuvan maailman todellisuuden.

Kulttuurintutkimuksessa pyritään tekemään ymmärrettäväksi jokin historiallisesti ja kulttuurisesti ehdolliseksi ymmärretty asia, jossa selitysmallien ei odoteta esittävän universaaleja lainalaisuuksia, vaan keskeistä on ilmiön paikallinen selittäminen.⁵⁴ Todellisuuksia on niin monta, kuin kokijaakin eikä yksikään kokemus ole muita todellisempi. Kokemukset ovat aina sidottuja kulttuuriin, sillä jokainen yksilö on oman

---

⁵⁰ Raatikainen 2004, 100 – 101

⁵¹ Laine 2010, 29 – 30, 33

⁵² Aittola & Raiskila 1995, 119 - 220

⁵³ Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 160 – 161

⁵⁴ Alasuutari 2011, 55

kulttuurinsa tuote eikä siitä irrallinen. Näin paikat saavat merkityksiä kulttuuristen silmälasien läpi, sillä myös tutkijan oma kulttuuri sekä elämis- ja kokemusmaailma vaikuttavat tulkintojen taustalla. Tutkielmani keskeisiksi käsitteiksi muodostuvat tilan, paikan ohella myös maisema sekä kulttuuriperintö-, institutionalisoitumis-, ja yksilön sosialisatioprosessi osana yksilön elämismaailmaa ja merkityksenantojärjestelmän kehittymistä laajemmassa yhteiskunnallisessa viitekehysessä.

2.1.1 Tila ja paikka

Mikä on tila ja miten se määräytyy? Onko tila jotakin, joka on vain olemassa vai jotakin konkreettista ja käsin kosketeltavaa? Miten paikat määräytyvät suhteessa tiloihin? Kielitoimiston sanakirjassa⁵⁵ sanalle *tila* löytyy useampi merkitys: maa-ala, olotila, hyllytila, elintila jne. Sanalle *tila* löytyy siis sekä konkreettisia ja materiaalisia että abstrakteja ja ei-materiaalisia tulkintoja. Englanninkielessä sanalle *space* löytyi napakka tulkinta ”*The area around everything that exists, continuing in all directions*” tai materiaalisempi, lähinnä maa-aluetta tarkoittava tulkinta⁵⁶. Itse olen ymmärtänyt sanan *space* tarkoittavan lähinnä avaruutta tähtineen ja planeettoineen. Oma käsitykseni on, että *tila* ja *alue* näyttäisivät esiintyvän hieman päällekkäisinä, liittyen juuri materiaaliseen ja ei-materiaaliseen käsitteen tulkintaan. Tässä tutkimuksessa *tila* käsitteellistyy ei-materiaalisena elin- tai elämistilana kaikkialla ympärillämme, mutta myös fyysisenä ja materiaalisena kaupunkitilana, joka on jollakin tavalla maantieteellisesti rajattu. Maantieteellinen rajaus on samalla tämän tutkielman rajaus, Turun Koroinen.

Sanalle *paikka* löytyi jotakin tiettyä kohtaa jossakin tarkoittavia tulkintoja, kuten syntymäpaikka, olinpaikka tai syrjäinen paikka⁵⁷. Myös englanninkieliselle termille *place* löytyi jotakin tiettyä kohtaa jossakin tarkoittavia tulkintoja, kuten esimerkiksi rakennus, jonotuspaikka tai yleisesti koti⁵⁸. Näin ollen sanaan *paikka* liittyy jo huomattavasti enemmän merkityksiä, kuin sanaan *tila*. Humanistisessa lähestymistavassa mielenkiinto kohdistuu yksilölliseen ajatusmaailmaan tilan kokemisesta. Yksilö nähdään ajattelevana ja inhimillisenä olentona, joka järjestää maailmaa oman merkityksenantojärjestelmänsä kautta, ja jossa tilakäsitykset muodostuvat suhteessa yksilön aikaisempaan kokemustaustaan, jonka kautta kokemukset käsitteellistyvät

---

⁵⁵ Kielitoimiston sanakirja, Kotimaisten kielten keskus

⁵⁶ Cambridge Dictionary Online

⁵⁷ Kielitoimiston sanakirja, Kotimaisten kielten keskus

⁵⁸ Cambridge Dictionary Online

nykyhetkessä. Keskiössä on oletamus yksilön itsensä muovaamasta ja rakentamasta maailmankuvasta, mihin hänen toimintonsa sijoittuvat ja minkä johdosta kaikki tieto on läpeensä subjektiivista.⁵⁹

Christopher Tilleyyn mukaan tila ei voi olla sen käyttäjistä irrallinen, vaan tilaa tuotetaan sosiaalisesti ja eri yhteisöt, ryhmät ja yksilöt elävät ja toimivat eri tiloissa. Merkityksellinen tila sisältää sekä ei-inhimillisen maailman että ihmisen tajuntaan liittyvän, sosiaalisissa suhteissa tuotetun emotionaalisen tilan, joka on jatkuvassa muutostilassa. Tilalla itsellään ei ole Tilleyyn mukaan perusolemusta sellaisenaan, vaan tilan olemus on riippuvainen sen kokijan taustasta ja lähtökohdista.⁶⁰ Bergerin ja Luckmanin mukaan jokapäiväisen elämän todellisuus esittäytyy intersubjektiivisena maailmana, joka jaetaan toisten yksilöiden kanssa. Todellisuus rakentuu siis sosiaalisissa prosesseissa merkitysten vuorovaikutuksessa, jossa yksilön elämismaailma jäsentyy sekä tilallisesti että ajallisesti, ja jossa tilalla on vahva sosiaalinen ulottuvuus.⁶¹ Jouni Häklin mukaan tila käsitetään elettyinä ja koettuna tilana, jossa tila on yhteydessä kulttuuriin ja laajemmin ympäröivään yhteiskuntaan. Se syntyy yhteiskunnallisesti ja sitä tulkitaan subjektiivisesti ja kulttuurisesti ja se kietoutuu ihmisten elämään sekä yhteiskunnallisten prosessien kulkuun. Näin ollen tila on sosiaalinen ja erottamattomasti osa yhteiskuntaa, ei pelkästään fyysinen rakenne tai ulottuvuus.⁶²

Paikka on maantieteen professorin Anssi Paasin mukaan niiden merkitysten kokonaisuus, joka yksilölle muodostuu hänen jokapäiväisten rutiiniensa kautta ja kuvaa yksilöllisen merkityksmaailman subjektiivista ja kokemuksellista luonnetta⁶³. Paasin mukaan ihmiselle merkityksellisiä ovat hänen omat elämistilansa paikat, kuten maisema, koti tai kadunkulmat, jotka kiinnittyvät hänen jokapäiväiseen olemiseen ja johon ihminen identifioituu aidolla ja henkilökohtaisella tavalla⁶⁴. Myös Tilleyyn mukaan paikan erityisluonne perustuu sen merkityksellisyyden ymmärtämiseen, johon liittyy symbolisesti värittyneitä elämistiloja⁶⁵.

---

⁵⁹ Andersson 1984, 12.

⁶⁰ Tilley 1994, 11

⁶¹ Berger & Luckman 1995, 33 – 34, 37

⁶² Häkli 2004, 82

⁶³ Paasi 1986, 29

⁶⁴ Paasi 1984, 153

⁶⁵ Tilley 1994, 11

Yi-Fu Tuanin mukaan kulttuuri vaikuttaa arvoihin ja tapaan käyttäytyä sekä siihen, miten paikat ja tilat koetaan eli millainen on paikan ja tilan taju tai tunne (sense of place and space). Tila on Tuanin mukaan paikkaa abstraktimpi käsite ja tilasta tulee paikka, kun se opitaan tuntemaan paremmin ja siihen liitetään arvoja ja merkityksiä. Jos tila ajatellaan liikkeeksi, paikka on silloin pysähdys ja jokainen pysähdys mahdollistaa paikan synnyn.⁶⁶ Tuan näyttäisi lähtevän oletuksesta, jonka mukaan itse tila on olemassa sellaisenaan jossakin ajassa ja jatkuvassa liikkeessä ja että tila merkityksellistyy vasta pysähtyttyään paikaksi. Näin ymmärrettynä tilan paikaksi tekeminen mahdollistaa tilan pysäyttämisen johonkin tiettyyn hetkeen, aikaan, joka koetaan tilankäytön kannalta tärkeäksi ja merkittäväksi. Jos tila on jatkuvassa liikkeessä ja pysymätön, paikaksi tekeminen voidaan tulkita tilan liikkeen pysähdykseksi. Todelliset paikan merkitykset syntyvät juuri kokemisen ja tunteiden kautta.⁶⁷ Tuan huomauttaa

”An object or place achieves concrete reality when our experience of it is total, that is, through all the senses as well as with the active and reflecting mind. Long residence enables us to know a place intimately, yet its image may lack sharpness unless we can also see it from the outside and reflect upon our experience.”⁶⁸

Myös Tilleyin mukaan tila on paikan käsitettä laajempi, eräänlainen paikan tai paikkojen konteksti. Paikalla ei siis ole universaalia arvoa tai merkitystä sellaisenaan, vaan merkityksiä luodaan aina uudestaan yksilön ja yhteisön toimesta ja annetut arvot ovat aina erilaisia iästä, sukupuolesta ja sosiaalisista suhteista riippuen. Paikan merkitykset ovat temporaalisia ja niitä tuotetaan, uusinnetaan ja rakennetaan paikan aiempien merkitysten perusteella. Tilleyin mukaan fenomenologiselle lähestymistavalle on tärkeää ihmisen kokemus ja ymmärrys maailmasta. Kyse on tietoisuudesta ja ympäröivän maailman objektivoimisesta, jonka kautta ihminen ymmärtää olevansa tässä maailmassa ja osaa ikään kuin etäännyttää itsensä ja ajattelunsa pelkästä olemisesta olemiseen jossakin tiettyssä paikassa.⁶⁹

Tilleyin mukaan erityiset paikat tunnistetaan niiden merkitysten sekä paikoissa tapahtuneiden asioiden kautta ja näin ollen paikan fyysiset piirteet tulevat

---

⁶⁶ Tuan 2008, 5 - 6

⁶⁷ Tuan 2008, 8 - 9

⁶⁸ Tuan 2008, 18.

⁶⁹ Tilley 1994, 11 - 12, 24

merkitykselliseksi juuri niiden menneisyyden tarkoituksien ja kulttuurisen toiminnan merkitysten kautta ⁷⁰. Paikat ovat kokemusten ja muistojen konteksteja, joita yksilön maantieteellinen muisti pyrkii tekemään ymmärrettäviksi. Vasta paikan nimi tekee paikasta yksilölle ja yhteisölle merkittävän ja antaa näin ollen paikalle kulttuurisesti merkittävän arvon. ⁷¹

”The landscape is an anonymous sculptural form always already fashioned by human agency, never completed, and constantly being added to, and the relationship between people and it is a constant dialectic and process of structuration: the landscape is both medium for and outcome of action and previous histories of action. Landscapes are experienced in practise, in life activities.” ⁷²

Doreen Massey'n mukaan paikka ei ole pysähtynyt tila, johon ihmisten identiteetit suoraan kiinnittyvät, vaan sosiaalisten suhteiden muuttuva verkosto, jossa sosiaalinen toiminta organisoituu tilassa ja paikassa. Paikoilla ei ole vain yhdenlaista identiteettiä, vaan niissä on läsnä monenlaisia ryhmiä, joilla on erilaisia suhteita maailmaan. ⁷³ Massey'n mukaan ajatus jonkun paikan ainutlaatuisuudesta on henkilökohtainen ja inhimillinen prosessi, johon liittyy myös yksilöllinen tapa jäsentää historiaa laajemmin. Näin ollen tulkinta paikan ainutlaatuisuudesta on vain yksilön inhimillinen tulkinta menneisyydestä, riippuen miten tietoa ja tulkintoja käytetään hyväksi. ⁷⁴ Massey'n mukaan käsitys paikan pysähtyneisyydestä on ongelmallinen ja johtaa usein paikan yhden ainoan identiteetin rakentamiseen sen sisäänpäin kääntyneen historian pohjalta ⁷⁵. Paikan identiteetti on yhteydessä kyllä sen historiaan, mutta ei välttämättä paikan historiallisen autenttisuuden tuote, vaan rakennettu ylläpitämään kertomusta paikasta osana tiettyä ja tietyn ryhmän tulkintaa, joka ei ole väärä, mutta yksipuolinen ⁷⁶. Paikkojen sisällä toimivat sosiaaliset ryhmät ovat eri tavalla sijoittuneita sosiaalisissa suhteissaan ja antavat paikoille lukuisia identiteettejä, jolloin paikkaa hallitseva identiteetti muuttuu ajassa eikä sen näin ollen ole tarkoituskaan olla pysyvä ⁷⁷.

---

⁷⁰ Tilley 1994, 24

⁷¹ Tilley 1994, 17 – 19

⁷² Tilley 1994, 23

⁷³ Massey 2008, 9 – 10

⁷⁴ Massey 2008, 93

⁷⁵ Massey 2008, 25

⁷⁶ Massey 1994, 8

⁷⁷ Massey 1994, 121

Kulttuuripolitiikan tutkija Kaisu Kumpulainen on väitöskirjassaan *Kylätoiminta ja aktiivisen kylän tuottaminen* (2012) tutkinut, miten eletty tila heijastuu erityisesti symboleissa, mielikuvissa, maisemissa ja rituaaleissa, jotka ovat samalla sitä uusintavia käytäntöjä. Elettyä tilaa voidaan tuottaa tietoisesti vaikkapa paikan imagon ja hengen luomisella. Eri historialliset ja kulttuuriset kerrostumat elävät tilan ulottuvuuksissa yhtä aikaa ja ne kietoutuvat hallinnallisiin rakenteisiin, tavoitteisiin ja käytäntöihin. Ylhäältä päin rakennetut määritelmät ja poliittiset ohjelmat vaikuttavat siihen, miten tila koetaan ja ymmärretään yksilöllisesti ja kollektiivisesti.⁷⁸ Tilankäytössä ainutkertainen ja yksityinen elämä ja yleiset kulttuuriset normit kohtaavat tietyssä historiallisessa ja yhteiskunnallisessa tilanteessa⁷⁹.

Tiina-Riitta Lappi on tutkinut tilaa ja tilaan liittyviä tulkintoja etnologian väitöskirjassaan *Neuvotteluja tilasta* (2007). Hän painottaa, että kaupunkiympäristöt ja sen paikat ja tilat eivät ole ainoastaan sosiaalisen toiminnan alustoja tai maantieteellisesti rajattuja alueita, vaan monikerroksisia ja -ulotteisia merkityskenttiä.⁸⁰ Tila yksinään ei muodosta merkityksiä ilman tilassa elävää, tilaa käyttävää subjektia, vaan rakennetun tilan merkitys muotoutuu vasta tilan ja käyttäjien sekä nykyisen ja menneen kontekstissa⁸¹. Kaupunkitilan merkitykset muodostuvat siis henkilökohtaisen ja yhteisesti jaetun, minän ja maailman, rakennetun sosiaalisen ja eletyn tilan vuorovaikutuksissa. Rajattu fyysinen tila ei ole vain yksi tila, vaan siihen sisältyy useita tiloja, joissa tilan merkitykset vaihtelevat sekä saman yksilön eri elämänvaiheissa että eri yksilöiden kesken.⁸² Sosiaalisella tilalla Lappi viittaa todelliseen tai mahdolliseen asioiden, esineiden, ihmisten merkkien, symbolien kohtaamiseen, kokoontumiseen ja samanaikaisuuteen jossakin tietyssä kohdassa tai sen ympärillä⁸³. Lappi kutsuu kaupungin tilallisuudeksi kaupunkikohteen sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutussuhdetta, jossa mielenkiinnon kohteena on kaupunkilaisten arkielämän suhtautuminen niihin kaupungin paikkoihin ja tiloihin, joita kaupunkisuunnittelun ja – politiikan avulla määritellään, tuotetaan ja muutetaan. Kaupunkia lähestytään sekä rakennettuna ja materiaalisena että sosiaalisena ja elettyinä tilana.⁸⁴ Lappi esittää, että julkinen tapa puhua kaupungeista on vahvasti suunnitteluorientoitunutta ja asiantuntijatietoon sitoutuvaa, missä arkielämän

---

⁷⁸ Kumpulainen 2012, 38 – 39

⁷⁹ Saarikangas 2002, 75

⁸⁰ Lappi 2007, 10

⁸¹ Saarikangas 2002, 49

⁸² Saarikangas 2002, 55

⁸³ Lappi 2007, 174

⁸⁴ Lappi 2007, 11

puhunnat nousevat puolestaan arkitiedon, kokemuksellisuuden ja eletyn tilan kontekstista⁸⁵. Myös tässä pro gradu-työssä tarkastellaan kaupunkikohdetta julkisen asiantuntijatahon tuottamana ja institutionalisoituneena ympäristönä suhteessa yksilön kokemuksiin pohjautuvana arkiympäristönä. Arkiympäristöllä tarkoitetaan tässä kohtaa yksilön arjessa tavalliseksi kokemaa ympäristöä.

2.1.2 Maisema

Ympäröivällä luonnolla ja maisemalla on merkittävä rooli yksilön paikkakokemuksen muodostumisessa. Eurooppalaisessa maisemayleissopimuksessa⁸⁶ *maisemalla* tarkoitetaan aluetta ”sellaisena, kuin ihmiset sen mieltävät ja jonka ominaisuudet johtuvat luonnon ja/tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta”. Maiseman tärkein ominaisuus on sen visuaalisuus, mutta samalla maisema on kuitenkin enemmän, kuin vain pelkkä näkymä tai siitä tuotettu kuva. Maisema ennen kaikkea koetaan. Visuaalisen maiseman rinnalla ovat ääni-, tuoksu-, ja mielenmaisemat sekä niihin liittyvät muistot ja oletukset.⁸⁷ Myös maiseman kulttuurinen tulkinta voi sisältää poissulkemisen, jonka avulla maisemassa voidaan painottaa itselle, yhteisölle tai yhteisön kulttuurille tärkeitä seikkoja ja jättää vähäarvoisemmat seikat huomiotta. Näin maiseman näkemiseen liittyy myös hallinta ja kontrolli sekä kulttuurinen kamppailu tilasta ja merkityksistä.⁸⁸

Häklin mukaan tilan rakentumista voidaan tarkastella juuri yhteiskunnan rakenteita, maantieteellistä tai historiallista kontekstia tai sen lopputuloksia eli maailman jäsentämistapoja korostaen. Alueen, paikan tai esimerkiksi maiseman käsitteiden avulla voidaan tutkia sellaisia sosiaalisesti konstruktioita, kuten ”Pohjois-Karjala” tai ”Joensuu”. Maisemia tuotetaan ja uusinnetaan usein kansallisina kulttuuripiireinä tai etnisinä ja uskonnollisina alueina eikä niinkään tapoina tulkita ympäristön merkityksiä.⁸⁹ Häkli⁹⁰ lainaa maantieteilijä Pauli Tapani Karjalaista todetessaan, että humanistisen metodologian mukaan maantieteen peruskäsitteillä, kuten tila, paikka ja maisema, voidaan pyrkiä käsitteiden ”takana” rakentuvan kokemuksellisuuden tarkasteluun ja niillä voi olla elettyä maailmaa kuvaavia merkityksiä. Merkitykset, arvot ja katsomukset

---

⁸⁵ Lappi 2007, 12

⁸⁶ A 14/2006 Tasavallan presidentin asetus maisemayleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta, Maisemayleissopimus, tehty Firenzessä 20.1.2000. Valtion säädöstietopankki Finlex

⁸⁷ Karjalainen & Raivo 1999, 2.

⁸⁸ Karjalainen & Raivo 1999, 5

⁸⁹ Häkli 2004, 142, 156

⁹⁰ Häkli 2004, 81

muuttuvat konkreettisiksi niin instituutioissa, kuin sosiaalisissa suhteissa, tavoissa ja tottumuksissakin. Näin merkityksistä muodostuu kulttuureja, joiden sisältämät merkityskartat tekevät maailmasta ymmärrettävän sen jäsenille. Samoista merkityksistä rakentuu sekä jokaisen yksityinen minuus, että julkiset ja kaikkien luettavissa olevat merkitykset.⁹¹

Tilley mukaan maisema ja yksilö ovat jatkuvassa vuorovaikutussuhteessa eikä maisema ole jotakin tyhjää ja ympäristöstä irrallinen. Maisemat koetaan jokapäiväisen elämän toiminnoissa ja kuten tilat ja paikat, ne perustuvat sosiaalisille toiminnoille. Paikka ja maisema ovat yhteydessä toisiinsa, sillä maiseman avulla yksilö voi paikallistaa ja merkitä itsensä johonkin tiettyyn ja tuttuun paikkaan, jonka tuntee turvalliseksi ja omakseen. Maiseman avulla voidaan saavuttaa tunne kuulumisesta johonkin ja se luo turvallisuuden tunnetta yksilön juurille. Maiseman sisältämien merkkien, kuten kivien ja tuttujen teiden avulla, luodaan muistoja, mutta samalla maisema on myös ideologinen ja sisältää aina eri merkityksiä katsojasta riippuen.⁹²

2.1.3 Instituutiot ja aluetietoisuus

Yksilö ei synny yhteiskunnan jäseneksi, vaan siihen kasvetaan sosiaalisen prosessin myötä, jossa tärkeänä lähtökohtana on yhteisen kielen sisäistäminen. Tässä prosessissa muodostuu myös yksilön identiteetti.⁹³ Anssi Paasin mukaan ihminen kasvaa ja sosiaalistuu ympäristöönsä ympäröivien yhteisöjen vaikutusten ja omien kokemusten myötä, jossa alueellisen identiteetin ja aluetietoisuuden kehittymisen kannalta merkittäviä instituutioita ovat juuri koulutus- ja joukkotiedotusjärjestelmä. Yhteiskuntien sisällä yhteiskuntakokonaisuuden hyvinkin kiinteinä osina voidaan erottaa aluejaotuksia, joihin Paasin mukaan liittyy samanlainen kollektiivitajunnallinen ulottuvuutensa, kuin esimerkiksi kansallisvaltioon.⁹⁴ Paasi puhuu erityisestä aluehengestä, jossa jonkin alueen asukkaat pyritään samaistamaan alueeseen jonkin yhteisen alueaatteen näkökulmasta. Historiallisesti merkittävin aluehenki on luonnollisesti ”kansallishenki”⁹⁵ ja mitä suuremmasta alueyksiköstä aluehengen luomisessa on kyse, sitä abstraktimmaksi ja

---

⁹¹ Lehtonen 2000, 17, 20 - 21

⁹² Tilley 1994, 22 – 23, 26 – 27

⁹³ Berger & Luckman 1995 147-148, 153, 195

⁹⁴ Paasi 1984, 10, 15

⁹⁵ Paasi 1984, 115 – 116

symbolisemmaksi alueellisen identiteetin perusta muodostuu ihmisen jokapäiväisen elämän kannalta ⁹⁶.

Anssi Paasin mukaan alueet käsitetään usein hallinnollisina tai maantieteellisesti rajattuina, mutta alueelle voidaan inhimillisessä käytännössä antaa useita merkityksiä. Yksilön *aluetietoisuuden* kannalta merkittävää on kulttuurisen perspektiivin ja tilatajun kehittyminen näissä inhimillisissä käytännöissä, joissa merkityksiä annetaan. ⁹⁷ Aluetietoisuudeksi ja *alueelliseksi identiteetiksi* Paasi määrittelee tunneperäisen sitoutumisen jollekin tietylle kulttuurisen identiteetin omaavalle alueelle ⁹⁸. Mekanismit ja symbolit, jotka ylläpitävät aluetietoisuutta, muuttuvat aikojen kuluessa ja luovat alueellista itsetajuntaa yksilöiden tietoisuuteen, toisin sanoen määrittelevät asukkaiden alueellisen identiteetin ⁹⁹. Identiteetit ovat sosiologi Stuart Hallin mukaan itse antamiamme nimiä niille eri tavoille, joilla menneisyyden kertomukset asemoivat meitä ja joihin me itse asemoimme itsemme ¹⁰⁰. Identiteetit eivät ole yhtenäisiä, vaan myöhäismodernina aikoina yhä pirstoutuneempia ja muodostuvat aina erilaisista, usein toisiaan risteävistä ja myös toisilleen vastakkaisista diskursseista¹⁰¹, käytännöistä ja positioista. Kyse on siitä, keitä meistä voi tulla ja kuinka meidät on esitetty ja mitkä kaikki seikat vaikuttavat siihen, kuinka esitämme itsemme ¹⁰². Paasi¹⁰³ kysyy, missä määrin ihmiset ovat tietoisia alueellisesta identiteetistään ja millaisia muotoja heidän aluetietoisuutensa saa, vai onko tietyn alueen alueellinen identiteetti vain esimerkiksi joukkotiedotuksen luoma kuva yhteisöllisyydestä?

Aluetietoisuus voidaan ymmärtää yhdeksi yhteiskunnallisen tajunnan spatiaalisen ulottuvuuden leimaamaksi erityismuodoksi, jonka syntyminen on spesifi yhteiskunnalliseen kehitykseen kytkeytyvä ja siitä muotonsa saama prosessi, ja joka kytkeytyy voimakkaasti sosiaalisten arvojen ja normien jäsentämään symboliympäristöön. Aluetietoisuudessa heijastuvat alueen historiallinen kehitys, sen

---

⁹⁶ Paasi 1984, 124

⁹⁷ Paasi 1984, 17 - 19

⁹⁸ Paasi 1984, 67

⁹⁹ Paasi 1984, 45

¹⁰⁰ Hall 1999, 227.

¹⁰¹ Diskurssilla tarkoitetaan puhetapoja ja käytäntöjä, joiden kautta kulttuurisia merkityksiä tuotetaan (Raivo 1997, 200)

¹⁰² Hall 1999, 250

¹⁰³ 1986, 39

erityispiirteet ja suhde muuhun yhteiskunnan kehitykseen ¹⁰⁴. Aluetietoisuus voidaan Paasin mukaan nähdä yhtenä kollektiivitajunnan (tässä kohtaa luultavasti kollektiivinen muisti) leimaavana muotona, jossa kollektiivitajunta muodostuu yksilötajunnoista, mutta jossa kollektiivitajunta jää elämään myös yksilötajuntojen jälkeen. Paasi puhuu todennäköisesti kollektiivisen eli yhteisöllisen sekä yksilön muistin välisestä suhteesta, jossa yksilölliset muistit vaikuttavat kollektiivisen muistin kehittymiseen ja päinvastoin ja joka on aina yhteisön kulttuurista riippuvainen:

”Yhteiskunnallisen tajunnan spatiaalustuminen on spesifi kehityskulku, joka tapahtuu kulloisessakin yhteiskunnassa yhteiskunnan historialliseen kehitykseen kytkeytyneenä ja sen muoto määräytyy nimenomaan yhteiskunnan kehityksestä käsin. Tähän liittyy keskeisesti yhteiskunnan alueellisen järjestelmän hahmottuminen historiallisten prosessien kulussa. Aluetietoisuus on juuri tietoisuutta yhteiskunnallisen tajunnan spatiaalisesta ulottuvuudesta. Aluetietoisuudessa heijastuu samaan aikaan koko alueen historiallinen kehitys.” ¹⁰⁵

Peter Bergerin ja Thomas Luckmanin mukaan instituutioituminen (institutionalisoituminen) liittyy tiettyjen yhteiskunnan toimintojen totunnaistumiseen, jossa toiminnot rakentuvat yksilöiden yhteisen historian kuluessa. Ne ovat siis oman aikansa tuotoksia, vaikka niiden kehittyminen on hidasta eikä niitä voi ymmärtää ilman niitä tuottaneita historiallista kehitystä. Instituutiot säätelevät inhimillistä käyttäytymistä yhteiskunnassa asettamalla yksilöille ennalta määrättyjä käyttäytymismalleja sanktiomekanismeineen. Tällaista monista instituutioista rakentuvaa instituutiokasuumaa Berger ja Luckman nimittävät sosiaalisen kontrollin järjestelmäksi, jossa sosiaalinen kontrolli kumpuaa instituutioiden olemassaolosta sinänsä, ja jossa jonkin inhimillisen käyttäytymisalueen instituutioituminen jo sellaisenaan merkitsee käyttäytymisen alistamista sosiaaliselle säätelylle. Näin ymmärrettynä yksilön oma ajatusmaailma tapoineen ja totumuksineen on seurausta siitä oppimisprosessista, johon yksilö on väijäämättä osallistunut syntyessään tiettyyn yhteiskuntamalliin. ¹⁰⁶

Berger ja Luckman kutsuvat legitimaatioksi instituutioiden vakiintuneiden toimintakäytäntöjen oikeuttamista, jossa legitimaatio ei ainoastaan kerro yksilölle, miksi pitäisi toimia jollakin tietyllä tavalla, vaan myös miksi tietyt asiat ovat niin kuin ne ovat.

---

¹⁰⁴ Paasi 1986, 38

¹⁰⁵ Paasi 1984, 45

¹⁰⁶ Berger & Luckman 1995, 67 – 68

Sosialisaation kuluessa yksilöt omaksuvat sosiaalisen todellisuuden ja yhteiskuntarakenteen keskeiset elementit osaksi identiteettiään. Ihmiset pyritään integroimaan vakiintuneisiin sosiaalisiin instituutioihin osoittamalla niiden toimintakäytännöt perustelluiksi ja yksilön kannalta mielekkäiksi. Korkeinta legitimaatiotasoa edustaa symboliuniversumi, joka legitimoii koko instituutiojärjestelmän sosiaalisesti hyväksytyksi kokonaisuudeksi.¹⁰⁷

Instituutioiden tulee vakuuttaa seuraavat sukupolvet tarkoituksenmukaisuudestaan, sillä instituutioiden asema yhteiskunnassa heikkenee sitä mukaa, kun ne irtautuvat alkuperäisestä yhteydestään. Yksilön tulee kokea instituutiot ”omikseen”, jotta instituutioiden olemassaolo tulevaisuudessakin olisi perusteltua.¹⁰⁸ Instituutioiden jäykkyys ja hidas muuttuminen on nyky maailmassa kenties johtanut siihen, että instituutiot pyrkivät muuttumaan ajassa ja eräällä tavalla ”nykyaikaistumaan” houkutellakseen nuoria ja vakiinnuttaakseen siten paikkansa yhteiskunnan osina. Sosialisaation kautta opittu tieto sisäistyy yksilön tietoisuuteen eli ”ohjelmoi” yksilön ajattelemaan ja ”tietämään” tietyllä tavalla. Kieli tekee yhteisistä kokemuksista ymmärrettäviä, jonka avulla tietoa välitetään seuraaville sukupolville ja yhteisistä kokemuksista syntyvä tietovaranto välitetään seuraavalle sukupolvelle kielen avulla joko suullisesti tai kirjallisesti.¹⁰⁹ Näin ollen omasta ja yhteiskunnan historiasta ja menneisyydestä tietoiseksi tuleminen vaatii sen organisoitua välittämistä esimerkiksi kouluopetuksen tai muun tiedonlevityskanavan, kuten median kautta. Paasi kuitenkin muistuttaa, että instituutiot eivät ole olemassa itsestään, vaan niiden takana ovat yksilöt, jotka jatkuvasti tuottavat ja muokkaavat niitä toiminnoissaan.¹¹⁰

Institutionaalisen toiminnan merkitykset välitetään ”tietona”, jota pidetään joko kaikkia tai vain osaa yhteiskunnan jäseniä koskevana, relevanttina tietyn roolin omaaville jäsenille. Tarkoituksena on, että kaikilla yhteiskunnan jäsenillä ei tarvitse olla yhtä paljon tietoa jostakin tietystä instituutiosta tai yhteiskuntaa koskevasta tiedosta, vaan erilaisten merkitysmaailmojen muodostuminen tuottaisi erilaisia näkemyksiä yhteiskunnan toiminnasta. Tämä johtaa kuitenkin siihen, että toisista yksilöistä tulee tietyn tiedon tai instituution ”sisäpuolisia” ja toiset jäävät auttamatta tiedon ulkopuolelle. Tällaiseen

---

¹⁰⁷ Berger & Luckman 1995, 108 – 109, 223 – 224

¹⁰⁸ Berger & Luckman 1995, 75

¹⁰⁹ Berger & Luckman 1995, 79 – 83

¹¹⁰ Paasi 1996, 68

eräänlaiseen tiedon työnjakoon perustuva systeemi synnyttää asiantuntijuuteen perustuvan yhteiskunnan, jossa merkitysmaailmojen kasvu ja monimutkaistuminen vaikeuttaa merkitysmaailman ulkopuolelle jäävien osallistumista.¹¹¹

Myös alue rakentuu erilaisten institutionaalisesti välittyneiden käytäntöjen kautta ja se on osa prosessia, jossa yhteiskunnan institutionaalisesti välittyvät taloudelliset, poliittiset, hallinnolliset ja kulttuuriset rakenteet uusintuvat jatkuvasti yksittäisten toimijoiden aktiivisen toiminnan kautta. Alueen institutionalisoituminen on prosessi, jonka myötä alueet muotoutuvat osaksi yhteiskunnallista tajuntaa ja spatiaalista organisaatiota ja niille muodostuu erityinen alueellinen identiteetti, joka erottaa ne muista alueista. Paasi jakaa prosessin 1) alueen *territoriaaliseen hahmottamiseen*, jonka kuluessa tila rajautuu alueellisesti omaksi muista tiloista eroavaksi yksiköksi, 2) alueen *käsitteelliseen eli symboliseen hahmottamiseen*, jonka myötä siihen kiinnittyvät symbolit (mm. nimi) ovat vähitellen vakiintuneet identifioimaan kyseistä aluetta, 3) alueen *instituutioiden muodostumiseen*, jonka myötä nimellä varustetulle alueelle on vähitellen alkanut muodostua sosiaalisia organisaatioita ja instituutioita (joukkotiedotus, kouluopetus, kirjallisuus) sekä 4) *alueen roolin vakiintumiseen*, jolloin alueella on selkeä identiteettinsä aluejärjestelmän muiden alueiden joukossa ja johon liittyviä merkityssisältöjä pyritään uusintamaan yhä uudelleen. Hallinnollisen statuksen saavuttaminen alueelle nähdään institutionalisointiprosessin huipentumana.¹¹²

Deinstitutionalisoinnilla tarkoitetaan päinvastaista prosessia, jossa alue menettää roolinsa ja katoaa lopulta aluejärjestelmän toiminnallisesta kokonaisuudesta. Mahdollisesti osa alueelle merkityksen antaneista symboleista tai instituutioista jää elämään muistomerkkeinä menneestä identiteetistä ja asemasta.¹¹³ Ihmisen sitoutuminen johonkin paikkaan tapahtuu kuitenkin jokapäiväisen sosiaalisen ja fyysisen ympäristön puitteissa eli varsinaisesta alueellisesta yhteisöllisyydestä irrallaan, jossa alueellinen todellisuus voi esittäytyä vasta, kun alueet ja niiden abstraktit merkitykset opitaan¹¹⁴. Näin Paasi lähestyy edellä mainittua tilan ja paikan problemaattista suhdetta, jossa tila merkityksellistetään merkittäviksi paikoiksi yksilön sosiaalisissa suhteissa ja henkilökohtaisessa elämisaailmassa. Yksilön tajunnallinen sidos spatiaaliseen

---

¹¹¹ Berger & Luckman 1995, 91, 100 – 102

¹¹² Paasi 1986, 27 – 33, 36

¹¹³ Riikonen 1997, 184 – 185

¹¹⁴ Paasi 1984, 98

todellisuuteen muodostuu siis Bergerin ja Luckmanin kuvaamassa sosialisatioprosessissa, joka on riippuvainen kussakin ajassa toimivista instituutioista, sillä instituutioiden tehtävänä on sosiaalista kyseinen kulttuurimuoto uusille sukupolville ¹¹⁵.

2.1.4 Kulttuuriperintöprosessi ja arvottaminen

Kansakunnan kertomus on olemassa sellaisena, kuin siitä kerrotaan kansallisissa historioissa, kirjallisuuksissa, mediassa ja populaarikulttuurissa. Kertomukset, kuvat, maisemat, historialliset tapahtumat, symbolit ja rituaalit edustavat tai representoivat eli esittävät menneisyyttä ja niitä yhteisiä kokemuksia, jotka antavat kansakunnalle merkityksen. ¹¹⁶ Kulttuuriperintö voidaan määritellä sellaisten kulttuurin raaka-aineiden ja osien summaksi, joita jokin ryhmä tai yhteisö kuljettaa sukupolvelta toiselle joko suullisesti tai materiaalisesti ¹¹⁷. Kulttuuriperinnön muodostuminen on siis sosiaalinen prosessi ja sellaisenaan jatkuvan muutoksen tilassa, jossa tuotetaan, jaetaan ja merkityksellistetään käsityksiä menneisyydestä erilaisten kulttuuriperinnön esitysten, kuten museoiden, monumenttien ja valokuvien avulla. Kulttuuriperintöä välittävien instituutioiden voidaan sanoa myös itse tuottavan kulttuuriperintöä. ¹¹⁸ . *Kulttuuriperintöprosessilla* tarkoitetaan tapahtumien ketjua, jossa yksilöt, yhteisöt tai erilaiset instituutiot valitsevat jonkin heille merkitykselliseksi koetun menneisyyden jättämän jäljen, vaalivat ja säilyttävät sitä ja tuottavat sen tietoisesti kulttuuriperinnöksi. Tällainen on esimerkiksi suojelun kautta arvokkaaksi todettu historiallinen rakennus, joka suojelun myötä ei ole enää yksityisomaisuutta, vaan viranomaisten valvoma kohde, ja johon kohdistuvat toimenpiteet muuttuvat luvanvaraisiksi. ¹¹⁹

Kansallisvaltiot pyrkivät kehittämään instituutioita, joiden tehtävänä on hoitaa, ylläpitää ja tuoda esille kansakunnan menneisyyttä heijastelevaa kulttuuriperintöä ¹²⁰. Kulttuuriperinnön tuotteistaminen ja käyttäminen aluekehittämisen instrumenttina sekä paikallisen, alueellisen, valtakunnallisen ja eurooppalaisen identiteetin rakentaminen ovat käytäntöjä, jotka suuntaavat mitä historiaa, traditiota ja maisemaa valitaan suojelemisen

---

¹¹⁵ Paasi 1984, 4

¹¹⁶ Hall 1999, 48

¹¹⁷ Lillbroända-Annala 2014, 21

¹¹⁸ Potinkara 2014, 279

¹¹⁹ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013, 13

¹²⁰ Suonpää 2013, 62

ja dokumentoinnin kohteeksi ¹²¹. Kulttuuriperinnön vaaliminen on näin ollen osa kollektiivisen muistin tarkoituksenmukaista tuottamista ¹²², jossa kulttuuriperinnöntutkimuksen professori Anna Sivulan mukaan symbolista yhteisyyttä vahvistetaan kertaamalla yhteistä historiaa ja vaalimalla yhteistä kulttuuriperintöä, ikäänkuin historian unohtaminen olisi historian muistamisen vastakohta. Mennyttä korvaava historia on kuitenkin representaatio menneestä ja historia tarkoittaa sitä ymmärrystä, joka nykyisyydessä menneisyydestä kyetään esittämään. ¹²³

Maisematutkimuksen professori Maunu Häyrysen mukaan myös käsitys suomalaisesta maisemasta on rakentunut osana laajempaa kansakunnan rakentumisprosessia, jossa tarkoituksena on ollut abstraktin kansallisvaltion kuvittaminen ja sitominen tiettyyn paikkaan ja aikaan. Näin ollen suomalainen maisema on tarkoituksella tuotettu ja eri tavoin tulkittu rakennelma, jossa tietyt tulkinnat ovat olleet muita vallitsevampia. Käsitteenä itse kansallismaisema on verrattain uusi ja liittyy valtionhallinnon ponnistuksiin maisemansuojelujärjestelmän luomiseksi. Kansallismaisemassa kyse on kollektiivisesta mielikuvasta suomalaisesta maisemasta osana suomalaisuuden representaatiota, jossa maisema avautuu tekstin kaltaisena koodattuna merkitysjärjestelmänä. Häyrysen mukaan suomalainen maisema-ajattelu on rakentunut pitkän ajan kuluessa, kun erilaiset maisemakäsitykset ovat saapuneet Suomeen ja kun maa on luonut omaa identiteettiään. Suomalainen maisema ei siis ole meistä riippumaton olemassa oleva ilmiö, vaan eri tavoin tuotettu ja tulkittu rakennelma. ¹²⁴

Samuli Saarinen toteaa maisemantutkimuksen pro gradu-työssään, että suomalainen kaupunkimaisema ei ole vielä saanut ansaitsemaansa huomiota kansallisessa maisemakuvastossa, vaikka suurin osa suomalaisista asuu kaupungeissa. Maisemaihanteet ovat vieläkin maaseutumaisen ja agraarin tai koskemattoman luonnon kuvauksissa, ei niinkään kaupunkimaiseman arvostamisessa ja 1800-luvun topeliaaninen maisemasuomalaisuus on siirretty sellaisenaan myös valtakunnan viralliseen kansallismaisemakäsitykseen. ¹²⁵ Kulttuuriperintöprosessissa korostuu siis se, mitä arvotamme meitä ympäröivässä aineettomassa ja aineellisessa maailmassa ja siksi

---

¹²¹ Kumpulainen 2012, 90

¹²² Kumpulainen 2012, 107

¹²³ Sivula 2010, 26, 31

¹²⁴ Häyrynen 2005, 13 – 14, 17 – 18, 21, 25

¹²⁵ Saarinen 2008, 41, 52

keskusteluun kulttuuriperinnöstä yhdistetään myös arvottaminen ja suojelu¹²⁶. Koroisten kohdalla kyse on Aurajokimaiseman merkityksen korostamisesta osana suomalaista maisemaa ja kulttuuriperintöä, joka on haluttu tuotteistaa ja jonka avulla Suomi-kuvaa on myyty näihin päiviin saakka. Kyse on Suomen kansallisesta menneisyydestä, joka profiloituu arkaaisen talonpoikaiskulttuurin ja viljelymaiseman tunnusmerkkinä¹²⁷.

Sivula pohtii artikkelissa *Menetetyn järven jäljillä* historiantutkimuksen vaikutusta kulttuuriperintöprosessiin ja sitä, miten kulttuuriperintöprosessissa osa menneisyyden jäljistä valitaan ja tuotetaan menneisyyden käsittämistä palveleviksi esimerkeiksi ja todisteiksi. Sivula toteaa, että kulttuuriperinnön säilyttämisestä on vastannut julkishallinnon virkamiehet, joiden tehtävänä on ollut vaalia todisteita kansallisesta historiasta.¹²⁸ Jokaisen sukupolven tuottama historia ei ainoastaan korvaa poissaolevaa mennyttä tiedon tasolla, vaan luo samalla merkityksiä, jotka vaikuttavat vahvasti käsityksiimme nykyhetkestä ja tulevasta. Historian esitys on siis tulos erilaisista tulkitsevista operaatioista, kysymyksistä, neuvotteluista, valinnoista, sisään- ja ulossulkemisista sekä epäilyistä ja uskomuksista, jotka ovat saatelleet esityksen tuottamista ja joista historiakulttuuri ja kollektiivinen muisti rakentuvat.¹²⁹ Kulttuuriperintö on jatkuvassa uudelleenmäärittelyn tilassa oleva prosessi, jota ylläpitää menneisyyden jälkiä todisteiksi muuttava ja käytävä historioiva toiminta. Prosessin ytimessä ovat valintoja koskevat päätökset kulttuuriperinnöksi kelpaavista todisteista¹³⁰, jossa menneisyyttä koskevien väitteiden paikkansapitävyyden todistamisen sijasta tavoitteena on omaksi koettu, yhteisöllisesti jaettu ja merkityksellinen mielikuva menneestä¹³¹.

Suojeltu rakennusperintö on julkisesti tunnustettua kansan tai ihmiskunnan yhteistä kulttuuriperintöä, mutta myös osa asukkaiden arkipäivää, ja jonka suojelua voidaan perustella arkisilla asioilla, kuten paikkaan yhdistettävillä muistoilla, rakennusten käyttöarvolla tai symboli- ja muilla arvoilla. Kohteet eivät synny sellaisina, vaan kohteeksi kasvetaan ja prosessiin liittyy kohteen kulttuurinen ja ihmisen

---

¹²⁶ Lillbroända-Annala 2014, 27

¹²⁷ Häyrynen, 2005, 34

¹²⁸ Sivula 2010, 22 – 24

¹²⁹ Grönholm & Sivula 2010, 12

¹³⁰ Sivula 2010, 33

¹³¹ Sivula 2013, 163

arvokeskustelullaan määrittämä elinkaari.¹³² Kulttuuriperintö ei siis ole sellaisenaan valmiiksi olemassa, vaan se syntyy, kun jokin menneisyyden jälki tarkoituksella päätetään valita säilyttämisen arvoiseksi. Kulttuuriperinnön idea on vahva varsinkin läntiseen kulttuuriin lukeutuvissa maissa, joissa se liitetään kansalliseen ajatteluun sekä konstruktion kansakunnan yhteisestä ja jaetusta kulttuuriomaisuudesta. Siksi kulttuuriperinnön hyödyntäminen matkailussa tai yritysmaailmassa on herättänyt välillä kiivastakin kritiikkiä, koska siinä kysytään, kuka omistaa menneisyyden ja kuka saa sen tuotteistaa havitellessaan taloudellista voittoa.¹³³ Kulttuuriperintöprosessi tekee objekteista kansallisia tai kansainvälisiä symboleja, jotka ovat usein emotionaalisesti ladattuja¹³⁴.

YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö *Unesco* ylläpitää, lisää ja jakaa tietoa sekä varmistaa yleismaailmallisen perinnön säilyttämisen ja suojelemisen¹³⁵. Sanna Lillbroändä-Annalan mukaan erot yksityisen ja institutionalisoidun perinnön välillä erottuvat selkeästi, kun huomataan, että *Unesco* kulttuuriperinnön legitimoijana määrittelee kulttuuriperinnön kaikille yhteiseksi perinnöksi. Institutionalisoidulle kulttuuriperinnölle on tärkeää sen yhteiskunnallinen relevanssi, kun taas ei-institutionalisoitu ja yksityinen perintö voi saada merkityksiä paikallisella tasolla ilman, että se käsitetään kulttuuriperinnöksi.¹³⁶ Kulttuuriperinnön määrittelemisen on haastavaa käsitteen monitulkintaisuuden vuoksi ja kulttuuriperinnöksi ymmärretään melkeinpä mikä tahansa ilmiö, jonka juuret ovat menneisyydessä¹³⁷. Kulttuuriperintöprosessi ei aina johda suojelupäätökseen, vaan se voi yhtä hyvin olla paikallisperinteen tietoista vaalimista osana asukkaiden julkisuuskuvaa ja kulttuuriperintöä myös tuotteistetaan nykyisin yhä tietoisemmin ja käytetään tehokkaasti esimerkiksi mainonnan välineenä¹³⁸.

2.2 Analyysi- ja aineistonkeruumenetelmät

Tässä tutkimuksessa käyttämäni aineisto on sähköinen kyselyaineisto, joka on kerätty syyskuussa 2015. Olin ajatellut levittää kyselyä sosiaalisessa mediassa sekä kaupungin ympäristötoimen ja Metsähallituksen sivujen avulla mahdollisille Koroisten kävijöille.

---

¹³² Kivilaakso 2013, 214 - 215

¹³³ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013, 20, 22

¹³⁴ Lillbroändä-Annala 2014, 30

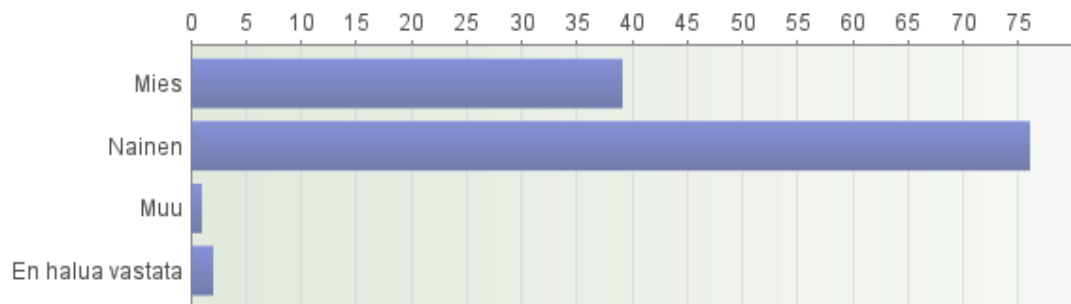
¹³⁵ Yleissopimus maailman kulttuuri- ja lunnonperinnön suojelemisesta, tehty Pariisissa 16.11.1972, OKM

¹³⁶ Lillbroändä-Annala 2014, 23

¹³⁷ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013, 14

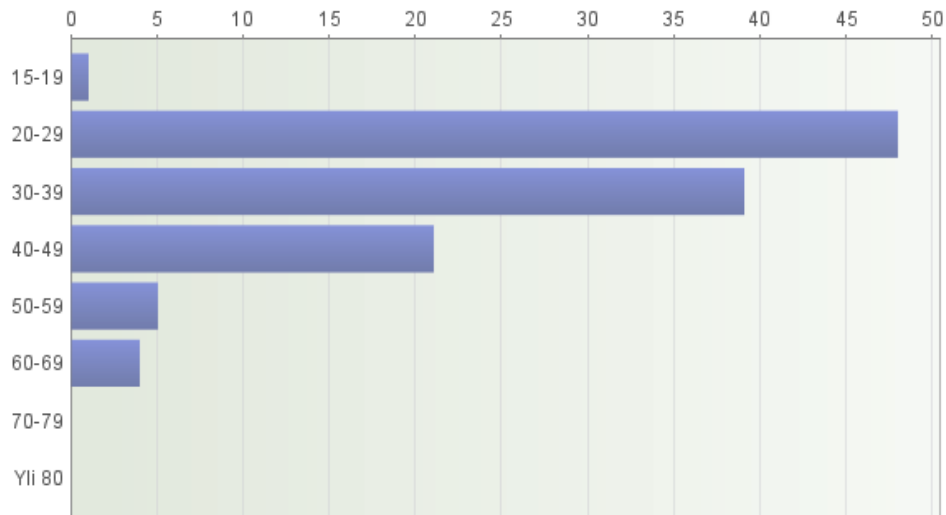
¹³⁸ Tuomi-Nikula, Haanpää & Kivilaakso 2013, 9 – 10

Pohdin kuitenkin sitä, miten arkielämässään Koroisilla käyvä henkilö tulisi mahdollisia levityskanavia käyttämään ja olisiko kuitenkin tarpeen mennä paikan päälle jakamaan tietoa tutkimuksestani. Päivystäminen syysateessa ei tuntunut mielekkäältä enkä ajatellut tavoittavani riittävän suurta määrää vastaajia pelkästään jakamalla kyselyn linkkiä paikan päällä Koroisten melko laajalla alueella. Ohjaajani maisemantutkimuksen professori Maunu Häyrynen opasti ottamaan yhteyttä Turun yliopiston ylioppilaskuntaan sekä Turun yliopiston viestintään, joiden avulla tavoittaisin esimerkiksi Koroisten vieressä sijaitsevan ylioppilaskylän asukkaat. Itselläni oli oletuksena, että ylioppilaskylän asukkaat käyttäisivät Koroisia lähivirkistysalueenaan ja kokisivat alueen omassa elämässään myös merkityksiä sisältävänä paikkana. Lopulta kyselyn sähköinen linkki oli esillä Turun yliopiston Intrassa (sähköinen palvelu opiskelijoille ja henkilökunnalle), Turun yliopiston ylioppilaskunnan uutiskirjeessä sekä Turun kaupungin ympäristötoimen nettisivuilla noin puolitoista viikkoa, jonka aikana kyselyyn kertyi vastauksia yhteensä 118. Tarkoituksena oli saada kyselyn linkki esille myös Metsähallituksen *Luontoon.fi*-sivuille, mutta sivustoja ei saatu auki sinä aikana, kun kyselyni oli auki muissa foorumeissa. Kysymyksiä oli yhteensä 24, joista strukturoimattomia eli omin sanoin vastaamisen mahdollisuus oli 11:sta kysymyksessä. Koroisten kävijäkyselyn 118 vastaajasta yli 75 oli naisia ja hieman alle 40 miehiä. Mukana oli myös niitä, jotka eivät halunneet kertoa sukupuoltaan tai rastittivat kohdan ”muu sukupuoli”.

Kaavio 1. Vastaajien sukupuoli

Suurin osa vastaajista asui Koroisista korkeintaan kolmen kilometrin päässä, mutta vastaajissa oli myös sellaisia, jotka eivät asuneet lainkaan Turun alueella. Syntyperäisiä turkulaisia vastaajista oli 35 ja 55 vastaajaa oli asunut Turun alueella yli viisi vuotta. Kyselyyn vastanneista enemmistö sijoittui ikäryhmään 20 – 29. Vähiten vastasivat 60 – 69 vuotiaat sekä 15 – 19 vuotiaat.

Kaavio 2. Vastaajien ikäjakauma

Ikäjakaumaan vaikutti ehdottomasti kyselyn esilläolo Turun yliopiston sivuilla, jossa kävijät ovat tavallisesti nuoria opiskelijoita. Opiskelijoiden joukossa on luultavimmin myös jonkun verran ulkopaikkakunnalta muuttaneita, joille Koroinen tai Koroisiin liittyvät merkitykset kulttuuriympäristönä eivät välttämättä ole ennestään tuttuja. Vastaajat eroteltiin sukupuolen/sukupuolien mukaan niin, että miesvastaajaa kuvaa kirjain M, naisvastaajaa kirjain N ja muuta sukupuolta kirjain T. Vastauksia tulkitaan tässä tutkimuksessa myös ikäryhmittäin, kun pohditaan yleisesti Koroisten kehittämistoimenpiteitä.

Aineistonkeruu tapahtui verrattain aikaisin, jolloin graduni aihe ollut kunnolla vielä hahmottunut. Kysymykset liittyivät pääosin maisemaan ja maiseman kokemiseen, mutta aineiston perusteella on mahdollista tehdä myös paikkaa koskevia tulkintoja runsaslukuisten avovastauksien perusteella. Kyselyohjelmana Webropol on melko käyttäjäystävällinen ja sen peruserätykset on helppo hahmottaa. Aineiston kattavuutta olisi ehdottomasti lisännyt muutama laajempi haastattelu, johon olisi voinut valikoida haastateltavia kyselyvastaajien joukosta. Toisaalta kyselyyn vastanneilta olisi erikseen tarvinnut tiedustella yhteystietoja mahdollisia jatko-haastatteluita varten, joten haastatteluaineiston mahdollisuus olisi pitänyt tiedostaa jo kyselyä suunniteltaessa. On myös pidettävä mielessä, että kyseessä on opinnäytetyö, jonka toteuttamiseen on varattu tietty aika ja jossa usean primääriaineiston valmistelu, toteutus ja analysointi aiheuttavat usein aikarajoista lipsumista.

Kyselyssä esiintyi myös muutama huolimattomuusvirhe ja esimerkiksi kansallista kaupunkipuistoa koskevassa kysymyksessä tiedusteltiin ajatuksia ”kansallispuistosta”, ei kaupunkipuistosta. Kansallista kaupunkipuistoa koskevia kysymyksiä oli yhteensä kolme peräkkäin, joista huolimaton ilmaisu kohdistui näistä kolmanteen. Tässä tutkimuksessa kuitenkin oletan, että myös vastaajat ovat tulkinneet kysymyksen koskevan nimenomaan kaupunkipuistoa, ei kansallispuistoa. Toinen huomautus koskee kyselyä välittäneisiin foorumeihin, jotka valikoituvat pääosin sen perusteella, mihin kysely vain oli mahdollista saada julkaistavaksi. Kyselyn linkkiä olisi voinut tehokkaammin levittää esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tai Turun matkailusivuilla. Tärkeintä on kuitenkin tiedostaa aineiston mahdolliset puutteet ja virhearviot, jotta välttyttäisiin aineiston virhetulkinnoilta. Kolmas huomautus liittyy edelliseen ja koskee kyselyyn vastanneita henkilöitä. Kyselyn laatijana en voi koskaan olla varma, onko vastaajien joukossa kenties myös sellaisia henkilöitä, jotka työkseen suunnittelevat kaupunkitilaa tai päätöksillään vaikuttavat sen käyttöön. Kysely oli esillä Turun kaupungin ympäristötoimen sivuilla ja näin ollen on mahdollista, että vastaajien joukossa on myös ympäristötoimen työntekijöitä.

Tutkimusaineistoa analysoidaan teoriaohjautuvan sisällönanalyysin avulla, jossa oletetaan aineiston sisältävän teoreettisia kytkentöjä, mutta jotka eivät suoraan pohjautu teoriaan. Tässä tutkimuksessa institutionaalisista arvoista ja arvottamisprosessiin liittyvistä tekijöistä tehdään tulkintoja pääosin viranomaislähteisiin nojautuen, mutta myös laajasti tutkimuskirjallisuutta apuna käyttäen. Varsinainen aineistoanalyysi liittyy yksilön paikkakokemuksiin kerätyn kyselyaineiston valossa, josta myös tehdään tulkintoja tutkimuskirjallisuutta apuna käyttäen. Näin ollen varsinaiset analyysiyksiköt valitaan kyllä itse kyselyaineistosta, mutta analyysissa on tunnistettavissa myös aikaisemman tiedon vaikutus ja merkitys.¹³⁹ Analyysiyksiköiden valintaan vaikuttavat sekä edellä mainitut institutionaalisesti tuotetut merkitykset että tutkimuskysymykset osana tutkimuksen teoreettista viitekehystä. Tutkimuksessa ei ole tarkoitus testata eri merkitysten paikkaansa pitävyyttä ja oikeellisuutta, vaan ymmärtää kummassakin tapauksessa merkitysten syntyprosessi ja ymmärtää ilmiö osana laajempaa kokonaisuutta, yhteiskuntaa, jossa yksilö toimii.

---

¹³⁹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 96 – 97

Teoriaohjautuva analyysi perustuu induktiiviseen päättelyyn, jossa edetään yksittäisestä yleiseen ja johon tuodaan teoria ohjaamaan lopputulosta. Mitä nopeammin teoria otetaan ohjaamaan päättelyä, sen lähempänä deduktiivista päättelyä eli yleisestä yksittäiseen edetään.¹⁴⁰ Teoriaohjautuvassa sisällönanalyysissä teoreettiset käsitteet ja analyysin yläluokat tuodaan valmiina, ilmiöstä ”jo tiedettyinä”, mutta alaluokat synnytetään aineistolähtöisesti. Yläluokiksi yksilön paikkakokemusten tulkinnoissa valikoituvat 1) aistihavainnot sekä 2) opittu tieto ja eletty ympäristö, joiden puitteissa analyysi etenee niin, että kyselyvastauksia järjestetään pelkistettyjen ilmausten kautta ala- ja yläluokiksi. Päättelyketjun lopuksi pyritään esittämään tulkintoja tutkittavasta ilmiöstä tutkimuskysymyksen rajaamalla alueella¹⁴¹.

2.3 Tutkimuksen eettiset näkökulmat

Tutkimusaiheen eettiseen pohdintaan kuuluu selkeyttää, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi tutkimukseen ryhdytään¹⁴². Tässä tutkimuksessa ei ole tarkoitus kritisoida tai tuottaa pahaa mieltä kenellekään julkisen tilan arvottamisesta työnsä puolesta tai muuten vastuussa olevalle henkilölle tai taholle, vaan tutkimuksen aihe herätti mielenkiintoni pohtiessani, mitä Koroinen minulle itselleni henkilökohtaisesti merkitsee. Aluksi se ei merkinnyt juuri mitään, mutta opittuani eli luettuani aiheesta enemmän esimerkiksi alueen historiaan liittyen, mielessäni heräsi ajatus, miksi minun pitää ajatella juuri näin? Kuka voi sanoa, mitä jokin tietty alue merkitsee kenellekin ja miten alueesta tulisi laajemmin yhteiskunnassa ajatella ja toiseksi, kenen tuottamat ajatukset ja arvot nousevat yhteiskunnassa esille ja vaikuttavat esimerkiksi alueen maankäyttöön? Luin hieman lisää kulttuuriperintöprosessista, institutionalisointiprosessista ja alueella maankäyttöön vaikuttavista kulttuuriperintöarvoista ja -arvotuksista ja mieleeni nousi ajatus, onko Koroinen arvotettu kulttuuriympäristö myös sen kävijöille vai kenties jotakin muuta? Kyseessä on siis yksilön paikkakokemuksen ja paikkasuhteen tulkitsemiseen keskittyvä, ei Koroinen kulttuuriympäristöarvoja kritisoiva tutkimus.

Tutkimusaineistoni on sähköinen kysely, joka oli avoin noin kahden viikon ajan vastaajille. Tavoitteena ei ollut kohdistaa kyselyä suoraan johonkin tiettyyn ihmis- tai ikäryhmään, mutta mitä varmimmin linkin esilläolofoorumi vaikutti siihen, ketkä kyselyn

---

¹⁴⁰ Tuomi & Sarajärvi 2009, 100

¹⁴¹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 117 - 118

¹⁴² Tuomi & Sarajärvi 2009, 129

löysivät ja aukaisivat. Kyselyssä kerättiin taustatietoina vastaajan ikä, asuinetaisyys Koroisista, sukupuoli ja paikkakunnalla asumisen kesto. Henkilökohtaisia yhteystietoja, kuten nimi- tai osoitetietoja, ei kyselyssä tiedusteltu. Sähköisestä kyselystäkin jää toki aina jälki, mutta kyselyn luonteesta johtuen, vastaajien anonymiteettia on mielestäni kunnioitettu. Vastaajilla oli mahdollisuus keskeyttää kysely missä tahansa vaiheessa ja kysymykset olivat melko yleisluontoisia. Kyselyssä ei mielestäni tiedusteltu henkilökohtaisia tai intiimejä asioita, joihin vastaaminen olisi saattanut tuntua kiusalliselta. Vastaajilla oli myös mahdollisuus antaa kyselystä palautetta.

Kyselyn esitteessä ja taustatiedoissa kerrottiin, mihin tutkimustuloksia käytetään, kuka niitä käyttää ja mihin organisaatioon käyttäjä kuuluu. Valmis kyselyaineisto jää tutkimuksen tekijälle ja luovutetaan muuhun tutkimuskäyttöön harkiten. Muun aineiston osalta olen pyrkinyt tietojeni ja taitojeni mukaan käyttämään ja analysoimaan tutkimuskirjallisuutta ja muuta lähdeaineistoa hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla ¹⁴³. Muun tutkimusaineiston osalta voidaan todeta, että tutkimuskirjallisuus ja eri viranomaisdokumentit, kuten raportit, pöytäkirjat ja sopimukset, ovat julkisia ja kaikkien saatavilla olevia, pääosin internetistä poimittuja lähteitä.

---

¹⁴³ Vilka 2005, 30 – 31

3 KOROISTEN JULKISESTI TUOTETUT TILAMERKITYKSET

3.1 Julkisen tilan arvottaminen

Julkiseksi miellettyyn tilaan kohdistuu kokemus kaikille yhteisestä tilasta, jossa jokaisella on oikeus olla ja tuottaa tilaa omalla toiminnallaan. Julkiseen tilaan liittyy kuitenkin kamppailu tilan käytön sääntelystä, jossa tietty tai tietyt tahot ottavat oikeudekseen päättää, miten julkista tilaa on sopiva käyttää. Julkinen tila on siis samaan aikaan sekä sosiaalisissa suhteissa tuotetuksi tuleva että suhteita ylläpitävä ilmiö. Yhtenä julkisen tilan kriteerinä voidaan pitää kaikille avointa pääsyä, mutta julkiset tilat voivat erota toisistaan esimerkiksi omistuksen tai käyttötarkoituksen perusteella. Esimerkiksi kirjastoa ja kauppakeskusta koskevat julkisina tiloina eri säännöt ja normit.¹⁴⁴

Julkisella tilalla voi olla maantieteelliset ja fyysiset rajat tai toimia ilman rajoja esimerkiksi internetin julkisissa keskustelufoorumeissa. Yleisesti kaupungeissa julkinen sektori tuottaa julkista tilaa, mutta myös yksityiset toimijat vastaavat tilan tuottamisesta. Julkinen tila ei ole muuttumaton rakenne, vaan muuttuu aina eri käyttötarkoitusten mukaan ja tila saa luonteensa ja merkityksensä ihmisten eli tilankäyttäjien läsnäolosta ja kanssakäymisestä. Toisaalta kaupallistumisen on nähty aiheuttavan tilan toiminnan suuntautumista yhä enemmän markkinavoimien mukaan, jossa tilankäyttö edellyttää kuluttamista ja ostohalukkuutta. Tässä mielessä yksityinen taho sääntelee tilan avoimuutta päästessään valitsemaan, ketkä tilaan pääsevät sisään ja ketkä jätetään ulkopuolelle. Tällainen tila esimerkiksi ostoskeskuksissa ei ole enää täysin julkinen ja kaikille avoin.¹⁴⁵

Tilan tarkastelussa on huomioitava kuitenkin myös sen sosiaalinen ulottuvuus, joka määräytyy pitkälti tilankäyttäjien toiminnassa ja keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Vaikka tiloihin on aina kaivertunut niissä suositeltavan toiminnan ja toimijuuden malli, niin myös yksilöt muokkaavat tilaa vuorovaikutuksellaan ja toiminnallaan. Julkiseen tilaan liittyy taistelu vallasta ja keskiössä on kysymys, missä määrin ihmisten toiminta muokkaa tai muuntaa toiminnalle asetettuja puitteita ja ehtoja. Kamppailujen voi tulkita

---

¹⁴⁴ Ridell, Kymäläinen ja Nyyssönen 2009, 8 – 10

¹⁴⁵ Ridell, Kymäläinen ja Nyyssönen 2009, 9, 16, 22

ilmentävän sitä, että julkiseksi miellettyyn tilaan kohdistuu kokemus tilan yhteisestä omistuksesta ja sen kuulumisesta kaikille.¹⁴⁶

Tässä luvussa Koroista lähestytään julkisen sektorin tuottaman kaupunkitilana, jossa maankäyttöä ohjaavat tietyt kulttuuriympäristölliset arvot, mutta jossa kaupunkitilaa tuotetaan ja ylläpidetään myös sosiaalisesti. Koroisilla asukkaat sekä alueen toimijat, kuten yhdistykset ja aluetta lähivirkistysalueena käyttävät henkilöt tuottavat tilaa toiminnallaan. He myös arvottavat tilaa ja antavat sille merkityksiä omassa arkielämässään. Vaikka julkinen viranomaistoiminta ei sellaisenaan määrittele, kuinka virkistys- tai puistoalueella tulisi käyttäytyä, kulttuuriympäristöön liittyvät arvotukset pitävät sisällään määräyksiä esimerkiksi siitä, millainen on valtakunnallisesti arvokas Aurajoen rantamaisema ja mitä siihen saa rakentaa. Valta voi näin ilmetä viranomaisten vallankäytön mahdollisuutena tai sosiaalisesti omaksuttuina käsityksinä siitä, miten julkisessa tilassa tulisi käyttäytyä¹⁴⁷. Seurauksena voi olla tittelin menettäminen ja valtakunnallisesti tärkeän arvon menettäminen. Tässä tilanteessa tilankäytön määrittelyssä valta on suunnittelijoilla ja muilla viranomaisilla ja vaakakupissa painaa myös alueen kansallinen ja kansainvälinen tunnettavuus.

Institutionalisoidulle kulttuuriperinnölle on tärkeää sen yhteiskunnallinen relevanssi, jossa säilytetty kulttuuriperintö on konkreettinen todiste menneestä todellisuudesta, vaikka se muodostaa vain pienen osan kaikesta siitä, mitä ihmiset ovat jättäneet jälkeensä¹⁴⁸. Yhteisesti hyväksytyihin tulkintoihin liittyy ongelma virallisesti tuotetuista tulkinnoista, joissa asiantuntijat pyrkivät suurelta osalta vaikuttamaan siihen, mikä on paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti muistamisen arvoista kulttuuriperintöä¹⁴⁹. Koroinen on kulttuuriympäristö, jonka sisältämä kulttuuriperintö on syntynyt valintojen tuloksena ja jonka katsotaan heijastelevan omaa kansallista menneisyyttämme – keitä me olemme ja mistä me tulemme – vahvistaen alueen kytkeytymistä osaksi kansallista identiteettiä. Arvoja voidaan tässä tutkimuksessa ajatella tilalle annettuina merkityksinä. Tässä tutkielmassa Koroisiin liittyviä institutionalisoituneita ja alueen kaavoitukseen ja maankäyttöön vaikuttaviksi arvoiksi valikoituvat *Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö*, *Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue* sekä

---

¹⁴⁶ Ridell, Kymäläinen ja Nyysönen 2009, 9 - 10

¹⁴⁷ Kymäläinen 2009, 110

¹⁴⁸ Lillbroändä-Annala 2014, 23, 32

¹⁴⁹ Sivula 2010, 33

Aurajokilaakson kansallismaisema, jotka noudattavat Ympäristöministeriön määritelmää kulttuuriympäristöstä, ja johon lasketaan kuuluvaksi mukaan kulttuurimaisemat, rakennettu kulttuuriympäristö sekä muinaisjäännökset ¹⁵⁰. Kaavoitukseen ja maankäyttöön vaikuttaviksi arvoiksi luetaan myös *Kansallinen kaupunkipuisto* sekä luontoselvityksiin pohjautuvat *luontoarvot*.

Koroisten merkitys nojaa pitkälti sen asemaan esihistoriallisena viljelyalueena sekä myöhemmin piispankirkon ja Turun kaupungin syntypaikkana, joka näkyy myös alueen maiseman arvottamisperusteissa. Koroistenniemi rauhoitettiin muinaismuistoalueeksi 1905 ¹⁵¹. Vuosien saatossa alueen hoidosta on vastannut muun muassa Turun historiallinen museo, Turun kaupungin kulttuurilautakunta sekä Museovirasto ja vuonna 2014 Koroistenniemen hoitovastuu siirtyi Metsähallitukselle. Hoitotoimenpiteet suoritetaan Museoviraston valvonnassa ja entisellä laidunmaalla on historiallisten arvojen lisäksi myös luonnonsuojelullisia arvoja, joita pyritään säilyttämään esimerkiksi oikein ajoitettujen niittojen avulla. Koroisten kartanon tila siirtyi kirkolta valtiolle vuonna 1932 ja edelleen Turun kaupungille vuonna 1985. ¹⁵²

Julkista tilaa tuotetaan sosiaalisissa toiminnoissa myös Koroisilla, jossa on pienten toimijoiden ja yhdistysten toiminnan tuloksena kehittynyt aktiivinen yhteisö, joka hoitaa ja kunnostaa Koroisten tilan rakennuksia, viljelee kulttuurikasveja ja järjestää erilaisia toimintoja. On kuitenkin epäselvää, millainen merkitys Koroisten alueen menneisyydellä ja kansallisesti merkittävällä kulttuuriympäristöllä on yhteisön toiminnalle, vai onko alueella toimiminen miellyttävää vain sen sijainnin tai miljöön vuoksi. Joulukuun 2014 tapaamisessa tuli kuitenkin esille alueen yhdistysten huoli toimintojen turvaamisesta ja alueen säilymisestä sellaisena myös tulevaisuudessa. Myös Maarian seurakunta näkisi mielellään esimerkiksi kirkollisten ja kristillisten toimintojen lisääntyvän alueella. Koroisten muinaismuistoalueelle ehdotettiin esimerkiksi ulkoilma-alttaria ja mahdollisuuksia hiljentymiseen.

---

¹⁵⁰ Ympäristöministeriön muistio valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja rakennetusta kulttuuriympäristöstä, YM3/533/2009,

¹⁵¹ Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Koroistenniemi, Museovirasto (MV)

¹⁵² Koroistenniemen historiaa. Luontoon.fi, Metsähallitus

3.1.1 Lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset

Kulttuuriperinnön suojelun ja säilymisen turvaksi ei ole erillistä kulttuuriperintölakia Suomen lainsäädännössä, vaan oikeudellinen suoja on hajautettu osaksi muita lakeja. Kulttuuriperinnön suojelemiseksi on kuitenkin olemassa kansallisia ja kansainvälisiä sopimuksia, joiden perusteella kulttuuriperintöä arvotetaan. Suomi on kulttuuriperinnön suojelussa sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, jotka vaikuttavat kulttuuriperinnön arvottamisen käytäntöihin, ja joista tärkeimpiä lienee myös Museoviraston toimintaan ohjenuorana vaikuttava *Unescon Maailmanperintösopimus* eli Pariisin Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta¹⁵³. Maailmanperintösopimuksen 1 artiklassa määritellään kulttuuriperinnöksi muun muassa rakennusmuistomerkit ja rakennusryhmät, jotka ovat historian kannalta erityisen arvokkaita sekä ihmisen tai luonnon ja ihmisen yhdessä luomat alueet ja paikat, jotka ovat historiallisesti, etnologisesti, antropologisesti tai esteettisesti erityisen arvokkaita¹⁵⁴.

Sopimuksen 2 artiklassa todetaan:

”Tämän yleissopimuksen osapuolena oleva valtio tunnustaa, että velvollisuus huolehtia 1 ja 2 artiklassa tarkoitetun ja alueellaan sijaitsevan kulttuuri- ja luonnonperinnön määrittämisestä, suojelemisesta, säilyttämisestä, esittelemisestä sekä tuleville sukupolville välittämisestä kuuluu ensisijaisesti asianomaiselle valtiolle.”¹⁵⁵

Sopimuksen viidennessä artiklassa kehoitetaan kaikkia sopimuksen jäsenmaita omaksumaan sellainen yleispolitiikka, jonka tavoitteena on luoda kulttuuri- ja luonnonperinnölle tehtävä yhteisön elämässä sekä yhdistää tämän suojelu yleissuunnitteluun¹⁵⁶. Sopimus siis määrittelee melko tarkasti, kuinka jäsenmaiden tulisi huomioida kulttuuriperinnön asema omassa toiminnassaan ja kaupunkikehittämisessä. Arvomäärittelyn pohja on havaittavissa yleiseurooppalaisissa yhteisissä sopimuksissa, joissa kulttuuriperinnön käsite on vakiintunut ja vahvasti institutionalisoitunut. Arvokkaina ja merkittävinä pidetyt seikat ovat aina jonkun tahon tulkintoja, jotka opitaan

---

¹⁵³ Maailmanperintösopimus, tehty Pariisissa 16.11.1972. Museovirasto (MV)

¹⁵⁴ Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperintökohteista, tehty Pariisissa 16.11.1972, 1 artikla. Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)

¹⁵⁵ Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperintökohteista, tehty Pariisissa 16.11.1972, 2 artikla. OKM

¹⁵⁶ Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperintökohteista, tehty Pariisissa 16.11.1972, 5 artikla. OKM

sisäistämään myös määrittelevien sopimusten jäsenmaiden kaupunkipolitiikassa. Valtioneuvoston periaatepäätöksessä kulttuuriympäristöstrategiaksi 2014 – 2020 ¹⁵⁷ kulttuuriympäristöstä todetaan:

”Kulttuuriympäristö on merkittävä kulttuurinen, taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen voimavara ja uuden toiminnan mahdollistaja (...) Strategian tavoitteena on vahvistaa kestävä kehitystä ja siihen sisältyviä ekologisia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia arvoja kulttuuriympäristön hyvän hoidon ja vastuullisen kehittämisen avulla. Strategian perusnäkemys on, että kulttuuriympäristö voi uudistua ja sopeutua ajan tuomiin muutoksiin säilyttäen samalla keskeiset ja eri-ikäiset piirteensä (...) Tässä strategiassa kulttuuriympäristöllä tarkoitetaan ihmisen toiminnasta tai ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta syntyntä, erilaisia ja eri-ikäisiä elementtejä käsittävää kokonaisuutta – ihmisten päivittäistä ympäristöä.”

Julkiset historialliset muistomerkit, kuten monumentit, veistokset ja aukiot ovat osa yhteisön jakamaa kollektiivista muistia. Ne ovat paitsi konkreettisia muistamisen tapoja, myös jälkiä niistä kulttuurisista myyteistä ja kertomuksista, joiden tiivistyminä ne toimivat ja keräävät ympärilleen yhä uusia merkityskerrostumia. ¹⁵⁸ ICOMOS on rakennussuojelun ja kulttuuriympäristöjen vaalimisen kansainvälinen asiantuntijajärjestö, joka edistää historiallisten rakennusten ja alueiden, arkeologisten kohteiden ja kulttuurimaisemien tutkimusta ja suojelua. Järjestö toimii asiantuntijaelimenä Unescon Maailmanperintökomitean nimetessä uusia kohteita maailmanperintöluetteloon sekä arvioi jo nimettyjen kohteiden suojelua. ¹⁵⁹ Taustalla vaikuttavat Venetsian kansainvälinen julistus monumenttien suojelusta vuodelta 1964¹⁶⁰, sen täydennykseksi laadittu julistus historiallisten kaupunkien ja kaupunkimaisten alueiden suojelusta¹⁶¹ sekä Lausannessa 1990 hyväksytty julistus arkeologisen perinnön suojelusta ja hoidosta¹⁶². Näistä keskimmaisessa todetaan, että historiallisilla kaupungeilla on roolinsa historian todistuskappaleina. Historiallisten kaupunkien ja kaupunkimaisten alueiden suojelulla tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen näiden kaupunkien ja alueiden säilyttämiseksi. ¹⁶³

---

¹⁵⁷ Valtioneuvoston periaatepäätöksessä kulttuuriympäristöstrategiaksi 2014 – 2020, 6 - 8

¹⁵⁸ Grönholm 2010, 83, 85

¹⁵⁹ ICOMOS Suomen osasto ry.

¹⁶⁰ Kairamo 1992

¹⁶¹ Mattinen 1992

¹⁶² Hiekkänen 1992

¹⁶³ Julistus historiallisten kaupunkien ja kaupunkimaisten alueiden suojelusta, Suom. Antero Tiusanen 16 - 17. ICOMOS Suomen osasto r.y.

Viimeisin kulttuuriperintöä koskeva yleissopimus on Faron eurooppalainen kulttuuriperintösopimus, jossa on pyritty tuomaan esille kulttuuriperintöä koskeva suojelunäkökulma. Sopimus velvoittaa muun muassa jäsenmaita tunnustamaan yksilön ja yhteisön vastuun kulttuuriperinnöstä, tunnustamaan jokaisen oikeuden kulttuuriperintöön sekä kunnioittamaan muiden sekä Euroopan yhteistä kulttuuriperintöä. Sopimuksessa veloitetaan sopijaosapuolia myös tunnustamaan kulttuuriperinnön yhteiskunnallinen arvo sekä pyrkimys arvon lisäämiseen esimerkiksi tutkimuksen ja suojelun myötä.¹⁶⁴ Maiseman arvottamisen lähtökohtana on Firenzen *Eurooppalainen maisemayleissopimus*. Sopimuksen johdannossa todetaan:

”Jäsenvaltiot ovat tietoisia siitä, että maisema vaikuttaa paikalliskulttuurin muotoutumiseen ja on olennainen osa Euroopan luonnon- ja kulttuuriperintöä, ja että se edistää ihmisten hyvinvointia ja lujittaa eurooppalaista identiteettiä sekä myöntävät, että maisema on tärkeä osa ihmisten elämänlaatua kaikkialla: sekä taajamissa että maaseudulla, sekä huono- että korkealaatuisilla alueilla, sekä arkiympäristössä että alueilla, joita pidetään huomattavan kauniina”.¹⁶⁵

Sopimuksen 5 artiklassa määritellään sopimusosapuolten sitoutuminen seuraavasti:

”Kukin sopimuspuoli sitoutuu: a) tunnustamaan lainsäädännössään maisemat olennaiseksi osaksi ihmisten ympäristöä, yhteisen kulttuuri- ja luonnonperinnön monimuotoisuuden ilmentymäksi ja identiteettinsä perustaksi; b) laatimaan ja toteuttamaan 6 artiklassa mainittujen erityistoimenpiteiden avulla maisemansuojeluun, -hoitoon ja -suunnitteluun tähtäävää maisemapolitiikkaa; c) ottamaan käyttöön menettelytapoja, joiden kautta yleisö, paikallis- ja alueviranomaiset ja muut asianosaiset voivat osallistua tämän artiklan b kohdassa mainitun maisemapolitiikan määrittelemiseen ja toteuttamiseen; d) sisällyttämään maisemanäkökohdat alue- ja kaupunkisuunnittelupolitiikkaansa sekä kulttuuri-, ympäristö-, maatalous-, sosiaali- ja talouspolitiikkaansa ja muihin toimintaohjelmiin, joilla saattaa olla suoraa tai välillistä vaikutusta maisemaan.”¹⁶⁶

Ympäristöön ja luontoarvoihin vaikuttaa Riassa 1992 solmittu *Biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus*, joka on ratifioitu myös osaksi Suomen

---

¹⁶⁴ Euroopan neuvoston puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä, tehty Farossa 27.10.2005

¹⁶⁵ A 14/2006 Tasavallan presidentin asetus eurooppalaisen maisemayleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta, Eurooppalainen maisemayleissopimus, tehty Firenzessä 20.10.2000. Valtion säädöstietopankki Finlex

¹⁶⁶ A 14/2006 Tasavallan presidentin asetus eurooppalaisen maisemayleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta, Eurooppalainen maisemayleissopimus, tehty Firenzessä 20.10.2000. Valtion säädöstietopankki Finlex

lainsäädäntöä¹⁶⁷. Ympäristönsuojelulain 1 artiklassa määritellään, että lain tarkoituksena on ehkäistä ympäristön pilaantumista, turvata terveellinen ja viihtyisä ympäristö sekä parantaa kansalaisten mahdollisuuksia ympäristöön liittyvässä päätöksenteossa¹⁶⁸. Ympäristölain 5 artiklassa päästöiksi ja pilaantumiseksi määritellään muun muassa ympäristön yleisen viihtyvyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentyminen sekä ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentyminen¹⁶⁹. Luonnonsuojelulain tarkoituksena on muun muassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen sekä luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen¹⁷⁰.

3.1.2 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö

Koroinen on osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY-alue), joka perustuu Valtioneuvoston hyväksymään¹⁷¹ Museoviraston inventointiin ja joka korvasi Museoviraston ja ympäristöministeriön laaja-alaisiin inventointeihin perustuneen julkaisun *Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt* (1993)¹⁷². Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen oikeudellinen asema perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksiin, joista säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL)¹⁷³. Maankäyttö- ja rakennuslain 22§:n mukaan valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat koskea asioita, joilla on merkittävä vaikutus kansalliseen kulttuuri- tai luonnonperintöön ja alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät¹⁷⁴. Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta¹⁷⁵ kulttuuri- ja luonnonperinnöstä todetaan seuraavasti:

---

¹⁶⁷ A 78/94 Asetus biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta. Valtion säädöstietopankki Finlex

¹⁶⁸ L 27.6.2014/527, 2 artikla. Valtion säädöstietopankki Finlex

¹⁶⁹ L 27.6.2014/527, 5 artikla. Valtion säädöstietopankki Finlex

¹⁷⁰ L 20.12.1996/1096. Valtion säädöstietopankki Finlex

¹⁷¹ Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 30.11.2000; Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta 13.11.2008

¹⁷² Museoviraston esityksessä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi 11/004/2009

¹⁷³ Valtioneuvoston päätös valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen 1993 inventoinnin korvaamisesta sen vuonna 2009 valmistuneella tarkistuksella valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta 22.12.2009, 1

¹⁷⁴ L 5.2.1999/132, 22 artikla

¹⁷⁵ 2000/2008, 12

”Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä” (...) ”Maakuntakaavoituksessa on osoitettava valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt ja maisemat. Näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen”.

Viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit on otettava huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina ja näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen. Valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin sisältyy Museoviraston esityksen mukaan korkeatasoisia esimerkkejä maanviljelysympäristöistä, talonpoikaisrakentamisesta ja kyläkokonaisuuksista ja suuri osa perinteisistä rakennusmuistomerkeistä (kirkot ja kirkkoympäristöt, linnat, kartanot). Alueet ilmentävät Museoviraston mukaan ”rakennetun ympäristömme monimuotoisuutta ja tekevät tunnetuksi niitä rakennetun ympäristön osia, jotka parhaiten ja monipuolisimmin antavat käsityksen Suomen historiasta ja kehityksestä”.¹⁷⁶ Museoviraston näkemyksen mukaan inventoinnin huomioiminen muun muassa ”ylläpitää asuin-, elin-, ja työympäristöjen historiallista jatkuvuutta ja kerroksellisuutta ja lisäävät hyvin hoidettuina ympäristön viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta, sillä on myönteisiä vaikutuksia ilmaan ja ilmastoon sekä inventoinnin huomioimisella ylläpidetään olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, ympäristöä, maisemaa ja kaupunkikuvaa tarjoamalla lähtökohtia ympäristön hallitulle muutokselle ja jatkuvuuden turvaamiselle”.¹⁷⁷

Lisäksi todetaan, että inventointi vaikuttaa valtioneuvoston päätöksen kautta edellä todettujen tekijöiden keskinäisiin suhteisiin korostamalla arvokkaimpana pidetyn rakennusperinnön säilyttämistä ja vaalimista. Turussa monilukuisen listaan lukeutuvat muun muassa tässä tutkimuksessa käsiteltävä *Koroistenniemi, Turun tuomiokirkko* ja *Turun historiallinen ydinalue* sekä *Aurajokisuun satama-, telakka- ja teollisuusalue*.¹⁷⁸ Tarkistuksen tavoitteena on ollut maan rakennusperinnön monimuotoisuuden ja Suomen historian olennaisten teemojen huomioiminen ajallisesti ja alueellisesti ja kohteet ovat yleensä laajempia alueita, kuin yksittäisiä rakennuksia. Tavoitteena on valtakunnallisesti

---

¹⁷⁶ Museoviraston esityksessä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi 11/004/2009

¹⁷⁷ Museoviraston esityksessä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi 11/004/2009

¹⁷⁸ Museoviraston esityksessä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi 11/004/2009

merkittävien kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymisen turvaaminen sekä mahdollisen täydennysrakentamisen ja muiden muutosten sopeuttaminen kulttuuriympäristön ominaisluonteeseen ja erityispiirteisiin. Kriteereiksi alueiden ja kohteiden valtakunnallisen merkityksen arvioinnille Museoviraston esityksessä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi¹⁷⁹ listataan:

- Kohde ilmentää esimerkillisellä, korkeatasoisella tavalla Suomen historian ja rakentamisen eri osa-alueita ja ilmiöitä, jotka ovat muovanneet maan fyysistä ympäristöä ja visuaalista hahmoa.
- Kohde on säilynyt asussa, joka hyvin vastaa kohteen rakentamisaikaista ympäristöä, sommitelmaa, ulkoasua ja sisätiloja.
- Kohde on säilynyt yhtenäisenä rakennuskannaltaan tai on toteutettu yhtenäisen asemakaavan tai arkkitehtuurisuunnitelman pohjalta.
- Aluetta muovaavat historialliset elementit kuten tiestö, peltojen sijainti, rakentamisen suhde maisemaan ja rakennusten perinteinen sijoitus pihapiirissä ovat säilyneet tai selkeästi havaittavissa.
- Kohde edustaa harvinaista ilmiötä taikka ilmiötä, josta on tullut harvinainen, uhanalainen tai poistuva.
- Kohde liittyy historialliseen henkilöön, tapahtumaan, prosessiin tai historialliseen elinkeinomuotoon.
- Kohde välittää poikkeuksellisella tavalla historiallista taustaansa tai alueen rakennetta tai rakennuksen luoma tunnelma todistaa vahvasti historiastaan.
- Kohde sisältää ominaisuuksia, jotka erinomaisesti kuvastavat rakentamisaikaa, kylärakennetta, elinkeinomuotoa tms.
- Kohteella on vakiintunut sija Suomen rakentamisen historiassa tai oman erityissektorinsa sisällä
- Kohde on rakennustaiteen historian avainteos, jolla on poikkeuksellisen tärkeä sija Suomen arkkitehtuurihistoriassa.
- Kohde on kokonaisuus, joka muodostuu useista erilaisista keskenään tasavertaisista tai poikkeavista tekijöistä taikka ajallisesti monikerroksisista vaiheista tai jos kohde kuvastaa esimerkiksi useampaa elinkeinosektoria tai sosiaalihistoriallista ympäristöä.
- Kohde on historiallisen ajan kiinteä muinaisjäänös, jolla on huomattavaa ympäristöllistä vaikutusta ja rakennushistoriallista merkitystä.

---

¹⁷⁹ Museoviraston esityksessä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi
11/004/2009

3.1.3 Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue ja kansallismaisema

”Aurajoki ei uomana ole pisimpiä eikä leveimpiä. Mutta sen tuntevat kaikki – eivät vain maamme lounaisen kolkan asujat vaan kaikki suomalaiset. Aurajoella on historia ja esihistoria. Se on menneisyyttä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta. Se on Suomen arvokkainta kansallismaisemaa.”¹⁸⁰

Koroinen on osa Aurajokilaakson kansallismaisemaa ja osa valtakunnallisesti arvokasta Varsinais-suomalaista maisema-aluetta, joka käsittää jokilaakson Turun, Kaarinan, Liedon, Auran ja Pöytyän alueella¹⁸¹. Valtakunnalliset maisema-alueet ovat RKY-alueiden tapaan viranomaisen laatimia alueiden käytön suunnittelun lähtökohdiksi tarkoitettuja inventointeja¹⁸². Suomessa valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita on listattu yhteensä 156 Aurajokilaakson maisema-alue mukaan lukien. Inventoinnissa Aurajokilaakson maiseman arvon katsotaan perustuvan alueen monimuotoiseen kulttuurivaikutteiseen luontoon, hoidettuun viljelymaisemaan ja perinteiseen rakennuskantaan.¹⁸³

Maisemallisten aluejakojen pyrkimyksenä on ollut toisaalta suurten ja yhtenäisten aluekokonaisuuksien muodostaminen, mutta samalla tiettyjen paikallisten erityispiirteiden esiintuominen¹⁸⁴. Maisema-alueiden arviointi perustuu ympäristökeskuksen mukaan maisemien ominais- ja erityispiirteiden tarkastelun ohella maisemamaakuntajakoon ja arvokkaita maisema-alueita valittaessa on huolehdittu siitä, että jokaisen maisemamaakunnan tärkeimmät piirteet tulevat edustetuiksi. Maisema-alueiden avulla pyritään näin ollen edustavien ja elinvoimaisten maaseutumaisemien säilyttämiseen sekä maisemanhoidon edistämiseen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet muun muassa edellyttävät, että arvokkaat maisema-alueet tulee merkitä maakuntakaavoihin.¹⁸⁵ Lounais-Suomen ympäristöstrategiassa todetaan, että yleiskaavan 2035 kannalta olennaisia tavoitteita ovat muun muassa ”ihmisen pitkäaikaisen läsnäolon jälkien säilyttäminen maisemassa” sekä ”luonnonmaiseman ja kulttuuriympäristön korostaminen paikallisen identiteetin vahvistajana”.

---

¹⁸⁰ Virtanen 2000, 7

¹⁸¹ Komulainen 2005, 14

¹⁸² Ympäristönsuojeluosaston mietintö 66/1992. Ympäristöministeriö

¹⁸³ Komulainen 2005, 14

¹⁸⁴ Karjalainen & Raivo 1999, 2

¹⁸⁵ Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 30.11.2000 ja valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta 13.11.2008, 12; Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu ymparisto.fi

Maakuntakaavassa keskeisiä tavoitteita on muun muassa kulttuurimaiseman säilyttäminen.¹⁸⁶

Tällä hetkellä on käynnissä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointi, jonka tarkoituksena on tarkistaa aluevalikoima, arvoluokka sekä rajaukset vastaamaan uudistuneita maisemanhoidon toteuttamis- ja ohjausjärjestelmiä. Inventoinneissa keskitytään maaseudun kulttuurimaisemiin ja erityisesti viljelymaisemiin sekä niihin liittyvään asutukseen, tiestöön sekä kulttuuriperintöön. Keskiössä ovat kuitenkin perinteisessä asussa säilyneet elinvoimaiset ja luonoltaan ja kulttuuriperinnöltään arvokkaat alueet.¹⁸⁷ Ympäristöministeriö esittää 183 kohdetta valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi ja ehdolla päivitysinventointien myötä on 59 uutta aluetta. Ylä-Lapissa ja tarkoitus onkin nostaa saamelaiskulttuurin ja poronhoidon maisemakokonaisuudet Suomen maisemien helmien joukkoon.¹⁸⁸

Kansallismaisemilla ei ole tarkasti määriteltyjä rajoja eikä lailla määriteltyä roolia kaavoituksessa, vaan yleisesti tunnustettu merkitys kansallisessa kulttuurissa ja historiassa. Kansallismaiseman arvo on otettava huomioon maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Suomen 27 kansallismaisemaa valikoitui Suomen itsenäisyyden 75- juhlavuoden kunniaksi vuonna 1992 ja valinnasta vastasi erillinen kansallismaisematyöryhmä.¹⁸⁹

3.1.4 Kansallinen kaupunkipuisto

Eri toimijoiden luontokäsitykset eroavat toisistaan ja kaupunkiluonnon monimuotoisuutta on vaikea verrata koskemattomaan luontoon kaupunkialueiden ulkopuolella. Kaupunkiluonnolla tarkoitetaan tässä kohtaa kaupunkiympäristössä sijaitsevia viheralueita ja ekosysteemejä, jotka ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta muuten rajatulla ja usein asvaltoidussa ympäristössä. Koroinen on osa Turun kaupungin viheralueverkostoa ja kansallista kaupunkipuistoa, jonka perustamista koskevat säädökset tulivat osaksi vuonna 2000 uudistettua maankäyttö- ja rakennuslakia. Turussa

---

¹⁸⁶ Yleiskaava 2035: Lähtökohdat ja tavoitteet, 10 – 11. Turun kaupunki

¹⁸⁷ Inventointiohje. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnit. Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ympäristöministeriön MAPIO- työryhmä 10/2010

¹⁸⁸ Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys valmis – 183 kohteesta kuullaan 18.1. – 19.2.2016- tiedote 15.1.2016, Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu ymparisto.fi

¹⁸⁹ Kansallismaisemat, Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu ymparisto.fi

kansallinen kaupunkipuisto käsittää alueet Ruissalon luonnonsuojelualueelta keskustapuistojen läpi Koroisiin ja sen leimaa-antava piirre on kaupunkikeskeisyys. Vanhojen puistojen arkkitehtuuri sekä kaupunkipuistoalueen luonnon monimuotoisuus tuovat mukanaan urbaanin vehreyden, ekologiset käytävät ja kaupunkiluonnon erityispiirteet. Kansallinen kaupunkipuisto ei ole suojelutoimenpide, vaan strateginen työkalu, jonka tarkoituksena on antaa kaupungille väline hoitaa ja kehittää kaupunkikulttuurin ja virkistyksen kannalta arvokkaimpia alueitaan.¹⁹⁰

Kansallinen kaupunkipuisto on urbaanien arvomaisemien verkosto, joka kattaa kaupunkikulttuurin ja -luonnon kannalta oleelliset kohteet. Kaupunkikeskustaan ulottuvaan ekologiseen viherkäytävään liittyvät kaupunkipuistossa useat valtakunnallisesti arvokkaat rakennusperintökohteet ja merkittävät julkiset tilat.¹⁹¹ Samuli Saarinen summaa, että kansallisen kaupunkipuisto- hankkeen taustalla on vaikuttanut kansainvälinen, kaupunkiympäristöjen lähitulevaisuudennäkymiä käsittelevä keskustelu ja kaupunkirakenteen tiivistymisestä johtuva huoli viheryhteyksien katkeamisesta sekä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta merkittävien kokonaisuuksien pirstoutumisesta. Kansallinen kaupunkipuisto kertoo, että statuksen saaneen kaupungin luonto- ja kulttuuriarvot ovat valtakunnallisesti erityislaatuista. Saarisen mukaan kaupunkipuisto on merkki siitä, että kaupunki haluaa kehittyä ja rakentaa uusia arvoympäristöjä ja toteuttaa laadukasta ja kokonaisvaltaista kaupunkisuunnittelua. Kansallinen kaupunkipuisto ei ole ympäristön pysäyttämistä johonkin tiettyyn tilaan, mutta rakentamisen tulee kaupunkipuistoalueella tapahtua alueen arvojen edellyttämällä tavalla.¹⁹²

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on muun muassa varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisen toiminnassa sekä edistää kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa Suomessa. Alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät kokonaisuuksia, kuten kulttuuri- ja luonnonperintöä sekä virkistyskäyttöä ja luonnonvaroja. Turun kaupungin yleiskaava 2035: lähtökohdat ja tavoitteet- selvityksessä todetaan:

---

¹⁹⁰ Toivonen & Rauhala 2007

¹⁹¹ Kansallinen kaupunkipuisto. Turun kaupunki

¹⁹² Saarinen 2007, 5 – 6, 8

”Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen sekä elollisen ja elottoman luonnon kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden monimuotoisuuden säilymistä. Luonnon virkistyskäyttöä sekä luonto- ja kulttuurimatkailua edistetään parantamalla moninaiskäytön edellytyksiä. Suojelualueverkoston ja arvokkaiden maisema-alueiden ekologisesti kestävä hyödyntämistä edistetään virkistyskäytössä, matkailun tukialueina sekä niiden lähialueiden matkailun kehittämisessä suojelutavoitteita vaarantamatta. Alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät ja viranomaisten laatimat valtakunnalliset inventoinnit otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelun lähtökohtina ja näillä alueilla alueidenkäytön on sovelluttava niiden historialliseen kehitykseen (...) Alueidenkäytöllä edistetään kansallisen kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön sekä niiden alueellisesti vaihtelevan luonteen säilymistä ja alueidenkäytössä on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot säilyvät.”

193

Kyse ei ole ainoastaan viherrakentamisesta, vaan kansalliseen kaupunkipuistoon ehdotetut alueet sisältävät kaupunki-identiteetin kannalta kaikkein keskeisimmät piirteet, jotka luovat paikkaan ja yhteisöön kuulumisen tunnetta. Etuna on se, että erilaisia ympäristöarvoja, kuten kulttuuriperintöä, historiaa, luonnonarvoja, biologiaa ja taloudellisia näkökulmia, pyritään tarkastelemaan kokonaisuutena.¹⁹⁴ Kestävän maankäytön saavuttaminen ei ole yksinkertaista, sillä kaupunkiseuduilla maankäytön suunnitteluun vaikuttavat keskenään ristiriitaiset tavoitteet ja intressit¹⁹⁵. Eri toimijat, kuten museokeskus, ympäristönsuojelutoimisto, kiinteistöliikelaitos tai kaupungin kaavoitusosasto ovat eräällä tavalla kansalaisten ja asukkaiden etuja ajavia demokraattisesti valittuja edustajia, joilla on oikeus päättää, millaista kaupunkia Turussa halutaan rakentaa.

Kulttuuriympäristöntutkija Mia Kunnaskari toteaa, että tärkeimpänä käytännön pontimina kaupunkipuistoalueiden perustamiselle on tietyn suuntainen vahingolliseksi koettu kaupungistumiskehitys. Kaupunkipuistot eivät ole mitenkään historiattomia tai uusia ilmiöitä, vaan taustalla on monenlaisia suojelun ja suunnittelun kehityslinjoja. Keskiössä on kysymys, miten tämän päivän julkista kaupunkitilaa halutaan tulkita ja

---

¹⁹³ Yleiskaava 2035: Lähtökohdat ja tavoitteet, 6 – 7. Turun kaupunki

¹⁹⁴ Saarinen 2007, 8 – 9

¹⁹⁵ Saarela & Söderman 2008, 6

kehittää ja miten vastataan tämän päivän kaupunkilaisen olemisen tarpeisiin, elämäntyyliin ja esteettisiin tarpeisiin.¹⁹⁶

3.1.5 Luonto- ja virkistysarvot

Edellä esitettiin, että Koroinen on merkitty yleis- ja asemakaavassa kaupungin virkistysalueeksi. Sillä on siis julkisen suunnittelun toimesta annettu vahva virkistykseellinen arvo. Koroisten alue sijaitsee Halisten kosken välittömässä läheisyydessä, jonne sijoittuu merkittävä määrä alueen omatoimisista sekä ohjatuista virkistys-, urheilu- ja matkailutoiminnasta. Sekä Aurajokeen että Halistenkoskeen liittyy vahvasti virkistykseellinen merkitys. Halistenkoskella sijaitsee Aurajoen opastuskeskus, joka toimii ulkoiluun, Aurajokeen, kalastukseen ja melontaan liittyvänä opastuspisteenä sekä kahviona ja kokoontumistilana eri yhdistyksille.¹⁹⁷

Koroisilla on tehty asemakaavoitusta palveleva Turun Nummenrannan alueen luontoarvojen perusselvitys vuonna 2001, Koroisten alueen luontoselvitys 2012 sekä erillinen lepakkoselvitys vuonna 2012. Koroisten alueen luontoselvityksessä¹⁹⁸ todetaan, että selvitysalueella¹⁹⁹ ei ole kansainvälisesti tai kansallisesti arvokkaita kohteita, kuten Natura-verkostoon tai valtakunnallisiin suojeluohjelmiin kuuluvia kohteita eikä myöskään luonnonsuojelulain mukaisesti suojeltujen luontotyyppien rajoituksia ole alueella tehty. Alueella ei esiinny luonnonsuojelulain mukaisia erityisesti suojeltavia lajeja eikä metsälain tarkoittamia tärkeitä elinympäristöjä, mutta Koroisten aluetta pidetään luonnontieteellisessä ja maa- ja seutukunnassaan arvokkaana ja harvinaisena alueena, jolla on kuitenkin maisemallisia ja lajistollisia arvoja. Selvitysalueella on esimerkiksi uhanalaisiksi ja suojeltaviksi määriteltyjä ketoja, kolme uhanalaista ja neljä silmälläpidettävää lintulajia ja Koroisten avoimilla alueilla puut ja pensaat muodostavat lepakoille välttämättömiä ekologisia käytäviä. Alueen luonnon- ja maisemansuojelullinen arvo perustuu Vähäjoen ja sen sivu-uoman, Topinojan, alajuoksun luonnontilaisempaan uomaan sekä Koroisten peltoaukean avaraan maisemaan. Selvityksen mukaan Vähäjoen uomat niittyineen ja ketolaikkuineen tulee kaavoituksessa osoittaa luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaaksi alueeksi, jonka ominaispiirteet tulee säilyttää.

---

¹⁹⁶ Kunnaskari 2006, 161

¹⁹⁷ Komulainen 2001, 7 - 8

¹⁹⁸ Klemola 2012

¹⁹⁹ Selvitysalue "Koroinen" sijaitsee Turussa Halisten, Raunistulan, Kärämäen ja Maarian kirkon välisellä alueella. Alueen pinta-ala on 63,5 hehtaaria (Klemola 2012)

Alueen maankäyttöä tulisi jatkossa tarkastella vahvasti kulttuurihistoriallisten sekä luontoarvojen, lajisuojelun ja maiseman näkökulmasta, jossa arvojen ylläpito vaatii aktiivista hoitoa.²⁰⁰

3.2 Kaupunkitilan arvottamisen ongelmia

Kaupunkilaiset tekevät tiloista ja tiloihin paikkoja antaen merkityksiä omassa arjessaan ja elämismaailmassaan. Asukkaiden arkitiedon ja yksilöllisesti eletyn tilan tuominen osaksi kaupunkisuunnittelua on vaikeasti sovitettavissa niihin rationaalisen ajattelun hallitsemiin tekniikoihin, joilla suunnittelussa todellisuutta esitetään, sillä asiantuntijatiedon on katsottu perustuvan niin sanottuun oikeaan tietoon, kun taas arkitiedon perustana on pidetty lähinnä tunteita tai kokemuksia²⁰¹. Kaupunkisuunnittelu on yksi tapa pyrkiä ratkaisemaan kaupunkitilassa vallitsevia ristiriitoja, mutta samalla se on vaikutusvaltainen tapa tuottaa itse kaupunkitilaa. Suunnittelun kaupunki nähdään ”viralliseksi” tulkinnaksi kaupunkitilasta, vaikka sen taustalla on lukuisia intressejä, jotka naamioituvat suunnittelukielen taakse.²⁰² Kaupunkikehitystä voidaan kuvata pysähtymisiksi ja katkoksiksi ajallisissa trendeissä sekä sosiaalisen, taloudellisen ja poliittisen elämän järjestyksen muutoksiksi. Hajoamisen ja uudelleenrakentumisen ympäristöissä esiintyy ristiriitoja vanhan ja uuden sekä perinteisen ja tulevan välillä, joiden kautta kaupunki muuttuu niin fyysisenä maisemana, taloudellisena järjestelmänä, kuin sosiaalisena rakenteena.²⁰³

Tiina-Riitta Lappi toteaa, että suunnittelussa on eri aikoina hyödynnetty historiaa painottaen tiettyjä seikkoja jättäen toiset seikat huomiotta ja julkisissa puhunnoissa haetaan usein perusteluja uudistusten ja muutosten välttämättömyydelle. Julkisesti tuotettu kaupunkitila sisältää siis tietyn tahon määrittelemän käsityksen historiasta ja siitä, millainen kaupunkikuvan tulisi olla ja mitä siinä tulisi painottaa. Tämä seikka voi Lapin mukaan johtaa usein ristiriitaan yksilön oman paikkatulkinnan kanssa.²⁰⁴ Kaupunkisuunnittelun tehtävänä on nimenomaan luoda ja tuottaa kaupunkitilaa, jota kaupunkilaiset puolestaan käyttävät ja muokkaavat arkielämän toiminnassaan²⁰⁵. Paasin

---

²⁰⁰ Klemola 2012

²⁰¹ Lappi 2007, 25, 29

²⁰² Haarni 1997, 89

²⁰³ Andersson 1997, 107

²⁰⁴ Lappi 2007, 15 - 16

²⁰⁵ Lappi 2007, 13

mukaan historialliseen yhteenkuuluvuuteen kasvetaan tietyllä asuinpaikalla sosiaalisten yhteisöjen ja yhteisten toimintojen vuorovaikutuksen myötä, mutta aluehenget eivät välttämättä ole peräisin alueellisista yhteisöistä, vaan alueellisen tason instituutioista, joiden pyrkimyksenä on luoda tai edistää aluehenkien olemassaoloa. Näin ihmiset sosiaalistetaan alueelliseen ajatteluun, jossa aluehengestä kehittyi vakiintunut ja normatiivinen tapa ja jossa nimetön auktoriteetti kertoo kussakin paikassa minne kuulumme, mutta ei miksi kuulumme.²⁰⁶

Paikkaa rakennetaan liian usein ulkoapäin, jossa itse paikka on suunnitteluprosessissa vain satunnainen tekijä²⁰⁷. Tilley'n mukaan paikka pitää tuntea, jotta paikka saisi jonkinlaisen merkityksen. Pelkkä tieto paikan olemassaolosta ei riitä noiden merkitysten esiintymiseen eikä paikkoja voi suoraan synnyttää johonkin ja ajatella ihmisten mieltävän ne paikoiksi²⁰⁸. Miten julkisesti tuotettu kaupunkitila merkityksellistyy tilassa operoivien yksilöiden arjessa ja liittyykö kaupunkitilaan myös yksilön paikkakokemuksia? Koetaanko kaupunkitila tai jokin sen osa merkittäväksi ja merkitykselliseksi myös yksilön omassa henkilökohtaisessa elämismaailmassa? Muodostuuko tilaan toisin sanoen paikkoja ja ovatko ne Tilley'n kuvailemia²⁰⁹ erityisiä paikkoja, jotka tunnustetaan paikoissa tapahtuneiden asioiden, menneisyyden tarkoituksien ja kulttuurisen toiminnan merkitysten kautta vai Massey'n mukaisia²¹⁰ sosiaalisten suhteiden muuttuvia verkostoja, joissa sosiaalinen toiminta organisoituu tilassa ja paikassa, ja joissa on läsnä monenlaisia ryhmiä ja erilaisia suhteita ympäröivään maailmaan?

Edellisessä luvussa Berger ja Luckman totesivat, että instituutioiden on vakuutettava yhteisön tai yhteiskunnan jäsenet voidakseen oikeutetusti jatkaa toimintaansa. Koetaanko Koroisilla arvokkaalla maisemalla tai kulttuuriperintöarvoilla olevan merkitystä myös yksilön omassa henkilökohtaisessa arkielämässä ja muodostuuko Koroisilla paikan identiteetti todella sen pysähtyneisyydestä ja sisäänpäin kääntyneestä historiasta, jota Massey²¹¹ pitää ongelmallisena? Esimerkiksi suomalainen maisema on muuttunut yhä enemmän vanhan maatalouden kulttuuriympäristön synonyymiksi, jossa vanhat

---

²⁰⁶Paasi 1984, 125 - 126

²⁰⁷Forss, 146 – 147

²⁰⁸Tilley 1994, 26 – 27

²⁰⁹ Tilley 1994, 24

²¹⁰ Massey 2008, 9 – 10

²¹¹ Massey 2008, 25

kaskimaat, hakamaat laitumet sekä muut jäljelle jääneet perinteiset talonpoikaiset miljööt ja rakennetut ympäristöt ovat muodostuneet keskeisiksi maisemasuojelun kohteiksi, kansallismaisemiksi, perinneympäristöiksi sekä valtakunnallisesti merkittäviksi kulttuurihistoriallisiksi ympäristöiksi ²¹². Taustalla on kenties pelko maiseman eräänlaisesta häviämisestä uudisrakentamisen ja kaupunkiseutujen väestönkasvun tuomasta rakennuspaineesta, jossa vanha hävitetään uuden tieltä. Idea suomalaisesta maisemasta on juurtunut syvälle ja sen merkitykset ovat edelleen vahva osa kansallista kulttuuriamme. Näin ollen maiseman halutaan olevan jotakin sellaista, jota sen kulttuuriperinteen ja vallitsevan historiakäsityksen mukaan pitäisi olla. ²¹³

Maiseman arvottamiseen liittyvä problematiikka tulee esiin tilanteissa, joissa jonkun toimesta arvotettu ja arvostettu maisema on vaarassa jäädä esimerkiksi rakentamisen jalkoihin. Tällöin on kyse siitä, kenen antamalla arvolla on merkitystä. Maisemaan liitetyt arvot ja merkitykset ovat kulttuurisia sopimuksia siitä, mitä maisemassa voidaan ja halutaan nähdä. Sillä on tekijänsä ja näkijänsä, jotka tuottavat ja uusintavat maisemaan liittyviä merkityksenantoja ja maisemalla on yhä tärkeä rooli esimerkiksi kansallisen historian rakentamisprosessissa osana kollektiivista muistia. ²¹⁴ Häyrynen²¹⁵ epäileekin, onko tietoisesti historiallisessa asussa ylläpidetty kansallismaisema muuttunut pelkästään maisemakuvastoon viittaavaksi merkiksi, jonka jatkuvuussuhde ympäristöön on katkennut. Tärkeää olisi selvittää, miten maisema jäsentää suhdetta ympäröivään todellisuuteen ja miten se paikantuu yhteiskunnalliseen kontekstiin ²¹⁶.

Kaupunkimaisemaa voidaan tarkastella siten, että se nähdään sosiaalisesti rakentuneeksi ja se sisältää valtarakenteita, jotka osoittavat erilaisten ja eri aikoina toimineiden vallankäyttäjien suhdetta kaupunkitilaan ²¹⁷. Massey käyttää valtageometrian käsitettä (Power geometry) kuvatessaan eri ryhmien ja yksilöiden asemaa sosiaalisten suhteiden verkostoissa ²¹⁸. Masseyn mielestä tila, paikka ja luonto ovat keskeisiä maailman maantieteellisen hahmottamisen kannalta ja sille, miten tila tulkitaan ja ymmärretään eri toimijoiden kannalta. Voidaan kysyä kenellä on oikeus esittää paikkoja koskevia vaateita,

---

²¹² Karjalainen & Raivo 1999, 13

²¹³ Karjalainen & Raivo 1999, 13 – 15

²¹⁴ Karjalainen & Raivo 1999, 4 – 5

²¹⁵ 2005, 187

²¹⁶ Häyrynen 2005, 25

²¹⁷ Andersson 1997, 109

²¹⁸ Massey 2008, 9 - 10

sillä kunkin arvioijan luontokäsitykseen liittyvät myös kulttuuriset käsitykset luonnon oikeista käyttötavoista. ²¹⁹ Maantieteen emeritusprofessori Harri Anderssonin mukaan kaupunkimaisema on avainkäsite, kun pyritään ymmärtämään tilan tuottamisessa ja kuluttamisessa tapahtuneita muutoksia. Se sisältää valtarakenteita, jotka osoittavat erilaisten ja eri aikoina toimineiden vallankäyttäjien suhdetta kaupunkitilaan ²²⁰.

Kaupunkiudistushankkeissa maiseman symbolinen rooli nousee tärkeäksi, sillä tilaa voidaan tuottaa erilaisina mielikuvina tai tuottamisen kautta voidaan luoda erilaisia identiteettejä ja kulttuuri-imagoja ²²¹. Uusien asuinalueiden markkinointi erilaisilla tunteisiin vetoavilla nimityksillä on hyvä esimerkki ylhäältä käsin tapahtuvaan paikan identiteetin luomiseen paikkamarkkinoinnin avulla. Nimet, kuten Aamuruskon laakso tai Helmenkalastajan kylä vetoavat ihmisten mielikuviiin jostakin alueesta tai kaupunkitilasta tietynlaisena. Vasta alueen asukkaat ja tilankäyttäjät luovat alueelle tietynlaisen tunnelman ja vahvistavat paikan identiteettiä omissa sosiaalisissa suhteissaan ja henkilökohtaisessa elämishistoriassaan. Tila ei siis yksinään muodosta merkityksiä ilman tilassa elävää, tilaa käyttävää subjektia, vaan tilan merkitykset muotoutuvat rakennetun sosiaalisen ja eletyn tilan vuorovaikutuksissa ²²²

Elävä ja kansainvälinen kulttuurielämä on tullut tärkeäksi kaupungin markkinointistrategiaksi ja samalla kulttuurin asiantuntijoista on tullut vallankäyttäjiä ja kaupunkitilan kontrolloijia. Kulttuurin yhdistäminen arkkitehtonisiin teemoihin on antanut sille johtavan roolin sellaisissa kaupunkiudistuksen strategioissa, jotka perustuvat historiallisten ympäristöjen säilyttämiseen ja paikallisen perinteen vaalimiseen. ²²³ Tilakäsityksille on annettava mahdollisuus muuttua ajassa, mutta mitä tapahtuisi, jos kulttuuriperintöä ei suojeltaisi jälkipolville? Sivula²²⁴ toteaa, että kulttuuriperintö rakentuu nimenomaan toiminnasta, jolla tuotetaan menneisyyden jäänteille historiaa ja muita menneisyyden tulkintoja käyttämällä uusia tehtäviä paikallisen, alueellisen, kansallisen tai globaalin ryhmän tai yhteisön identiteettityön välineinä. Tiedostaisimmeko enää keitä me olemme ja mistä me tulemme, jos historia ja menneisyys eivät olisi näkyvästi läsnä? Mihin identiteetit silloin kiinnittyisivät?

---

²¹⁹ Massey 2008, 69, 71, 74

²²⁰ Andersson 1997, 109

²²¹ Andersson 1997, 114

²²² Saarikangas 2002, 49, 55

²²³ Andersson 1997, 117 – 118

²²⁴ 2015, 57

4 TILASTA PAIKAKSI – YKSILÖN PAIKKAKOKEMUS KOROISILLA

4.1 Havaittu ja aistittu ympäristö

Yksilöllisen ympäristökäsityksen avulla voidaan korostaa yksilön henkilökohtaista suhdetta sekä havaittuun että elettyyn ympäristöönsä. Arkikielessä ympäristöllä ymmärretään nimenomaan luonnonympäristö, vaikka elinympäristömme on ihmisen tavalla tai toisella muokkaamaa ²²⁵. Kaupunki on nähty kulttuurin paikkana, jossa kaupunkilaisen suhdetta luontoon ei ole problematisoitu, sillä luonnon ei ole katsottu kuuluvan kaupunkilaiseen elämäntapaan, vaan se on yhdistetty maaseutuun. Kaupunkiluonto on kuitenkin osa kaupunkiympäristöä ja sillä on näin ollen merkityksensä myös siinä, kuinka kaupunkilaiset kokevat kaupungin eri paikat ja millaisia merkityksiä paikoille annetaan. ²²⁶

Yksilön paikkasuhteen tarkastelussa huomio kiinnittyy kokemukseen, johon liitetään yksilön aisti- ja elämismailma. Tärkeimmäksi muodostuu paikan kokeminen maiseman avulla, jossa maisema voidaan ymmärtää visuaalisena näkymänä, maantieteellisenä alueena tai kulttuurisena tapana nähdä ja jäsentää symboliympäristöä. ²²⁷ Maisemasta puhuttaessa on ollut tapana erottaa luonnonmaisema ja kulttuurimaisema toisistaan sen perusteella ovatko luonnonprosessit vai ihminen muokannut käsillä olevaa maisemaa. ²²⁸ Maiseman tärkein ominaisuus on sen visuaalisuus, mutta samalla maisema on kuitenkin enemmän, kuin vain pelkkä näkymä tai siitä tuotettu kuva. Visuaalisen maiseman rinnalla ovat ääni-, tuoksu- ja mielenmaisemat sekä niihin liittyvät muistot ja oletukset. ²²⁹

Ympäröivä luonto konkretisoituu toiminnassa siis kehollisena kokemuksena ja aistielämyksinä, jossa kokemuksellisella luonnolla on konkreettisia fyysisiä vastineita, kuten tietty luontoalue ²³⁰. Karjalaisen mukaan ²³¹ aistimellisuuden asema kaikessa havaitsemisessa on keskeinen, mutta ei muodosta yksin ympäristön kokemisen perustaa. Aistimellisuus ei ole vain fysiologista toimintaa, vaan yksilö kulttuurisena ja sosiaalisena olentona sitoo kaiken aistimansa merkitysverkostoihin, jolloin ympäristö on samanaikaisesti sekä aistimellinen että kulttuurinen. ²³² Koroisia koskevassa kyselyssä

---

²²⁵ Suomela & Tani, 50 - 51

²²⁶ Lappi 2007, 179

²²⁷ Karjalainen & Raivo 1999, 1.

²²⁸ Karjalainen & Raivo 1999, 8

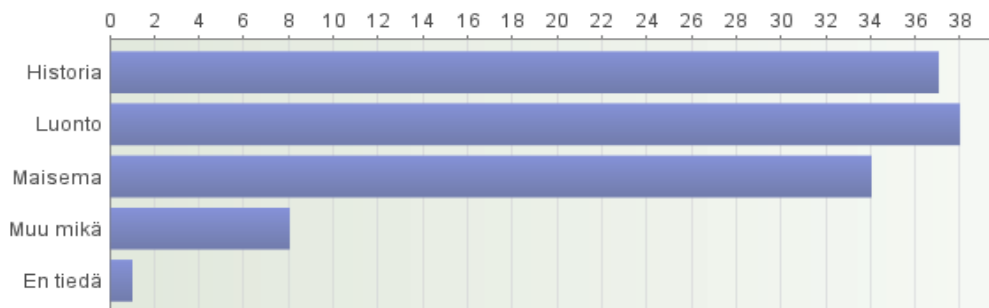
²²⁹ Karjalainen & Raivo 1999, 2

²³⁰ Vilkuna 1997, 174

²³¹ Karjalainen 2004, 51

²³² Karjalainen 2004, 55

tiedusteltiin, millaisia mielikuvia alueesta tulee mieleen ja vastausvaihtoehdot liittyivät alueen luontoon, historiaan ja maisemaan. Enemmistö, 38 vastaajaa kyselyyn vastanneista ilmoitti Koroisista tulevan ensimmäisenä mieleen juuri alueen luonnon:

Kaavio 3. Vastausvaihtoehdot kysymykseen ”Mitä Koroisista tulee mieleen?”

Virkistyminen ja ulkoilu liittyivät vapaa-ajanviettoon, jonka 90 vastaajaa 118:sta valitsi pääasialliseksi käyntitarkoitukseksi Koroisilla. Kesäurheiluaktiviteetit saivat toiseksi eniten kannatusta (65 vastaajaa). Myös alueen tapahtumat, koiranulkoilutus, valokuvaus sekä pyöräily olivat suosittuja toimintoja vastaajien keskuudessa. Vastaajista reilu 40 ilmoitti vierailevansa alueella pari kertaa kuukaudessa ja noin 40 tätä harvemmin. Vain reilu viisi vastaajista vieraili alueella päivittäin ja hieman alle 30 vastaajaa ilmoitti vierailevansa alueella noin pari kertaa viikossa. Kun vastaajia pyydettiin kuvailemaan Koroisten tyypillistä maisemaa, luonnon tai maiseman edellä mainitussa kysymyksessä valinneet kuvailivat useimmin vastauksissaan joki- tai peltomaisemaa, niihin liittyvää kasvillisuutta tai pinnanmuotoja:

N: Jokimaisema, lenkkipolut, vaihtelevasti hoidetut maastot.

M: Jokea reunustavaa kumpumaista peltoa, sympaattisia rakennuksia.

N: Kaunis jokimaisema peltojen ja luonnon ympäröimänä.

N: Vaihtelevamaastoinen jokimaisema. Osittain puistomainen.

Maisemassa korostui vastaajien mukaan erityisesti alueen vehreys:

N: Vehreä, laakea, kumpuileva, runsas, rehevä, soliseva, raikas, avara

N: Rauhallinen, kaunis, hoidettu mutta luonnollinen.

N: Vehreätä, jonka kruunaa joki. Viikonloppuisin aikaisin ihanan rauhallista.

Kaunis jokimaisema ja luonto, avarat pelto ja Koroisten vanhat rakennukset, joissa on toimintaa. Sielu lepää ja luonto puhuttelee. Harvinainen maisema keskellä kaupunkia.

Suhde kaupunkiin korostui, kun alueelta tultiin hakemaan rauhaa ja kiireettömyyttä vastakohtana kaupungin melulle ja liikenteelle.

N: Koroinen on minulle tärkeä ulkoilualue, ihanaa kun niin lähellä kaupunkia on rauhallinen alue, missä ei ole autoja lähellä.

M: Luonto ja rauhallisuus kuitenkin todella lähellä kaupunkikeskustaa. Suojasatama kävelymatkan päässä.

N: Hienoa, että on tällainen maisema/maasto kaupungin kupeessa. Tekee terää vaihtaa askel asvaltilta Koroisiin.

N: Koroisten alue ei sinänsä ole mitenkään erityinen, mutta siellä lenkkeily on aina rentouttava hetki ja vapautus kaupungin vilinästä. Alue on rauhallinen, eikä liikenteen ja ihmisten hälinä kuulu alueelle satunnaisia junan ääniä sekä lenkkeilijöiden ääniä lukuun ottamatta.

Virkistyskäyttö sijoittui ennen kaikkea kesäaikaan, jolloin ulkoilumahdollisuudet olivat paremmat ja alueelle mentiin myös piknikille:

N: Lämpiminä aikoina yleensä tulee liikuttua ulkona enemmän. Lisäksi joskus kesäisin ja alkusyksyisin olen ihailut Koroisiin pelloille kylvettyjä kukkia.

N: Käyn Koroisilla kesäisin, koska siellä on hyvät piknik -puitteet ja lenkkimaastot ja molemmat ovat asioita joita en tee talvisin.

M: Kesällä on paras keli juosta, toki käyn myös keväisin ja syksyisin kun ei ole jäätä/lunta.

Talvella Koroisilla vierailtiin harvemmin, vaikka jokunen talviurheiluharrastaja vastaajien joukosta löytyikin. Vastauksissa korostuivat talvikauden heikot vapaa-ajanviettomahdollisuudet ja kävelyreittien sekä teiden liukkaus (puutteellinen hiekoitus). Myös valaistuksen puuttuminen tai vähäisyys alueella sai ihmiset välttelemään alueen käyttöä esimerkiksi oikoreittinä keskustaan syys- ja talvikausina.

N: Talvella alueella ei liukkaiden kelien aikaan voi liikkua, koska ulkoilureittiä ei hiekoiteta ollenkaan.

N: Asuin aikaisemmin siten, että kuljin päivittäin Koroisten halki keskustaan pyörällä. Talvella se oli mahdotonta talvikunnossapidon puutteen vuoksi. Turvallisuussyistä ja valojen puuttumisen takia, öisin en kulkenut Koroisten halki.

Valaistut ulkoilureitit kertovat virkistysalueen tai -kohteen järjestelmällisestä hoidosta ja viestittävät kävijälle, että alue on varta vasten tarkoitettu virkistykseen. Omassa asuinlähiössäni sijaitseva ulkoilureitti on valaistu joka päivä iltaisin kello kymmeneen saakka, mikä omasta mielestäni vaikuttaa myös alueen turvalliseksi kokemiseen. Koroinen on kuitenkin kulttuuriympäristö, jossa valaistuksen on sovittava alueen muuhun

luonteeseen ja varsinkin kansallisesti arvotettuun maisemaan. Koroisilla ulkoilureittien valaistus painottaisi kenties myös alueen virkistysarvoja kulttuuriympäristöarvojen sijaan. Toisaalta nykyisellä teknologialla olisi varmasti mahdollista suunnitella kulttuuriympäristöön soveltuvia valaistustekniikoita, jolloin alueen käyttö voisi lisääntyä vuoden- ja kellonajoista riippumatta. Myös Koroisten ulkoilureittien hiekoittaminen olisi varmasti mahdollista toteuttaa asiaankuuluvalla tavalla.

Vaikka Koroinen mielletään vahvasti kulttuuriympäristöksi, jolla on kulttuuriperinnöllistä arvoa, alueella on myös vahva merkitys lähivirkistysalueena luontoarvoineen. Lapin mukaan kaupunkilaisten tarve luontokokemuksiin kaupungissa saattaa viitata siihen, että suhde luontoon on katkennut tai heikentynyt. Luonto tarjoaa mahdollisuuden sellaisiin elämyksiin ja kokemuksiin, joilla kompensoidaan rakennetun ympäristön ja sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisia puutteita. Luonnonympäristöt ilmentävät monelle aitoutta ja autenttisuutta, jonkinlaista pysyvyyttä kiireisessä ja alati muuttuvassa maailmassa.²³³ Mutta kelpaako rauhoittumisen kohteeksi mikä tahansa luontoalue kaupungissa, kuten esimerkiksi metsät lähiöissä? Johanna Vilkun²³⁴ mukaan yhteiskunnassamme ja kulttuurissamme vaikuttaa kollektiivisesti jaettuun luontoon liittyviä ajattelu- ja toimintatapoja, jossa kulttuuriset luontokäsitykset vaikuttavat yksilöiden tapoihin määrittää luontoa. Onko virkistyksestä nauttivalle yksilölle merkitystä sillä, sisältääkö luontoalue myös kulttuuriperinnöllisiä tai maisemallisia arvoja? Onko alue käsitettävä kokonaisuutena, jotta tietynlaisen paikkakokemuksen syntyminen on mahdollista?

M: Keskustan asukkaana arvostan sitä, että lähes suoraan ulko-ovelta alkaa pitkät kävelylenkkimahdollisuudet upean luonnon keskellä.

M: Rakentamatonta jokivartta Turussa. Sopiva lenkkeilyyn, ulkoiluun ja rauhoittumiseen.

N: Koroisten alue on luonnonkeidas aivan ydinkaupungin kyljessä. Se toimii kaupunkilaisille keuhkoina.

Anne-Mari Forssin mukaan kaikki, mitä paikassa havaitsemme ja koemme ja kuinka sen havaitsemme ja koemme ja mitä saamme tietää siitä myöhemmin, vaikuttaa mielikuvaamme paikasta. Hahmotamme ympäristöä aina omasta opitusta kulttuurista käsin, johon vaikuttavat eittämättä myös yleiset ja yhteisesti hyväksytyt mielipiteet. Mielikuvamme jostakin paikasta eivät ole puhtaasti omia henkilökohtaisia ajatuksiamme,

---

²³³ Lappi 2007, 186 - 188

²³⁴ 1997, 166

vaan ihminen ja hänen havainnointinsa on kokonaisen kulttuurin tuote.²³⁵ Näin ollen yksilön sosialisatio osaksi vallitsevaa yhteiskuntaa vaikuttaa vääjäämättä myös ajatuksiin ympäristöstä ja ympäröivästä luonnosta. Kuten Paasi totesi edellä, alueelle voidaan inhimillisessä käytännössä antaa useita merkityksiä, mutta yksilön aluetietoisuuden kannalta merkittävää on kulttuurisen perspektiivin ja tilatajuna kehittyminen näissä inhimillisissä käytännöissä, joissa merkityksiä annetaan.²³⁶

Esimerkkinä kuvailen kokemustani Turun Ruissalon luonnonsuojelualueella eräänä aurinkoisena talviaamuna alkuvuodesta 2016. Saavuimme veljeni opastuksella Kuvvan nokan rantaan, jossa maisema avautui luonnonkauniina ja pysähdyimme ottamaan valokuvia. Alue teki minuun vaikutuksen ja mielessäni heräsi muistot aikaisemmista kalastus- ja veneilymatkoista Turun saaristossa. Hengitin raikasta meri-ilmaa ja kuuntelin jäiden liikkeitä. Aiemmin tuntematon maasto muuttui mielessäni paikaksi, kun aistin jotakin sellaista, joka toi mieleeni muistoja jostakin aiemmin kokemastani. Sain vasta myöhemmin kuulla, että alue kuuluu suojeltuun maisema-alueeseen. Todennäköisesti edessä avautuvalla maisemalla on ollut merkitys muillekin sen kokeneille ja luultavasti tuossa kyseisessä paikassa on seissyt moni muukin nauttien omasta paikkakokemuksestaan. Olinko siis oppinut pitämään kauniina tietynlaista maisemaa ja luontoaluetta ja onko paikkakokemus koskaan irrallinen yksilön kulttuurista ja näin ollen aina ainutlaatuinen ja yksilöllinen? Millainen oikeastaan on Paasin kuvailema²³⁷ yksilön elämistilan paikka, johon jokapäiväinen oleminen kiinnittyy ja johon identifioidutaan aidolla ja henkilökohtaisella tavalla? Onko vain sattumaa, että koin tietämättäni kansallisesti arvokkaaksi mielletyn maiseman myös omaan paikkakokemukseeni liittyen merkittävänä vai oliko kyse opitusta tavasta katsoa ja kokea maisema?

Koroisilla alueen erityispiirteinä mainittiin usein juuri maaseutumaisuus ja maaseutumainen idylli, joka osaltaan vahvistaa alueen kulttuuriympäristöllistä merkitystä. Maaseutu yhdistetään rauhaan ja kiireettömyyteen ja asetetaan tietyllä tavalla vastakkain kaupungin ja kaupunkimaisen ympäristön kanssa. Vaikuttaako maaseudun ja kaupunkiympäristön mielikuviin ja arvottamiseen kokemukset maaseudusta rauhoittumisen paikkana ja pysähtyykö aika ja paikka johonkin tiettyyn hetkeen, kun

---

²³⁵ Forss 2007, 102 - 103

²³⁶ Paasi 1984, 17 - 19

²³⁷ Paasi 1984, 153

siirrytään kaupungista maaseudulle? Onko kaupunki liikettä tilassa ja maaseutu pysähdys²³⁸ tuossa liikkeessä?

N: Koroinen on kuin "keidas" keskellä modernia kaupunkimaisemaa. Siellä kohtaavat kiehtovalla luonto, maaseutu ja historia. Alue imaisee sisäänsä mystiseen tunnelmaan, jossa aika tuntuu menettäneen merkityksensä.

M: Idyllistä ja vehreää maalaismaisemaa aivan kaupungin kupeessa.

M: Aika maaseutumainen, kohtuu luonnonläheinen, jopa yllättävän maaseutumainen noin lähellä keskustaa, mikä on varsin mukava asia. Rauhoittava. Tärkeä.

M: Maalaismaisema, historiallinen, pysähtynyt, rauhallinen, levollinen.

N: Ihana keidas keskellä kaupunkia. Kuin maalle tulisi - hyvässä mielessä.

N: Rauhallinen maaseutu viljapeltoineen keskellä kaupunkia, historiaa huokuva lenkkipolku, taidenäyttelyt ristin paikalla aina iloisia yllätyksiä. Kuvauksellinen ympäri vuoden!

N: On ainutlaatuista, että näin lähellä kaupungin keskustaa on paljon avaraa tilaa ja peltoja. Siellä myös pääsee aivan erityisellä tavalla virittymään siihen, millaista tässä paikassa on voinut olla esimerkiksi satoja vuosia sitten.

Jokaisella suomalaisella on kiistämättä mielikuva suomalaisesta maaseudusta ja moni matkustaa kesäisin omalle kesämökilleen järven tai meren rantaan. Herää kysymys, mitä on olla suomalainen kaupunkilainen, jos rauhoittumiseen tarvitaan maaseutua muistuttava ympäristö? Pasi Mäenpää toteaa artikkelissa *Kun Suomi putosi puusta – kaupunki uusin silmälasein*, että urbaani elämä on opettanut uusintamaan tapojamme suhtautua luontoon ja vain kaupunkilainen kaipaa luontoa ja luontoon sillä tavoin kuin nykyihminen kaipaa. Luonnon, vihreyden ja avaruuden kaipuu ja vaaliminen ovat kaupunkiperäisiä ilmiöitä.²³⁹ Se, mitä kutsumme ”paoksi kaupungista”, paljastuu vain hakeutumiseksi tiettyyn urbaanisuuden muotoon. Siihen voi kuulua asuinympäristön ja oman identiteetin määrittäminen luonnonläheiseksi tai maalaiseksi, mutta identiteetti on vain yksi inhimillisen todellisuuden määrittämisen tapa.²⁴⁰

4.2 Eletty ympäristö

Ympäristö nähdään yhteiskunnallisesti tai sosiaalisesti tuotettuna kokonaisuutena²⁴¹, mutta myös elettyinä ympäristönä, jossa eletyllä ympäristöllä tarkoitetaan tiettyyn aikaan

---

²³⁸ Ks. Tuan 2008, 5 - 6

²³⁹ Mäenpää 2009, 58

²⁴⁰ Mäenpää 2009, 61

²⁴¹ Suomela & Tani 2004, 51

ja paikkaan sidottua elämänpiiriä, joka jäsentyy erilaisten merkityksellisiksi koettujen asioiden ja ilmiöiden kautta ²⁴².

Tilley'n mukaan yksilön paikkakokemukseen nykyhetkessä vaikuttavat aiemmin koetut ja eletyt paikkasuhteet ja niihin liittyvät muistot. Paikka pitää tuntea, jotta paikka saisi jonkinlaisen merkityksen, sillä pelkkä tieto paikan olemassaolosta ei riitä niiden merkitysten esiintymiseen. Vasta yksilön oma kokemus tai yhteisön sosiaalinen ja kulttuurinen muisti antaa paikalle niiden merkityksen. ²⁴³Karjalainen²⁴⁴ toteaa, että ympäristön moninaisuus tarkoittaa sitä, ettei sille voida langettaa vain yhtä merkityssisältöä, vaan erilaiset ideologiset maailmankatsomukset, tieteelliset ja taiteelliset suuntaukset, taloudelliset intressit, institutionaaliset suunnittelukäytännöt ja elämäntilanteet tuottavat erilaisia ympäristön ymmärrysmuotoja.

Maisemalle annetaan merkityksiä symbolisessa prosessissa, jossa ihmistajunnan avulla fyysinen todellisuus ja luonnollinen ympäristö saavat sosiaalisen muodon ja maisemalla on näin ollen tärkeä rooli muodostettaessa suhdetta historiaan ja menneisyyteen sekä sosiaalisiin ryhmiin ²⁴⁵. Maisemat ovat olemassa tässä ja nyt, jolloin niiden menneisyyttä tulkitaan nykyisyydestä käsin ²⁴⁶. Maiseman käsitteellistäminen perustuu yksilön maisemalle antamiin ja maisemasta saatuihin mielikuviin jotka ovat aina yksilöllisiä kokemuksia, mutta maisema voi saada merkityksen myös yhteisön tai yhteiskunnallisten arvojen perusteella. Tällainen maiseman arvottaminen, jossa maisema arvotetaan ”yhteisiksi” koettujen kokemusten ja tapahtumien toimesta, on osa kulttuurista identiteettiä erotuksena yksilön omasta identiteetistä ²⁴⁷.

Enemmistö kyselyyn vastanneista eli 54 vastaajaa tiesi Koroisten olevan osa Aurajokilaakson kansallismaisemaa, mutta lähes yhtä suuri osa, 47 vastaajaa ei tiennyt Koroisten kansallismaisemastatuksesta. Joukossa oli myös vastaajia, joille kansallismaisema käsitteenä ei ollut aiemmin tullut tutuksi.

---

²⁴² Suomela & Tani 2004, 47

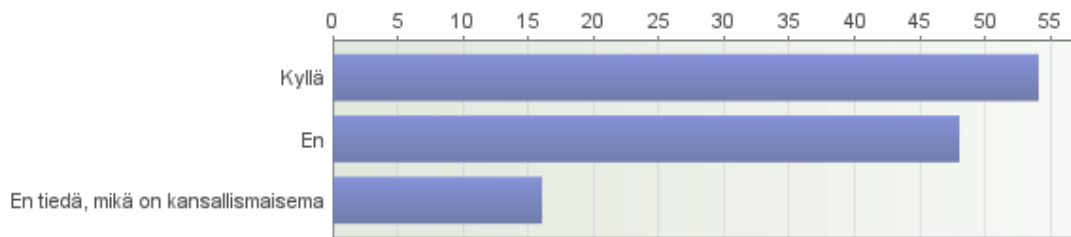
²⁴³ Tilley 1994, 26 – 27

²⁴⁴ 2004, 49

²⁴⁵ Tilley 1994, 67

²⁴⁶ Karjalainen & Raivo 1999, 5

²⁴⁷ Stobbelaar & Pedroli 2011, 324

Kaavio 4. Vastausvaihtoehdot kysymykseen ”Tiedätkö Koroisten olevan osa kansallismaisemaa?”

Tieto tai tietämättömyys alueen kansallismaisemastatuksesta ei kuitenkaan kerro siitä, etteikö Koroisten maisemaa arvostettaisi. Se voi yhtä hyvin kertoa myös siitä, että Koroisilla maisema on ansainnut kansallismaisemastatuksensa, sillä maisema koetaan merkitykselliseksi, vaikka sen perimmäisistä arvoista ei tiedettäisikään. Näin ollen edellä mainittu vanhaan suomalaiseen maisemakuvastoon takertuminen on kenties aiheuttanut sen, että maisemassa edelleen arvotetaan ja arvostetaan tiettyjä piirteitä ja elementtejä, vaikka niiden merkityksiä ei täysin ymmärrettäisikään. Näin ollen kyseessä saattaa olla oman ”ruissalokokemukseni” mukainen opittu tapa jäsentää ja arvottaa ympäristöä eikä sitä missään vaiheessa edes kyseenalaisteta. Tai sitten Aurajokilaakson maisema vaan kertakaikkiaan viehättää kaupunkimaisemaan tottuneita katselijoita.

Karjalaisen mukaan maisema on olemassa paitsi ihmistoiminnan muokkaamana prosessina, myös ihmisen käsitteistä, kokemuksista ja arvostuksista riippuvana kulttuuriympäristönä, jossa maisema ei ilmene vain näkyvien luonnon- ja kulttuurielementtien ja niihin liittyvien prosessien objektiivisena havaintoalustana, vaan kokijan omasta sosiaalis-kulttuurisesta kontekstista subjektiivisesti tai intersubjektiivisesti tulkittuna kulttuuritekstinä.²⁴⁸ Maisemakokemuksen yhteydessä voidaan näin ollen puhua eräänlaisesta resiprookkisesta maisemakokemuksesta, jossa maiseman merkitykset muodostuvat sekä suoran että epäsuoran kokemuksen kautta ja näin tulkintoihimme maisemasta vaikuttavat itse paikan päällä koettu maisema sekä kirjoista ja valokuvista välittyvät merkitykset²⁴⁹. Tuanin mukaan nimenomaan kirjallisuudella on suuri merkitys paikan kokemuksellisuuden hahmottamisessa ja kirjallisuuden avulla voidaan kiinnittää huomio siihen, mihin muuten ei kiinnitetäisi²⁵⁰.

²⁴⁸ Karjalainen & Raivo 1999, 26

²⁴⁹ Raivo 1995, 13

²⁵⁰ Tuan 2008, 162.

Kyselyssä tiedusteltiin vastaajien tietämystä Koroisten alueen historiasta. Historiallisuus ja historian merkitys tuli esille, kun pyydettiin kuvailemaan alueen erityispiirteitä:

N: Historiallisesti merkittävä alue piispanistuimen vuoksi. Kun merenpinta oli korkeammalla isoillakin laivoilla pääsi seilaamaan aina Koroisten ristille asti, sen vuoksi sijainti oli tärkeä.

M: Koroisten kirkko ensimmäisten Suomen piispojen kirkkona ja hautapaikkana, itse niemi Suomessa harvinaisine

varhaiskeskiaikaisine vallihautoineen (tosin toinen valli taitaa olla peräisin 1900-luvun arkeologisista kaivauksista).

M: Vanha tuomiokirkon paikka, vanha Turun paikka, piispan istuimen paikka.

Historiallisuus näkyi myös maisemassa, jossa erottui paikallisuus maakuntatasolla:

M: Lounais-Suomen jokilaakso. Historiakohde, mutta samalla lähellä kehittyvää kaupunkialuetta.

M: Varsinaissuomalainen jokivarsimaisema.

N: Maalaismaisema, historiallinen, pysähtynyt, rauhallinen, levollinen.

N: Maaseutu- ja jokimaisemaa, jossa aistii vuosisataisen ihmiskäden kosketuksen.

M: Turkulaiselle historiallinen, rauhoittava kansallismaisema.

N: Vehreä, rauhallinen, historiallinen (niille jotka tuntevat alueen historiaa).

Maiseman sekä paikan monumentit ja rakennukset tallentavat paikan historiaa ja antavat muistille jonkin kiinteän kohteen tai todisteen paikan aikaisemmista merkityksistä ²⁵¹. Koroisilla opastaulut kertovat ja muistuttavat alueen historiasta ja menneisyydestä. Myös maisemassa erottuva valkoinen risti, kirkkojen tornit sekä Koroisten tilan rakennukset voidaan ymmärtää eräänlaisiksi muistomerkeiksi, jotka vahvistavat paikan tarinaa:

N: Joenuomien kohtaaminen, avara näkymä, monien aikakausien kerrostumat näkyvissä.

N: Pellon takana näkyvä Aurajoki. Kirkkojen tornit.

N: Joki, taustalla Tuomiokirkon torni. Iso valkoinen risti kumpareella.

N: Historiaa ja perinteitä viljapeltoineen ja punaisine tupineen keskellä vilkasta kaupunkia Aurajoen virratessa vieressä.

---

²⁵¹ Tilley 1994, 204 - 206

Alueelle kaivattiin lisää alueen historiasta kertovia opaskylttejä sekä tapahtumia ja myös alueen suunnittelussa tulisi joidenkin vastaajien mukaan nimenomaan painottaa alueen historiallista merkitystä.

M: Kyltit alueen eri osista vanhoine valokuvineen ja karttoineen olisivat hienoja.

N: Historiallisia opastuskierroksia.

M: Kyseessä on ensisijassa historiallinen paikka. Suunnittelun tulee lähteä tältä pohjalta. Virkistysreitit ovat tärkeitä, mutta toissijaisia.

M: Alueen historialliseen merkitykseen nähden Koroisten alue on täysin hunningolla.

Tilley'n mukaan paikasta on osattava kertoa tai kirjoittaa ja sillä on oltava kulttuurisesti ja yhteisöllisesti merkitystä, jotta paikka olisi jollakin tapaa ainutlaatuinen ²⁵². Koroisten historia opitaan ennen kaikkea kirjallisuuden avulla, jolloin alueesta tai kohteesta sisäistetty tieto kietoutuu osaksi omaa henkilökohtaista paikkasuhdetta. Esimerkiksi minulle itselle Koroisten alue ei avautunut merkittävänä kulttuuriympäristökohteena ennen kuin olin tutustunut alueesta kirjoitettuihin historiateoksiin. Koroisilla alueen menneisyyttä ei kuitenkaan enää muistella pelkästään tarinoin, vaan menneisyyttä ja kulttuuriperintöä ylläpidetään tarkoituksenmukaisesti. Arkeologiset todisteet toimivat alueella eräällä tavalla muistin ja merkitysten ilmentäjinä osoittaen, että paikalla on ollut tietty merkitys alueen kulttuurille ja että tuo merkitys on jatkunut tähän päivään saakka ²⁵³. Koroisilla kollektiivista muistia ylläpidetään historian ja alueen menneisyyden avulla ja sitä korostaen. Kuten Berger ja Luckman totesivat, kieli tekee yhteisistä kokemuksista ymmärrettäviä, jonka avulla tietoa välitetään seuraaville sukupolville. Yhteisistä kokemuksista syntyvä tietovaranto välitetään seuraavalle sukupolvelle kielen avulla joko suullisesti tai kirjallisesti. ²⁵⁴ Koroisten kohdalla kyse on nimenomaan kirjallisesti hankitusta tiedosta. Keskiaikaisista toiminnoista ei kuitenkaan enää suullisesti kerrota esimerkiksi tarinoita, vaan asiaan on tarkoituksella perehdyttävä, jotta tiedosta pääsee osalliseksi. Näin ollen Koroisia koskeva kollektiivinen muisti vaikuttaa olevan täysin tarkoituksella tuotettua.

---

²⁵² Tilley 1994, 33 – 34.

²⁵³ Tilley 1994, 208

²⁵⁴ Berger & Luckman 1995, 79 – 83

Masseyn mukaan paikkojen ”todellisen” merkityksen ja erilaisten perinteiden esiin kaivaminen nähdään vastakaikuna identiteetin turvattomuudelle kaiken kiireen ja muutoksen keskellä, jossa aika nähdään liikkeenä, mutta paikka samaistetaan pysähtyneisyyteen ja taantumukseen.²⁵⁵ Masseyn mielestä paikan historia jäsentyy kerros kerrokselta ja kaikki historian kerrostumat voivat toimia tällöin paikan identiteetin lähteenä. Ongelmia syntyy silloin, kun paikka mielletään yhden identiteetin paikaksi tai jos paikka saa identiteettinsä suoraan sulkeutuneesta historiakäsityksestä, jota tulkitaan kirjoituksista käsin ilman kollektiivista muistia.²⁵⁶ Juuri materiaallinen ja sosiaalinen ympäristömme vaikuttaa siihen, mitä ja millä tavoin me muistamme ja juuri muistojen ja kokemusten jakaminen, esittäminen ja välittäminen ovat keskeisimpiä tapoja rakentaa yhteisöllistä identiteettiä²⁵⁷.

Koroinen ei mielestäni edusta arvoladattua kulttuuriympäristöä suurelle kansalle, vaan alueelle on kehittynyt myös muunlaisia toimintoja. Paikalliset yhdistykset toki vaalivat alueen kulttuurihistoriaa, mutta ovat keskittyneet myös esimerkiksi puutarhaviljelyyn ja taideprojekteihin. Virkistys ja ulkoilu ovat alueella melko vakiintunutta. Ehkä tämä paikan identiteetin kehittyminen jostakin muusta, kuin alueen historiasta kertoo, että alue todella on sosiaalinen kaupunkitila, jossa yksilöt toimivat vuorovaikutussuhteissa toisiinsa ja jossa yksilöiden on mahdollista löytää omia henkilökohtaisia elämistiloja ja paikkoja, jotka saavat merkityksiä yksilön arkielämässä. Kun vastaajilta tarkoituksella tiedusteltiin fyysisiä mielipaikkoja, vastauksissa toistui usein Aurajoen rannat, lenkkipolut ja muinaismuistoalue:

N: Raunioalueella on ikaikainen tunnelma ja avautuva maisema on upea vuodenajasta riippumatta. Siellä käydessä pysähdyn monellakin tapaa, hengitän syvään ja voimistun.

N: Koroisten ristillä on hulppealla paikalla yksi penkki, siellä saa usein olla yksin parhaimmalla paikalla.

N: Koroisten piispankirkon rauniot on kiehtova paikka, kahden joen välissä.

N: Pidän koko alueesta, mutta erityisesti lenkkipolusta ja sen varrella olevasta kuntosalista. Polkua on kiva myös pyöräillä keskustaan.

N: Lähinnä käyn alueella kävelylenkkien merkeissä, joten oleellisinta on mahdollisuus sopivan lenkin tekemiseen suht rauhallisessa ympäristössä. Yksittäistä lempipaikkaa ei siis juuri ole.

---

²⁵⁵ Massey 2008, 24 – 25

²⁵⁶ Massey 1994, 154, 156

²⁵⁷ Grönholm 2010, 85

Tilley kiteyttää hienosti edellä mainitun todetessaan, että paikalla ei ole universaalia arvoa tai merkitystä sellaisenaan, vaan merkityksiä luodaan aina uudestaan yksilön ja yhteisön toimesta ja annetut arvot ovat aina erilaisia iästä, sukupuolesta ja sosiaalisista suhteista riippuen. Paikan merkitykset ovat temporaalisia, mutta niitä tuotetaan ja uusinnetaan toki paikan aiempien merkitysten perusteella.²⁵⁸ Toisin sanoen paikalle annetaan merkityksiä tietyssä ajassa ja paikassa ja paikalle aiemmin annettuja merkityksiä pyritään esittämään ja rakentamaan uudelleen alkuperäisestä ajasta ja paikasta irrallisina. Yksilön paikkasuhteet määräytyvät niiden lukuisten merkitysten kautta, jotka itse kunkin elämässä tuohon paikkaan liittyvät. Siihen, millaisiksi paikkasuhteemme muodostuvat, vaikuttaa ratkaisevasti yhteys toisiin ihmisiin sekä menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Näin muistot ovat tavalla tai toisella tämän hetken näköisiä ja oloisia kuvia, tunnelmia ja ajatuksia paikasta.²⁵⁹ Intiimisti eletystä ympäristöstä tulee merkitysten kautta henkilökohtainen asia, persoonallisten muistojen paikka.²⁶⁰

N: On mielestäni erikoista, että niin lähellä kaupungin keskustaa on niin paljon peltoja. Olen syntynyt maalla ja peltomaisema tuntuu tutulta. Lisäksi alueen historia on kiehtova.

Kuinka tilaan mahtuisi erilaisia paikkoja ja kuinka paikat voisivat elää rinnakkain? Miten Koroisilla eri asioita painottavat ja erilaisiin paikkakokemuksiin pyrkivät yksilöt voisivat elää samassa tilassa samaan aikaan? Todellisen tilallisen tunnistaminen edellyttää Masseyn mukaan suurempien eron asteiden tunnistamista ja todellisen tilallisen ajattelun myötä nousee esiin erilaisten tarinoiden ja todellisen erilaisuuden mahdollisuus, erillisten tarinoiden ajallinen rinnakkainelo tilassa, niin sanottu samanaikainen tila²⁶¹.

N: Turun historia nivoutuu paikkaan. Alueen ulkoilureitit sijaitsevat ihanteellisesti joen rannalla upeiden maisemien

äärellä. Koroisten niemi on mahtava piknikpaikka kesällä, lähellä kaupunkia ja silti luonnon helmassa, historian

havinan keskellä. Vähäjoen lasku-uoma on lapsille jännittävä paikka.

N: Koroisten niemeltä on upeat näymät Aurajoen vartta Turkuun päin. Mäen koivujen alla on hyvä piknikpaikka. Historia ja nykyaika ovat läsnä. Alueella on paljon erilaisia kasveja ja olenpa nähnyt saukonkin uiskentelevan siellä. Kaunis paikka vain muutaman sadan metrin päästä kodistani.

---

²⁵⁸ Tilley 1994, 11 – 12

²⁵⁹ Meriläinen-Hyvärinen 2010, 76

²⁶⁰ Karjalainen 2004, 55

²⁶¹ Massey 2008, 111

4.3 Tulevaisuuden paikat

Karjalaisen²⁶² mukaan ympäristön moninaisuudelle ei voida langettaa yhtä ja vain yhtä merkityssisältöä, vaan erilaiset ideologiset maailmankatsomukset, tieteelliset ja taiteelliset suuntauksat, taloudelliset intressit, institutionaaliset suunnittelukäytännöt ja elämäntilanteet tuottavat erilaisia ympäristön ymmärtämisen tapoja. Kenelle ja kenen ehdoilla kaupunkia sitten suunnitellaan? Vastaajilta tiedusteltiin toimenpide-ehdotuksia Koroisten alueen viihtyvyyden parantamiseksi. Vastauksia tarkastellaan tässä kohtaa ikäryhmittäin, mutta ikäryhmät 40 – 49, 50 – 59 ja 60 – 69 yhdistettiin yhdeksi ryhmäksi vähäisen vastausprosentin vuoksi. Enemmistö kyselyyn osallistuneista sijoittuivat siis ikäryhmiin 20 – 29 ja 30 – 39, joita tarkasteltiin erillisinä ryhminä. Vastaajilta tiedusteltiin, miten alueen viihtyvyyttä tulisi kehittää tai parantaa ja enemmistön mukaan tiedon lisääminen alueesta parantaisi alueen viihtyvyyttä. Kannatusta saivat myös tapahtumien, virkistysmahdollisuuksien sekä maisemanhoidon lisääminen alueella. Lähes 25 vastaajaa kuitenkin ilmoitti, että alueen viihtyvyyttä *ei tarvitse parantaa*. Ikäryhmän 20 – 29 vastauksissa alueelle toivottiin ulkoilureittien ympärivuotista kunnossapitoa sekä myös kuntoilulaitteita alueelle. Alueen turvalliseksi kokemiseen haluttiin parannusta muun muassa valvontaa lisäämällä:

M (20–29): Alueelle on ehdottomasti saatava valaistus lenkkipolun varteen, sillä kävelijöitä ja juoksijoita on paljon. Ilta-aikaan olisi vielä enemmän, jos poluilla näkisi liikkuu. Tällä hetkellä alue on säkkipimeä enkä itsekään halua mennä sinne juoksemaan syys- ja talvipimeällä.

M (20–29): Parantamalla valaistusta, muutama valvontakamera olisi paikallaan turvallisuuden vuoksi.

N (20–29): Talvisin lenkkipolun kunnossapitoa pitää parantaa.

N (20–29): Suppilautavuokraamo.

M (20–29): Roikkumistikapuut eli n. 5-10 metrin mittaiset vaakasuuntaiset tikapuut, joissa voi roikkua ja liikkua eteenpäin käsivoimin.

Alueelle toivottiin myös kulttuuriin, kuten musiikkiin ja taiteeseen keskittyviä tapahtumia.

N (20–29): Musiikkipiknik, urheilutapahtumia.

---

²⁶² 2004, 49

N (20–29): Helposti lähestyttäviä taiteeseen ja lähiruokaan liittyviä tapahtumia.

N (20–29): Olisi hauskaa, että Koroisillakin olisi jokin perinteikäs tapahtuma esim. Turun päivänä syyskuussa.

Maisemanhoidossa toivottiin yleisesti alueen siistimistä ja joissain vastauksissa aluetta toivottiin kehitettävän enemmän puistomaisempaan suuntaan:

N (20–29): Polkujen selkeyttäminen mm. hiekkatieltä jokirantaan, ylipäänsä kasvuston harventaminen, jotta maisema näkyisi myös hiekkapolulle.

M (20–29): Alue olisi mukavempi jos siitä tekisi enemmän puistomaisemman, eli kasvillisuutta poistaen/siistien niin, että ihan jokiranta olisi mukavasti käytössä.

Ikäryhmässä 30 – 39 toivottiin alueelle muun muassa koko perheelle sopivia sekä alueen historiaan liittyviä tapahtumia.

N (30–39): Pienimuotoisia konsertteja, piknikkejä, taidenäyttelyitä, koko perheen ulkoilu- ja liikuntatapahtumia.

N (30–39): Jotain yhteisöllisiä juttuja.. leijalennättämistä? Piknikitapahtumia? Lumikenkäilyä, hepparatsastusta, perinnejuttuja.

Myös tässä ryhmässä toivottiin alueelle enemmän valaistusta ja maisemanhoitoon kaivattiin parannuksia muun muassa pusikoitumista estämällä. Vastauksissa painotettiin, että alueen viihtyvyyttä ei välttämättä tarvitse lisätä, mutta alueen nykyiseen kunnossapitoon olisi syytä kiinnittää enemmän huomiota.

M (30–39): Alue on erittäin tärkeää säilyttää kaupunkilaisten käytössä. Valitettavasti osa alueella olevista historiasta kertovista infokylteistä on joutunut ilkvallan kohteeksi, nämä olisi syytä korjata.

N (30–39): Entisöimällä ja pitämällä alueen rakennukset sekä kasvusto kunnossa.

M (30–39): Alueen viihtyvyyttä ei erityisesti tarvitse parantaa, mutta nykyinen tilanne tärkeää säilyttää!

N (30–39): Laittamalla vanhantyyllisiä penkkejä alueelle. Nykyinen punainen muovipenkki ei sovi tilaan. Korjaamalla tilan ulkorakennuksia, kaikki eivät ehkä tajua että siellä on kahvila yms. koska säikähtävät rähjäistä navettaa.

Ikäryhmässä 40 – 69 korostui ennen kaikkea toive kaikenikäisille suunnattujen tapahtumien järjestämiseen. Joissakin vastauksissa ohjelmaa toivottiin enemmän esimerkiksi lapsiperheille.

N (40–69): Koroisten talolle lisää avointa toimintaa, esim. kursseja, mahdollisuutta osallistua tekemiseen yms. Matalan kynnyksen osallistumismahdollisuus kaiken ikäisille.

M (40–69): Jotain lapsille/lapsiperheille, esim. konsertteja.

N (40–69): Musiikkia, kansantanssita.

N (40–69): Ulkoilupelikenttiä, frisbeegolfrata, koirapuisto, kahvila.

N (40–69): Kunnan kahvila joka kauniilla ilmalla auki myös iltaisin.

Maisemanhoitoon kaivattiin parannusta myös kulttuuriympäristöllisten arvojen vuoksi.

M (40–69): Jokipenkkojen tiheät pensaspuskat ovat ikäviä, varsinkin kun niitä tuskin koskaan on ollut asuttuna aikana; kotieläimiä on laidunnettu perinteisesti jokipenkoilla. Nykyiset pensaspöheikkövyöhykkeet eivät edusta perinteistä kansallis- tai kulttuurimaisemaa.

M (40–69): Lampaita, Sähkölinjat pois kulttuurimaisemasta.

Aurajoenkehittämissuunnitelmassa²⁶³ Aurajoen kehittämissuunnitelmien vahvuuksina nähdään nimenomaan rikas kulttuuriperintö ja arvokas maisemastatus, sillä kulttuuriympäristöllä on kehittämissuunnitelman mukaan potentiaalia esimerkiksi matkailun, opetuksen ja virkistyksen lisäämisessä. Perinnemaisemien tilanne nähdään Aurajoen kehittämissuunnitelman mukaan huonona ja entiset laidunmaat ovat monin paikoin umpeutumassa. Kehittämissuunnitelman tavoitteissa esitetäänkin asukkaiden osallistumisen lisäämistä kulttuurimaisemaa koskevassa suunnittelu- ja hoitotoiminnassa. Kehittämissuunnitelmassa ehdotetaan myös kulttuuriympäristöä koskevan tiedotuksen ja neuvonnan lisäämistä sekä perinnemaisemakohteiden hoidon edistämistä suunnitelmallisella hoito- ja ennallistamistyöllä.²⁶⁴

---

²⁶³ Komulainen 2002, 35

²⁶⁴ Komulainen 2002, 44 - 46

Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen²⁶⁵ periaatteissa todetaan, että sopimuksen jäsenvaltiot ovat velvollisia muun muassa kiinnittämään huomiota maiseman tärkeään merkitykseen julkisen edun kannalta kulttuuriin, ekologiaan, ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyvissä asioissa. Sopimuksessa tähdennetään, että maisema on tärkeä osa ihmisen elämää joka puolella ja että yleisön eli asukkaiden tulisi saada nauttia kauniista maisemista ja osallistua aktiivisesti niiden kehittämiseen. Sopimuksessa painotetaan maisemanhoidollisten seikkojen tärkeyttä ympäristössä, jossa jokaisella on oikeus nauttia kauniista maisemista. Toive asukkaiden osallistamisesta on varsin hyvä ja ajankohtainen, mutta valitettavasti sen toteutus jää yleensä puolitiehen. Kaikessa osallistamisessa suositaan erilaisia verkkosovelluksia, joista vanhempi ikäpolvi on auttamattomasti syrjässä. Myös kaupungin päätöksenteko tapahtuu melko piilossa suurelta yleisöltä ja usein infotilaisuuksista ilmoitetaan vain kaupungin verkkosivuilla.

Maiseman säilyttäminen ja maisemanhoidon tehostaminen Koroisten alueella nähtiin tärkeänä vastaajien keskuudessa ikäryhmästä riippumatta. Yleisesti kaikissa ikäryhmissä Koroisille toivottiin lisää penkkejä ja kahvilatoimintaa tai laajempia aukioloaikoja nykyiselle kahvilalle. Myös alueen tapahtumien tiedottamiseen kaivattiin parannuksia.

N (20–29): Olen pitkään toivonut laajempia aukioloaikoja kesäkahvilalla. Vierailisin siellä mielelläni usein, mutta se on niin harvoin auki, että on vaikea muistaa oikeana hetkenä lähteä käymään.

N (20–29): Tietoa ja aktiivista päivittämistä verkkoon.

M (20–29): Kaupunkitila kuuluu kaikille ja siksi sen suunnittelun tulisikin lähteä ihmisistä ja heidän ajatuksistaan.

N (20–29): Alueen tapahtumista tulee tietoa melko vähän, tai ainakaan nykyiset keinot eivät tavoita kaikkia.

N (30–39): Lisää viheralueita, varsinkin puita ja kasveja. Luonnonmukaista maisemanhoitoa, perinnekasveja, rauhallisia istumapaikkoja.

N (30–39): Voisko siellä viljellä jotain kasveja, joita kaupunkilaiset voisivat hyödyntää, kuten esim. hernepelto Ruissalossa?

---

²⁶⁵ A 14/2006 Tasavallan presidentin asetus eurooppalaisen maisemayleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta, Eurooppalainen maisemayleissopimus, tehty Firenzessä 20.10.2000. Valtion säädöstietopankki Finlex

Maiju Kähärä esittää 2014 valmistuneessa maantieteen pro gradu-työssään, että virkamiesten ja kaupunkisuunnittelijoiden keskuudessa on oltu huolissaan Koroisten tilan rakennusten tulevaisuudesta ja toimintojen jatkuvuudesta. Museokeskuksen mukaan alueen maisemalliset arvot ja perinteet tulisi huomioida alueen kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa ja alueella tapahtuva kehittäminen tulisi toteuttaa erityisen harkiten ja muutokset toteuttaa hienovaraisesti ja harkitusti. Alueen toimijoiden keskuudessa rakennusten uusiokäyttö sai kannatusta mahdollistamalla erilaisia toimintoja vanhaan rakennuskantaan ja he toivoivat alueelle elävää kulttuuria matkailua ja alueen näkyvyyttä kehittämällä. Ympäristötoimialalla katsottiin Koroisilla olevan potentiaalia alueen tunnettavuuden lisäämisessä tehostamalla alueen peltojen käyttöä ja tuomalla niitä enemmän kaupunkilaisten käyttöön.²⁶⁶

Asukkaiden paikkasuhdetta on perusteltua lähestyä eletyn paikan näkökulmasta ja suunnittelun suhdetta institutionaalisesta näkökulmasta. Kaupunkisuunnittelijat ottavat ympäristön huomioon kokonaisuutena, jonka pitää vastata usean eri tahon intressejä. Asukkaiden tilallinen ja ajallinen suhde alueeseen on erilainen, kuin suunnittelijoiden. Suunnittelussa kohdealue on usein abstrakti käsite, johon kuitenkin vaikuttavat yksittäisten henkilöiden näkemykset, kaupunkipoliittiset ja rakenteelliset tavoitteet ja intressit sekä niihin liittyvät sosiaaliset suhteet ja käytännöt.²⁶⁷ Suunnittelun on nähty kytkeytyvän osaksi institutionaalista vallankäyttöä talouden, politiikan, lainsäädännön ja hallinnon aloilla ja tilannetta on haluttu korjata parantamalla tiedon kulkua kansalaisyhteiskunnan suuntaan²⁶⁸. Esimerkiksi julkista tilaa voitaisiin (tarkemmin määrittelemättä) varata urbaaneille elämänmuodoille, jolloin tilojen ”suunnittelusta” vastaisivat kaupunkilaiset itse²⁶⁹.

M (20–29): Kaupunkitila kuuluu kaikille ja siksi sen suunnittelun tulisikin lähteä ihmisistä ja heidän ajatuksistaan. Koroinen on paikkana ainutlaatuinen.

Millainen paikka Koroinen on tulevaisuudessa? Kuten paikkojen, myös yksilöiden identiteetit ovat muuttuvia²⁷⁰. Koroisilla alueen toivottiin säilyvän sellaisenaan eikä aluetta saisi liikaa kehittää. Toisaalta virkistyksen kannalta alueelle toivottiin erilaisia

---

²⁶⁶ Kähärä 68 – 70, 73

²⁶⁷ Vilkuna 1997, 167 - 168

²⁶⁸ Häkli 1997, 44 – 45

²⁶⁹ Häkli 1997, 52

²⁷⁰ Massey 1994, 7

mahdollisuuksia eri-ikäisille tulevaisuudessa ja alueesta toivottiin paremmin saavutettava muun muassa tapahtumia lisäämällä. Kuinka alueen kehittäminen tapahtuisi tulevaisuudessa niin että sekä virkistys- että kulttuuriperintöarvot säilyisivät alueella?

N (20–29): Mielipiteeni on ehkä tullut jo aikaisemmin selväksi, mutta siis, sitä mikä ei ole rikki, ei ole syytä korjata! Koroisten alue on itselleni erittäin tärkeä ja kaupunkiympäristössä ei löydä vastaavanlaisia alueita, joissa voisi hengittää vapaasti vastaavanlaisessa maisemassa. Rakentamalla ei parane!

N (30–39): Toivon, että aluetta ei kehitetä liikaa. Nyt jo liikaa juoksijoita koko ajan ketkä meinaa juosta päälle. Luonto erittäin tärkeä, toivottavasti aluetta ei rakennettaisi!

N (40–69): Ei saa rakentaa liian kaupunkimaista ympäristöä, ettei paikan henki häviä.

N (30–39): Alue on hyvä sellaisenaan. Sitä ei tarvitse rahalla kehittää!

Alueelle olisi kuitenkin erään vastaajan mukaan mahdollista sovittaa ympäristöön sopivia toimintoja.

M (20–29): Alueen luonnonläheisyyttä tulee kunnioittaa ja korostaa ja olisi mielenkiintoista nähdä Koroisilla kehittyvän esim. luomuruokapiirejä ja vuokrattavia viljelypalstoja. Näiden kautta lähialueen ihmiset saisivat kosketusta ympäristöönsä ja kohtaisivat toisiaan.

Kansalliset kulttuurit ovat modernissa maailmassa yksi kulttuuristen identiteettien keskeisistä lähteistä, sillä ne tuottavat merkityksiä kansakunnasta, johon voimme samaistua ja identifioitua ²⁷¹. Menneisyydestä kertovat fyysiset jäljet osana suojeltua kulttuuriperintöä on helppo havaita ja liittää osaksi omaa yksilöllistä tai yhteistä kansallista menneisyyttä, mutta osaammeko yhdistää myös maiseman osaksi kulttuuriperintöämme? Miten paikkakokemus muuttuisi, jos maisema muuttuu? Millaista kulttuuriperintöä haluamme säilyttää ja mikä koetaan säilyttämisen arvoiseksi kunkin yksilön elämässä alati muuttuvassa yhteiskunnassa? Pauli Tapani Karjalaisen ja Petri Raivon mukaan maisemaan liittyvät mielikuvat ovat jääneet menneisyyteen, jota käytetään hyväksi mm. mainonnassa ja joissa toistuvat nostalgiset maaseutumaisemat. Sanat perinnemaisema tai kansallismaisema kertovat Karjalaisen ja Raivon mukaan kaipuusta johonkin sellaiseen jota ei ehkä koskaan ole ollut olemassakaan, sillä maisema edustaa suomalaisuutta ja sen syviä arvoja. ²⁷²

---

²⁷¹Hall, 1999, 45 - 47

²⁷²Karjalainen & Raivo 1999, 13

Voidaanko olettaa, että arvot ja paikkasuhteet ovat samanlaisia myös seuraavien sukupolvien aikana? Säilyykö kulttuuriperintö muuttumattomana ja pitäisikö sen edes? Pitäisikö muutokset sallia myös maisemassa? Jos paikat ja samoin paikkasuhteet sekä identiteetit muuttuvat ajassa ja saavat uusia muotoja, muuttuuko myös Koroinen kulttuuriympäristönä ja se, millaisena kulttuuriympäristö tulevaisuudessa nähdään? Keskustelut kaupunkimaiseman muutoksesta ja siihen liittyvästä spatiaalisuudesta voidaan kiteyttää kolmeen teemaan: ajan ja paikan väliseen suhteeseen, paikan politiikkaan sekä identiteettien rakentamiseen. Kaupunkitilan tuottamisessa on mahdollista puhua paitsi paikan politiikasta, myös identiteetin politiikasta. ²⁷³ Kulttuurimaiseman vaalimisen kautta vahvistetaan alueen omaa identiteettiä, sillä hyvin hoidettu ympäristö viestii alueen elinvoimasta ja arvostuksesta. Maisema on paikkakunnan imagotekijä ja käyntikortti, joka vaikuttaa alueen houkuttelevuuteen asuin- ja työpaikkana sekä vapaa-ajan kohteena. Kulttuurimaisemalla vanhoine rakennuksineen on myös tietty markkina-arvo. ²⁷⁴

Onko kulttuuriympäristöllä markkina-arvo, jonka myötä myydään paikan imagoa vai kansallisen kulttuurin merkkipaalu, joka kertoo menneisyyden jäljistä? Voiko se olla kumpaakin? Kenelle tulevaisuuden kaupunkitilaa luodaan ja mikä on kaupungin asukkaiden rooli paikkojen politiikassa? Pelkkä paikan arvostus sellaisenaan ei riitä, vaan paikka tarvitsee paikkasuhteita säilyttääkseen asemansa asukkaille ja kävijöille merkittävänä paikkana. Tuleeko meidän jatkossakin samaistua kansallisen kulttuurin identiteettiin, jotta Koroinen kulttuuriympäristönä säilyttäisivät asemansa myös tulevaisuudessa?

N (20–29): Koroinen ei ole siis historiaa vaan ennen kaikkea nykypäivää minulle sekä monille muillekin.

Mikä on kulttuuriperinnön rooli kulttuuriympäristön säilymisen kannalta? Jos tulevaisuudessa alueen historiaa ja siihen liittyviä kollektiivisia kertomuksia ei enää tunnisteta eikä uusinneta sosiaalisissa toiminnoissa, alue ei enää ole institutionaalisesti tunnistettava aluejärjestelmän yksikkö. Muistinvarainen alue ei niinkään ole riippuvainen instituutioista, vaan muistia ylläpitävästä ryhmästä ja sen toiminnasta. ²⁷⁵ Koroinen ei

---

²⁷³ Andersson 1997, 109 – 119

²⁷⁴ Varsinais-Suomen liitto: kulttuuriympäristö ja kaavoitus

²⁷⁵ Riikonen 1997, 189

kuitenkaan ole muistinvarainen alue, jota muisteltaisiin ilman siihen liittyvää kirjoitettua historiaa, jossa menneisyyttä tulkitaan uudestaan nykyisyydestä käsin. Sivula toteaa, että kulttuuriperintö rakentuu osallisuuskokemuksista, jaetusta historiasta ja omaksi koetun menneisyyden aineellisista ja aineettomista jäljistä. Jaettu historia on menneisyyttä koskeva tieto tai tulkinta, joka yhdistää kulttuuriperintöyhteisön jäseniä. Ulkopuolelle sulkeutuvat yhä vahvemmin ne, jotka eivät koe osallisuutta jaettuun historiaan. Osallisuuden kokemus kohdistuu sekä jaettuun historiaan että menneisyyden symboleihin ja jälkiin. Menneen jäljet ja menneisyyden symbolit toimivat jaetun historian todisteina, josta yhteisön jäsenet tuntevat olevansa osallisia ja jota vahvistaa kehyskertomuksena toimiva jaettu historia.²⁷⁶

Sivula huomauttaa, vaikka kaikki menneisyyden jäänteet eivät ole aitoja todisteita siitä menneisyydestä, jota ne edustavat, niillä voi silti olla arvoa kulttuuriperintöyhteisön identiteettityökaluna. Näiden todisteiden ja symbolien tarkoituksenmukaista valitsemista, suojelemista, tuottamista, arvottamista ja säilyttämistä Sivula kutsuu monumentalisoivaksi identiteettityöksi. Omaksuvassa identiteettityössä tarkoituksena on historiatietoisien subjektin rakentaminen, jolla vahvistetaan osallisuuskokemusta menneisyyden jälkeen tai symboliin. Historioivan identiteettityön tuloksena on historiatietoinen subjekti, jota esimerkiksi vahvistetaan koulun historianopetuksessa.²⁷⁷ Tässä kohtaa on hyvä palauttaa mieleen Bergerin ja Luckmanin sekä Paasin huomiot luvussa 2. yksilön sosiaalistamisesta yhteiskunnan jäseneksi esimerkiksi yhteiskunnassa operoivien instituutioiden avulla. Sivula summaa, että pelkästään kiinnostus historiaan tai yksittäiset osallisuuskokemukset eivät synnytä kulttuuriperintöyhteisöä, vaan kulttuuriperintöyhteisö tuottaa ja ylläpitää kulttuuriperintöään jatkuvalla historioinnilla, monumentalisoinnilla ja omaksumisella.²⁷⁸

Globalisoituvassa yhteiskunnassa on kehittynyt ns. globaali paikan taju, jossa jokaisella yksilöllä on erilaisia kokemuksia paikoista, tiloista ja sosiaalisista suhteista. Globaali maapallo on kutistanut välimatkoja ja tuonut paikat lähemmäs toisiaan, mutta samalla vähentänyt paikallisuuden tarvetta, kun yksilön saavutettavana on koko maailma.²⁷⁹ Globalisaation seurauksena kansalliset identiteetit ovat rappeutumassa ja uudet hybridit

---

²⁷⁶ Sivula 2015, 64 - 65

²⁷⁷ Sivula 2015, 65 - 67

²⁷⁸ Sivula 2015, 67

²⁷⁹ Massey 1994, 151

identiteetit ovat ottamassa niiden paikan²⁸⁰. Paikkoihin kiinnittyminen ja paikallisuuden korostaminen voi olla vastareaktio pirstaloituneeseen yhteisöllisyyteen ja paikallistunteen katoamiselle, jossa yksilö kaipaa kuulumista johonkin, mihin identiteetin voi kiinnittää. Ihmisille muodostuu tärkeäksi tietää, kuka minä olen ja mistä minä tulen, joka on Masseyn mukaan eräänlainen vastareaktio modernille maailmankansalaisuudelle ja paikattomuuden tunteelle.²⁸¹

N (20–29): Niin siis Koroinen on tärkeä kulttuurinen kohtaupaikka nyt, sitä tahtoisin painottaa, sillä on hieno historia ja vielä hienompaa on se että tuo kohtaaminen tosiaan jatkuu vielä.

Miten esimerkiksi kiihtyvä maahanmuutto ja ihmisten nopea paikasta toiseen siirtyminen näkyy tulevaisuuden paikkasuhteissa? Ihmiset muodostavat pysyviä siteitä tiettyihin paikkoihin, alueisiin, kieleen ja kulttuuriseen taustaan ja nuo siteet ovat olemassa sekä mielikuvien että käytännön tasolla ja ne muodostavat ihmisen identiteetin perustan, tunteen kuulumisesta johonkin.²⁸² Viktorija Ceginskasin mukaan esimerkiksi monikulttuurisen taustan omaavat yksilöt eivät koe vain yhtä paikkaa, aluetta tai yhteisöä omakseen ja kansallisilla instituutioilla ja paikallisilla perinteillä näyttää olevan varsin vähäinen merkitys heidän identiteettinsä muodostumisessa. Tämä synnyttää Ceginskasin mukaan kysymyksen, kuinka suuressa määrin kulttuuriperintöä tai kokemusta kuulumisesta johonkin tiettyyn paikkaan tai yhteisöön voidaan pitää enää määräävänä tekijänä identiteetin muodostumisessa?²⁸³ Kuten Berger ja Luckman aiemmin totesivat, instituutioiden tulee vakuuttaa seuraavat sukupolvet tarkoituksenmukaisuudestaan, sillä instituutioiden asema yhteiskunnassa heikkenee sitä mukaa, kun ne irtautuvat alkuperäisestä yhteydestään. Yksilön tulee kokea instituutiot ”omikseen”, jotta instituutioiden olemassaolo tulevaisuudessakin olisi perusteltua.²⁸⁴ Paikat ovatkin näin ollen kulttuurisia konstruktioita, joiden ainutlaatuisuuden määrittelemisen ei ole kiinni itse paikasta, vaan paikkoihin liittyy samaan aikaan monenlaisia identiteettejä, jotka ovat muuttuvia ja järjestämättömiä ja mahdollistavat näin ollen paikan avonaisuuden²⁸⁵.

---

²⁸⁰ Hall 1999, 58

²⁸¹ Massey 1994, 151, 165

²⁸² Ceginskas 2013, 106

²⁸³ Ceginskas 2013, 111

²⁸⁴ Berger & Luckman 1995, 75

²⁸⁵ Massey 1994, 5

Paikat ovat eräällä tavalla kohtaamispaikkoja, jossa erilaiset sosiaalisten suhteiden verkostot ja ymmärrykset kohtaavat tietyssä hetkenä ²⁸⁶.

Paikasta on Paasin mukaan tullut enemmän individualistinen käsitys, eräänlainen ”minun paikkani”, joka muodostuu arkielämän rutiineissa ja jossa siltä puuttuu yhteisöllinen luonne ja yhteisöllisiä rajoitteita asettava sisältö ²⁸⁷. Massey²⁸⁸ mukaan globalisaation myötä paikallisuuden muodostavat sosiaaliset suhteet kuroutuvat yhä pidemmälle paikallisten rajojen yli ja yhä harvemmat näistä suhteista muodostuvat paikkojen itsensä sisällä. Ihmiselle merkityksellisiä ovat Paasin mukaan hänen omat elämistilansa paikat, kuten maisema, koti tai kadunkulmat, jotka kiinnittyvät hänen jokapäiväiseen olemiseen ja johon ihminen identifioituu aidolla ja henkilökohtaisella tavalla. Kiinnittyminen huomattavasti abstraktimpaan alueelliseen identiteettiin on ongelmallinen ihmisen elämistilan perspektiivistä katsottuna juuri sen ”ulkoisen” olemuksen vuoksi ²⁸⁹. Yksilön paikkaan kiinnittyminen tapahtuukin Paasin mukaan ennen kaikkea sosiaalisissa prosesseissa, ei niinkään alueelliselta perustalta ²⁹⁰.

---

²⁸⁶ Massey 1994, 154

²⁸⁷ Paasi 1984, 174

²⁸⁸ 2008, 134

²⁸⁹ Paasi 1984, 153

²⁹⁰ Paasi 1984, 175

5 YHTEENVETO

Tässä tutkimuksessa tutkimuskysymykset koskivat institutionalisoituja arvoja ja yksilön paikkakokemuksia tutkimusalueella Turun Koroisilla. Erityisesti tarkasteltiin institutionalisoitujen arvojen ja yksilön paikkakokemuksen kohtaamista. Institutionalisoituiksi arvoiksi määrittyivät ne julkiset tilamerkit, joilla on vaikutusta myös alueen maankäytön suunnittelussa, kuten valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, valtakunnalliset maisema-arvot, kansallinen kaupunkipuisto sekä luonto- ja virkistysarvot. Institutionaalisia arvoja määritettiin pitkälti valtakunnallisten inventointien, selvitysten, raporttien, kansainvälisten sopimusten, kehittämisstrategioiden sekä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden perusteella. Yksilön paikkakokemuksesta tehtiin tulkintoja syksyllä 2015 kerätyn kyselyaineiston valossa havaitun ja eletyn ympäristön näkökulmasta.

Kuten johdannossa totesin, oma tutkimusaiheeni valikoitui vastapainoksi viranomaistoimintaan pohjautuvalle tila- ja kaupunkisuunnittelulle ja halusin tuoda esille myös tilan käyttäjänäkökulman. Tutkimusaineistona toimivan kyselyn perusteella oli mahdollista tehdä tulkintoja yksilön paikkakokemukseen vaikuttavista tekijöistä sekä siitä, millaista kaupunkiympäristöä asukkaat toivovat tulevaisuudessa. Tutkimuksen avulla ei kuitenkaan ollut mahdollista tehdä riittävää syväanalyysia yksittäisen kävijän paikkasuhteesta, sillä kyselyn avulla ei pystytty tarpeeksi pureutumaan vastaajan henkilökohtaiseen elämismailmaan. Tämä tutkimus näin ollen pyrkii enemmän valottamaan Koroisten alueella vallitsevia erilaisia näkemyksiä tilasta ja paikasta sekä nykyhetkestä ja tulevaisuudesta. Tiedon syventäminen ja tutkimusaineiston laajentaminen esimerkiksi haastatteluaineiston avulla voisi olla mielekäs tapa saada kokonaisvaltaisempaa tietoa yksilön paikkaan kiinnittymisen tavoista ja paikkaidentiteetin luonteesta. Tarkastelun keskiössä olisi tällöin yksilön henkilökohtainen elämänmittainen paikkasuhte, jossa myös menneisyyden paikkasuhteilla on huomattava merkitys. Tilan ja paikan käsitteiden avulla olisi mahdollista syventää tutkimusta tulevaisuudessa vielä teoreettisempaan suuntaan yksilön kokemuksen tarkastelussa.

Koroisten kohdalla kyse on rakentamisen tuomasta muutoksesta, jossa uuden asemakaavan tarkoitus on lisätä alueelle sekä liikennettä että asutusta. Vahvasti kulttuuriympäristöksi profiloitunut Koroisten alue tulee tulevaisuudessa muuttamaan,

mutta muutokset pyritään tekemään alueen nykyluonnetta kunnioittaen. Tutkimuksen analyysivaiheessa itselleni tuli yllätyksenä, että Koroisilla myös virkistyskäyttö on merkittävässä asemassa kävijöiden keskuudessa. Omat mielikuvani Koroisista paikkana on sidottu aika lailla Koroisten historiaan ja kulttuuriperintöön Turun kaupungin merkittävänä syntysijana ja näin ollen ennakkokäsityksenäni oli alueen profiloituminen juuri kulttuuriperinnön tiimoilta. Virkistys- ja kulttuuriympäristöarvoja ei Koroisilla nähdä yleisesti vastakkaisina, vaikka muutamassa yksittäisessä kyselyvastauksessa virkistysarvot nähtiinkin toissijaisina.

Vanhaa maaseutumaista henkeä huokuva Koroisten tilan rakennukset toivat kaivatun vaihtelun muuten urbaaniin lähiympäristöön. Jonkin verran vastalauseita herättivät kulttuurimaisemassa näkyvät nykyaikaiset elementit, kuten sähkölinjat ja toisaalta runsas ulkoilijoiden määrä ei aina antanut kaikille kävijöille mahdollisuutta paikassa hiljentymiseen ja rauhoittumiseen. Alueelle toivottu ja parannustoimenpiteinä ehdotettu ulkoilureittien valaistus ja kunnossapito esimerkiksi hiekoituksen avulla voi tulevaisuudessa herättää keskustelua kulttuuriympäristön luonteesta ja siihen sopiviksi katsotuista toimenpiteistä.

Maisema koettiin yleisesti olennaisena osana ympäristöä ja paikan kokemista, vaikka kaikille vastaajille esimerkiksi kansallismaiseman käsite ei ollut entuudestaan tuttu. Maisemaa koskevat kysymykset oli kyselyssä muotoiltu ehkä hieman liian laveasti ja liikkuivat melko yleisellä tasolla. Jälkeenpäin ajatellen tutkimuksen kannalta olisi ollut hedelmällisempää asettaa kysymykset koskemaan tarkemmin juuri julkisia tilamerkityksiä, kuten valtakunnallisesti arvokasta Aurajokilaakson maisema-aluetta ja vastaajien tietämystä juuri kyseisestä rajauksesta. Kysymyksissä kansallisesta kaupunkipuistosta meneteltiin juuri tällä tavalla ja vastauksien perusteella voidaan todeta käsitteen jääneen vastaajille melko vieraaksi. Kansallinen kaupunkipuisto on kuitenkin verrattain melko uusi rajaus, mutta vahvasti kaupunki-imagoon ja alueella maankäyttöön vaikuttava tekijä.

Aineiston perusteella voidaan silti todeta, että yksilön paikkakokemuksella on yhteys institutionalisoituneisiin arvoihin ja julkisesti tuotettuihin tilamerkityksiin ja Koroinen on monelle vastaajalle rauhoittumisen ja kiireettömyyden paikka, jossa pystyy hetkeksi

irtautumaan kaupungin hälinästä. Alueella on kuitenkin myös kiistaton merkitys virkistys- ja ulkoilualueena ja sekä yhdistykset että Koroisilla kävijät kaipasivat alueelle myös muunlaista toimintaa, kuten juuri taidepajoja, kahviloita tai puutarhatoimintaa. Tämä merkitsee mielestäni sitä, että Koroinen kulttuuriympäristönä voisi tarjota mahtavat puitteet uudentalaiselle yhteisöllisyydelle ja toimintojen rakentamiselle, johon kaupunkilaiset voisivat ottaa osaa ikään ja sukupuoleen katsomatta. Uudentalisten toimintojen suunnittelu alueella on kuitenkin valitettavan suurelta osin yhdistysten ja vapaaehtoisien varassa eikä toimintaa pystytä organisoimaan riittävän tehokkaasti esimerkiksi tapahtumista säännöllisesti tiedottamalla ja markkinoimalla. Alueen nostaminen kaupungin kartalle ja esimerkiksi matkailijoiden tietoisuuteen voisi olla tulevaisuudessa sellainen asia, johon kaupunginkin kannattaisi kiinnittää huomiota.

Maisema on yhteydessä yksilön paikkakokemukseen ja maisemassa tapahtuva muutos muuttaisi melko varmasti myös yksilön paikkakokemusta. Maisema ei kuitenkaan ole muuttumaton ja maiseman arvottamisessa tulisi huomiota kiinnittää myös tulevaisuuteen, jossa tulevaisuudessa maisemat voivat olla hyvinkin erilaisia. Maisema on näkymä, mutta ennen kaikkea vain yksi osa ympäristöä monen muun asian kanssa. Pitäisikö maisema suojella loputtomiin vai tarkistaa arvot ja merkitykset ajassa ja paikassa? Aikaisemmin kirjastosillan yhteydessä keskusteltiin Aurajoen kansallismaisemastatuksen heikentymisestä sillan rakentamisen myötä, mutta silta on osoittanut paikkansa ja tarpeellisuutensa. Kaupunkiympäristössä, jossa operoi ja toimii monta tahoa ja joilla jokaisella on oma näkemyksensä ja arvomaailmansa, tulisi arvokeskustelua käydä laajemmin ja monitahoisemmin.

Koroisten tulevaisuus kulttuuriympäristönä riippuu sitä ylläpitävästä yhteisöstä. Tuleeko yhteisö kasvamaan vai katoamaan tulevaisuudessa? Koroisten maisema ja kulttuuriperintö koetaan vielä nykyhetkessä kansallisesti arvokkaana, jossa yhdistyy menneisyys ja nykyisyys, mutta millainen on tulevaisuuden kulttuuriperintöyhteisö, joka haluaa muistaa ja tallentaa ja omaa kulttuuriperintöään? Onko tulevaisuuden kulttuuriperintö täysin erilaista, kuin tässä päivässä arvokkaaksi mielletty? Mitä itse haluan jättää jälkeeni ja kenelle? Kulttuuriperintöyhteisöjäkin on monta eikä kaikki arvosta tai koe omakseen samaa perintöä. Mitä on tulevaisuudessa suomalainen kulttuuriperintö jos maailma globalisoituu ennen näkemätöntä vauhtia ja ihmiset muuttavat paikasta ja maanosasta toiseen hybridi-identiteetteineen? Millainen asema

esimerkiksi suomalaisella kansallismaisemalla on tulevaisuuden paikkakokemuksissa ja mitä suomalaisuudella enää tarkoitetaan?

Kyselyvastausten perusteella voidaan todeta, että alueen historialla on merkitystä Koroisilla kävijöiden henkilökohtaisessa elämässä ja alueen kulttuuriperintöarvoja ja kulttuurimaisemaa halutaan vaalia myös tulevaisuudessa. Koroisten aluetta ei tule kuitenkaan arvottaa pelkästään menneisyyden jälkien perusteella, vaan monelle Koroisten kävijälle alue heijastaa nimenomaan nykyaikaa. Myös alueeseen, tilaan ja paikkaan liittyvien merkitysten ja arvojen tulisi keskittyä nimenomaan tähän päivään ja tämän päivän kaupunkikulttuuriin. Menneisyys pitäisi kietoa osaksi nykyisyyttä ja tämän tulisi näkyä myös alue- ja kaupunkikehittämisessä. Muutos ei välttämättä ole huono asia, jos se tehdään ympäristön luonteeseen sopivalla tavalla ja harkitusti.

Asukkaat ovat huolissaan, tullaanko tulevaisuudessa rakennustoimenpiteet ulottamaan myös heidän tärkeäksi kokemiin paikkoihin. Vastauksissa korostuivat mielipiteet, joissa Koroisille ei haluta rakentamista tulevaisuudessa, vaan alue pitäisi pitää nykytilassa. Rakentamisuhka ei kuitenkaan aktivoi merkittävässä määrin kaupunkilaisia marssimaan Koroisten alueen puolesta esimerkiksi banderollein, vaan vastustus osoitetaan muilla tavoin. Kaupunki ja kaupunkialueille on kuitenkin ominaista kehittyminen ajassa ja kaupunkialueiden on palveltava monia eri intressejä. Vaikka muutoksiin yleisesti suhtaudutaan kriittisesti, voi muutos joissakin tapauksissa olla positiivisia vaikutuksia esimerkiksi matkailuun ja alueen saavutettavuuteen. Saavutettavuus voi tuoda alueelle tunnettavuutta sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Tärkeintä olisi asukkaiden huomioon ja mukaan ottaminen suunnitteluun. Kaikesta ei kuitenkaan voi järjestää kansanäänestystä, vaan viranomaisten on toimittava tiettyjen ohjesääntöjen mukaan. On kuitenkin mielestäni pohdittava kulttuuriperintöarvojen merkitystä nykykaupunkilaiselle ajassa ja paikassa eikä sulkea katsetta alueen monipuolisilta käyttömahdollisuuksilta.

LÄHTEET

Tutkimusaineisto

Kyselyt

Koroinen – kävijäkysely (Webropol) syyskuu 2015. Vastaajia 118. Aineisto tutkijan hallussa.

Kuvat

Kuva 1. Koroinen kartalla. Fonecta.fi <

<https://www.fonecta.fi/kartat/Koroinen,%20TURKU?lon=22.293135&lat=60.4693660000015&z=15>> (12.4.2016)

Kaaviot

Kaaviot 1 – 4: Koroinen – Kävijäkysely (Webropol) syyskuu 2015. Vastaajia 118. Aineisto on tutkijan hallussa.

Kaavio 1. Vastaajien sukupuoli

Kaavio 2. Vastaajien ikäjakauma

Kaavio 3. Vastausvaihtoehdot kysymykseen ”mitä Koroisista tulee mieleen?”

Kaavio 4. Vastausvaihtoehdot kysymykseen ”Tiedätkö Koroisten olevan osa kansallismaisemaa?”

Muu tutkimusaineisto

01 taulukko muinaismuistoista, Koroistenniemi SM 853053. Varsinais-Suomen liitto <http://www.varsinais-suomi.fi/images/tiedostot/Maankaytto/2010/kaavoitus/Turunkaupunkiseutu/01muimuita_u.pdf> (19.1.2016)

02 taulukko suojeltavista rakennetun ympäristön kokonaisuuksista, Koroistenniemi SR 853007. Varsinais-Suomen liitto <<http://www.varsinais->

suomi.fi/images/tiedostot/Maankaytto/2010/kaavoitus/Turunkaupunkiseutu/02raksuotau.pdf> (14.3.2016)

A 78/94 Asetus biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta. Valtion säädöstietopankki Finlex
<<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1994/19940078>> (7.3.2016)

A 14/2006, Tasavallan presidentin asetus maisemayleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta, Maisemayleissopimus, tehty Firenzessä 20.1.2000. Valtion säädöstietopankki Finlex
<<https://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/Landscape/VersionsConvention/finnish.pdf>> (15.2.2016)

Euroopan neuvoston puiteyleissopimus kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä, tehty

Farossa 27.10.2005 <<http://faronsopimus.org/faron-sopimus-2005/>> (16.3.2016)

Hiekkanen, Markus 1992. Julistus arkeologisen perinnön suojelusta, taustaa. Kansainväliset julistukset, ICOMOS Suomen osasto ry.
<<http://www.icomos.fi/sivut/kansainvaelinen/julistukset-ja-suositukset/--julistus-arkeologisen-perinnoen-suojelusta-ja-hoidosta.php>> (7.3.2016)

ICOMOS Suomen osasto ry. <<http://www.icomos.fi/sivut/suomen-osasto/tietoa-meistae.php>> (7.3.2016)

Inventointiohje. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnit. Maaseudun kulttuurimaisemat ja maisemanähtävyydet. Ympäristöministeriön MAPIO-työryhmä 10/2010 <http://www.maaseutumaisemat.fi/wp-content/uploads/2011/09/inventointiohje_fi_300910.pdf> (24.5.2016)

Julistus historiallisista kaupungeista ja kaupunkimaisista alueista. Suom. Antero Tiusanen, s. 16 – 17. Kansainväliset julistukset, ICOMOS Suomen osasto ry,
<http://www.icomos.fi/media/Kansainvaeliset_julistukset/Kaupunkijulistus_1p.jpg> (7.3.2016)

Kairamo, Maija 1992. Venetsian julistus, taustaa. Kansainväliset julistukset, ICOMOS Suomen osasto ry, <<http://www.icomos.fi/sivut/kansainvaelinen/julistukset-ja-suositukset/--venetsian-julistus.php>> (7.3.2016)

Kansallinen kaupunkipuisto. Turun kaupunki <<https://www.turku.fi/vapaa-aika/puistot-ja-ulkoilualueet/turun-kansallinen-kaupunkipuisto>> (10.2.2016)

Kansallismaisemat, Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu Ympäristö.fi. Julkaistu 24.7.2013, päivitetty 11.7.2014 20 Suomen ympäristökeskus (SYKE)
<<http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Maisemat/Kansallismaisemat>> (11.3.2016)

Klemola, Hannu 2012. Turun Koroisten luontoselvitys. Turun kaupunki
<[http://ympto.turku.fi/ympakaavi/sivut/Kaavoitus/sivut/Asemakaavoitus/sivut/selvitysten_naytto.php3?ID=78&selvitys=selvitys_pdf&selvitys_tyyppi=selvitys_pdf_tyyppi&taulun_nimi=selvitykset&pdf_nimi=Koroisten %20luontoselvitys_pienennetty.pdf&tunniste=id](http://ympto.turku.fi/ympakaavi/sivut/Kaavoitus/sivut/Asemakaavoitus/sivut/selvitysten_naytto.php3?ID=78&selvitys=selvitys_pdf&selvitys_tyyppi=selvitys_pdf_tyyppi&taulun_nimi=selvitykset&pdf_nimi=Koroisten%20luontoselvitys_pienennetty.pdf&tunniste=id)> (14.3.2016)

L 20.12.1996/1096. Luonnonsuojelulaki. Valtion säädöstietopankki Finlex
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>> (11.2.2016)

L 5.2.1999/132 Maankäyttö- ja rakennuslaki. Valtion säädöstietopankki Finlex
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=maankaytto-%20ja%20rakennuslaki>> (8.3.2016)

L 27.6.2014/527 Ympäristönsuojelulaki. Valtion säädöstietopankki Finlex
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140527?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ymparistonsuojelulaki>> (7.3.2016)

Maakuntakaava, Varsinais-Suomen liitto <<http://www.varsinais-suomi.fi/images/tiedostot/Maankaytto/2010/kaavoitus/Turunkaupunkiseutu/tksmaakvavistettu.pdf>> (19.1.2016)

Mattinen, Maire 1992. Julistus historiallisista kaupungeista ja kaupunkimaisista alueista, taustaa. Kansainväliset julistukset, ICOMOS Suomen osasto ry.
<<http://www.icomos.fi/sivut/kansainvaelinen/julistukset-ja-suositukset/--julistus-historiallisten-kaupunkien-ja-kaupunkimaisten-alueiden-suojelusta.php>> (7.3.2016)

Museoviraston esityksessä valtakunnallisesti merkittäviksi rakennetuiksi kulttuuriympäristöiksi, 11/004/2009 <<http://www.nba.fi/fi/File/862/museoviraston-esitys-rky-.pdf>> (11.3.2016)

Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035. Loppuraportti
<<http://www.turku.fi/rakennemalli2035>> (14.3.2016)

Turun kaupunkitutkimusohjelma 2014 – 2017. Kirjoittajat: Sampo Ruoppila ja Helka Kalliomäki. Turun kaupunki, Turun yliopisto ja Åbo Akademi
<https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files//26735_kaupunkitutkimusohjelma_2014-2017_verkko.pdf> (24.5.2016)

Turun kiinteistöliikelaitos, opaskartta, asemakaavoitus. Päivitetty 19.1.2016,
<<http://opaskartta.turku.fi/ims/>> (15.2.2016)

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu ymparisto.fi. Suomen ympäristökeskus <http://www.ymparisto.fi/fi-fi/Luonto/Maisemat/Arvokkaat_maisemaalueet> (10.3.2016)

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys valmis – kohteista kuullaan 18.1. – 19.2.2016- tiedote 15.1.2016, Ympäristöhallinnon yhteinen verkkopalvelu ymparisto.fi <[http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Valtakunnallisesti_arvokkaiden_maisemaal\(37566\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Valtakunnallisesti_arvokkaiden_maisemaal(37566))> (24.5.2016)

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Varsinais-Suomi, Koroistenniemi. Museovirasto (MV), julkaisupäivämäärä 22.12.2009
<http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1880> (19.1.2016)

Valtioneuvoston periaatepäätös kulttuuriympäristöstrategiaksi 2014 – 2020
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/43197/Kulttuuriymparistostrategia_2014.pdf?sequence=1> (13.3.2016)

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista 30.11.2000 ja Valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta 13.11.2008 <<http://www.ymparisto.fi/download/noname/%7BA2516D1A-DF52-4E0B-A00C-E2DDC51EF440%7D/59386>> (19.2.2016)

Valtioneuvoston päätös valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen 1993 inventoinnin korvaamisesta sen vuonna 2009 valmistuneella tarkistuksella valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamana inventointina 22.12.2009 <<http://www.nba.fi/fi/File/900/valtioneuvoston-paatos-rky2009.pdf>> (14.3.2016)

Varsinais-Suomen liitto: kulttuuriympäristö ja kaavoitus <<http://www.varsinais-suomi.fi/fi/component/content/article?id=160>> (13.3.2016)

Yleiskaava 2020. Turun kaupunki

<http://ympto.turku.fi/ympakaavi/sivut/Kaavoitus/sivut/Asemakaavoitus/sivut/kuvien_naytto.php?Diario=1724-1996&kuvan_nimi=Kaavakartta_uusi&kuvan_tyyppi=Kaavakartta_uusi_tyyppi&taulukon_nimi=voim_t&tunniste=Di11> (19.1.2016)

Yleiskaava 2029. Turun kaupunki <<http://www.turku.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaupunkisuunnittelu/kaavoitus/yleiskaava-2029>> (14.3.2016)

Yleiskaava 2035: Lähtökohdat ja tavoitteet. Turun kaupunki

<https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/turku_yleiskaava_2029_lahtokohdat_ja_tavoitteet.pdf> (14.3.2016)

Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta, tehty Pariisissa 16.11.1972. Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)

<http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaliset_asiat/kansainvaliset_jaerjastoet/unesco/sopimukset/mperintosopimus> (10.2.2016)

Ympäristöministeriön muistio valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja rakennetusta kulttuuriympäristöstä YM3/533/2009

<<http://www.nba.fi/fi/File/892/rkymenettelytapaohje.pdf>> (10.2.2016)

Ympäristönsuojeluosaston työryhmän mietintö 66 1992, Ympäristöministeriö

<<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/29087/YM%20YSO%20Mietintö%2066%201992%20II.pdf?sequence=1>> (19.1.2016)

Tutkimuskirjallisuus

Aittola, Tapio; Raiskila, Vesa 1995. Jälkisanat. Teoksessa *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen* (Peter Berger & Thomas Luckman 1966. The Social Construction of Reality), s. 213 – 231. 2. painos. Gaudeamus, Helsinki

Alasuutari, Pertti 2011. *Laadullinen tutkimus*. 4. uudistettu painos. Osuuskunta vastapaino, Tampere

Andersson, Harri 1984: *Sosiaalinen tila. Objekttiivisen ja subjektiivisen sosiaalisen tilan käyttö kaupunkitutkimuksessa*. Turun yliopiston maantieteen laitoksen monisteita n:o 4.

Andersson, Harri 1997. Kulttuuri ja paikan politiikka kaupunkiudistuksessa. Teoksessa *Tila, paikka ja maisema – tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, s. 107 – 128. Toim. Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela ja Sirpa Tani. Osuuskunta Vastapaino, Tampere

Asemakaavan muutos ”Koroinen”. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 3.5.2012 ja 26.11.2012, päivitetty 9.2.2015. Turun kaupunki, ympäristötoimiala ja kaupunkisuunnittelu, kaavoitusyksikkö
<http://ympto.turku.fi/ympakaavi/sivut/Kaavoitus/sivut/Asemakaavoitus/sivut/kuvien_naytto.php3?Diario=940&kuvan_nimi=OAS_pdf&kuvan_tyyppi=OAS_tyyppi&taulukko_n_nimi=oas_pdf&tunniste=Tunniste> (14.3.2016)

Backman, Jussi; Himanka, Juha 2008. Fenomenologia. Filosofia.fi – LOGOS Ensyklopedia (online). <<http://filosofia.fi/node/2712>> (13.3.2016)

Berger, Peter; Luckman Thomas 1995 (1966). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen* (The Social Construction of Reality). 2. painos. Suom. ja toim. Vesa Raiskila. Gaudeamus, Helsinki

Cambridge Dictionary Online
<<http://dictionary.cambridge.org/fr/dictionnaire/anglais/space>> (24.5.2016)

Ceginkas, Viktorija 2013. Mitä kulttuuri merkitsee monikulttuurisessa ympäristössä kasvaneelle? Teoksessa *Mitä on kulttuuriperintö?* s. 106 – 130. Toim. Outi Tuomi-Nikula, Riina Haanpää ja Aura Kivilaakso. Tietolipas 243. SKS, Helsinki

Forss, Anne-Mari 2007. *Paikan estetiikka - eletyn ja koetun ympäristön fenomenologiaa*. Yliopistopaino, Helsinki

Granö, J. G. 1930. *Puhdas maantiede*. WSOY, Porvoo

Grönholm, Pertti 2010. Muistomerkkejä ja kolaroivia kertomuksia – Vuoden 2007 pronssisoturikiista ja yhteisöjen kulttuuriset työkalut. Teoksessa *Medeiasta pronssisoturiin – Kuka tekee menneestä historiaa?* s. 82 – 109. Toim. Pertti Grönholm ja Anna Sivula. Historia mirabilis 6. Turun historiallisen yhdistyksen referee-sarja. Turun historiallinen yhdistys ry, historian ja taiteiden tutkimuksen laitos, Turku

Grönholm, Pertti; Sivula, Anna (Toim.) 2010. Mitä meillä on jäljellä? Teoksessa *Medeiasta pronssisoturiin – Kuka tekee menneestä historiaa?* s. 11 – 20. Historia

mirabilis 6. Turun historiallisen yhdistyksen referee-sarja. Turun historiallinen yhdistys ry, historian ja taiteiden tutkimuksen laitos, Turku

Haarni, Tuukka 1997. Joustavia tiloja. Vallan ja ulossulkemisen urbaania tulkintaa. Teoksessa *Tila, paikka, maisema – tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, s. 87 – 106. Toim. Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela ja Sirpa Tani. Vastapaino, Tampere

Hall, Stuart 1999: *Identiteetti*. Suom. ja toim. Mikko Lehtonen ja Juha Herkman. Vastapaino, Tampere

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko; Sajavaara, Paula (Toim.) 1997. *Tutki ja kirjoita*. 3. - 4. painos. Kirjayhtymä Oy, Helsinki

Häkli, Jouni 1997. Näkyvä yhteiskunta: kansalaiset ja kaupunkisuunnittelun logiikka. Teoksessa *Tila, paikka ja maisema – tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, s. 37 – 52. Toim. Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela ja Sirpa Tani. Vastapaino, Tampere

Häkli, Jouni 2004: *Meta Hodos. Johdatus ihmismaantieteeseen*. Osuuskunta Vastapaino. Tampere

Häyrynen, Maunu 2005. *Kuvitettu maa. Suomen kansallisen maisemakuvaston rakentuminen*. SKS, Helsinki

Jyväskylän yliopisto: Koppa: tieteenfilosofiset suuntaukset, fenomenologia, <<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/fenomenologia>> (19.1.2016)

Kangasniemi, Tomi 2015. Koroisiin suunnitellaan kaupunkipientaloja. Paikallislehti *Turkulainen* 29.7.2015, 3

Karjalainen, Pauli Tapani; Raivo, Petri J. 1999. *Maantieteen maisemia – Johdatusta kulttuurimaantieteelliseen maisematutkimukseen*. Oulun yliopisto, maantieteen laitos, opetusmonisteita no. 27

Karjalainen, Pauli Tapani 2004: Ympäristö ulkoa ja sisältä. Teoksessa *Paikan heijastuksia – ihmisen ympäristösuhteen tutkimus ja representaation käsite*, s. 49 – 68.

Toim. Reino Mäntysalo. Ympäristöalan julkaisuja, Oulun yliopisto. Atena kustannus, Jyväskylä

Kielitoimiston sanakirja, Kotimaisten kielten keskus. Copyright 2016
<<http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>> (24.5.2016)

Kivilaakso, Aura 2013. Arvokeskustelua elämän ja suojelun ympäristöissä. Teoksessa *Mitä kulttuuriperintö on?* s. 214 – 238. Toim. Outi Tuomi-Nikula, Riina Haanpää ja Aura Kivilaakso. Tietolipas 243. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki

Klemola, Hannu 2012. Turun Koroisten luontoselvitys. Turun kaupunki
<http://ympto.turku.fi/ympakaavi/sivut/Kaavoitus/sivut/Asemakaavoitus/sivut/selvitysten_naytto.php3?ID=78&selvitys=selvitys_pdf&selvitys_tyyppi=selvitys_pdf_tyyppi&taulun_nimi=selvitykset&pdf_nimi=Koroisten%20luontoselvitys_pienennetty.pdf&tunniste=id> (10.3.2016)

Koivunen, Pentti 1987. *Koroinen kirjallisten lähteiden valossa*. Suomen historian laudaturtyö. Turun yliopiston historian laitos, Turku

Koivunen, Pentti 2003. Koroisten piispanistuimen ja asutuksen tutkimushistoria. Teoksessa *Koroinen eläväksi – Koroinen seminaari 7. - 8.4.2001*, s. 35 – 65. Turun maakuntamuseon raportteja, Saarijärvi

Komulainen, Martti 2005. *Aurajokisäätiön puheenvuoro. Maisemanhoitosuunnitelma Aurajokilaakson kulttuurimaisemaan*
<http://www.aurajoki.net/Pdf/luku1_Hankekuvaus.pdf> (11.2.2016)

Korkiakangas, Pirjo 1999. Muisti, muistelu, perinne. Teoksessa *Kulttuurin muuttuvat kasvot – Johdatusta etnologiatieteisiin*, s.155 - 176. Toim. Bo Lönnqvist, Elina Kiuru ja Eeva Uusitalo. Tietolipas 155. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki

Koroisten historiaa. Luontoon.fi, Metsähallitus
<<http://www.luontoon.fi/koroistenniemi/historia?inheritRedirect=true>> (10.3.2016)

Kumpulainen, Kaisu 2012. *Kylätoiminta ja aktiivisen kylän tuottaminen*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä

Kunnaskari, Mia 2006. Kansallinen kaupunkipuisto – Kertomus vai kokemus? Teoksessa *Paradokseja paratiisissa – Näkökulmia urbaanin luonnon kysymyksiin*, s. 158 - 176. Toim. Arto Haapala ja Mia Kunnaskari. Kansainvälisen soveltavan estetiikan instituutin raportteja n:o 4. Erikoispaino Oy, Helsinki

Kähärä, Maiju 2014. *Koroinen eilen, tänään ja huomenna: historiallisten paikkojen ominaispiirteiden huomioiminen ja hyödyntäminen kehittyvässä kaupungeissa*. Pro-gradu- tutkielma Turun yliopisto, maantieteen ja geologian laitos

Laine, Timo 2010. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II – Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*, s. 28 – 45. Toim. Juhani Aaltola ja Raine Valli. 3. uudistettu painos. PS-kustannus, Jyväskylä

Lappi, Tiina-Riitta 2007. *Neuvottelu tilan tulkinnoista: etnologinen tutkimus sosiaalisen ja materiaalisen ympäristön vuorovaikutuksesta jyväsyläläisissä kaupunkipuhunnoissa*. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä

Lehtonen, Mikko 2000. *Merkitysten maailma*. 3. painos. Vastapaino, Tampere

Lillbroända-Annala, Sanna 2014. Kulttuuriperintö prosessina ja arvottamisen välineenä. Teoksessa *Muuttuva kulttuuriperintö*, s. 19 – 39. Toim. Tytti Steel, Arja Turunen, Sanna Lillbroända-Annala, Maija Santikko. Ethnos Ry, Helsinki

Massey, Doreen 1994. *Space, place and gender*. University of Minnesota Press, Minneapolis

Massey, Doreen 2008. *Samanaikainen tila*. Toim. Mikko Lehtonen, Pekka Rantanen & Jarno Valkonen. Suom. Janne Rovio. Vastapaino, Tampere

Meriläinen-Hyvärinen, Anneli 2010. ”Sanopa minulle, onko mejän hyvä olla täällä?” Paikkakokemukset kolmen talvivaaralaisen elämässä. (Pdf)

Elore, vol. 17 – 1/2010. Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.

Mäenpää, Pasi 2009. Suomalainen kaupunki uusin silmälasein. Teoksessa *Mihin menet kaupunki*, s. 55 – 64. (Pdf) Toim. Timo Heikkinen ja Hanna Mattila. Teknillinen korkeakoulu, Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisu C 73, Espoo.

Määttä, Yrjö 1996. *Ympäristökysymysten rationaalinen arvottaminen – analyysi ihmisten ympäristötietoisuuden yhteiskunnallisuudesta*. Suomen ympäristökeskuksen moniste 43, Helsinki.

Nurmi, Teemu 2015. Koroisten peltoa halkoo pian katu. *Paikallislehti Turkulainen* 4.3.2015 <<http://www.turkulainen.fi/artikkeli/270093-koroisten-peltoa-halkoo-pian-katu>> (15.2.2016)

Paasi, Anssi 1984. *Aluetietoisuus ja alueellinen identiteetti ihmisen spatiaalisen sidoksen osana*. Suunnittelumaantieteen yhdistyksen julkaisuja 13, Helsinki

Paasi, Anssi 1986. *Neljä maakuntaa. Maantieteellinen tutkimus aluetietoisuuden kehittämisestä*. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja N:o 8, Joensuu

Palola, Ari-Pekka 2003. Koroinen kirkollisena keskuksena. Teoksessa *Koroinen eläväksi – Koroinen seminaari 7. - 8.4.2001*, s. 105 – 108, Turun museokeskuksen raportteja, Saarijärvi

Potinkara, Nika 2014. Oikeus omaan kulttuuriperintöön. Saamelaismuseot identiteettipolitiikan näyttämöinä. Teoksessa *Muuttuva kulttuuriperintö*, s. 277 – 298. Toim. Tytti Steel, Arja Turunen, Sanna Lillbroända-Annala, Maija Santikko. Ethnos Ry, Helsinki

Raatikainen, Panu 2004. *Ihmistieteet ja filosofia*. Gaudeamus, Helsinki

Raivo, Petri J. 1995. Kulttuurimaiseman käsitteellistyminen maantieteellisessä tutkimuksessa. Teoksessa *Johdatusta kulttuurimaantieteelliseen tutkimukseen*. Toim. Tapani Karjalainen & Petri J. Raivo. Oulun yliopisto. Maantieteen laitos, opetusmoniste no. 21. Oulu

Ridell, Seija; Kymäläinen, Päivi; Nyysönen, Timo 2009 (Toim). Julkinen tila tänään – kuhinaa lomittuvilla rajapinnoilla. Teoksessa *Julkisen tilan poetiikkaa ja politiikkaa. Tieteiden välisiä otteita vallasta kaupunki-, media- ja virtuaalituloissa*, s.7 – 41. Tampere University Press, Tampere

Riikonen, Jaana 2003. Kalmistotutkimusta Koroisten kupeessa. Teoksessa *Koroinen eläväksi – Koroinen seminaari 7. - 8.4.2001*, s. 15 – 22, Turun museokeskuksen raportteja, Saarijärvi

Riikonen, Heikki 1997. Aluetietoisuuden sisältö paikallisyhteisössä. Sukupolvet ja muistinvaraiset alueet. Teoksessa *Tila, paikka, maisema – tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, s. 179 - 189. Toim. Tuukka Haarni (et al.). Vastapaino, Tampere

Saarela, Sanna-Riikka, Söderman, Tarja 2008. *Ekologisesti kestävät kaupunkiseudut ja niiden ekosysteemipalvelut*. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 33/2008 (online) https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/39715/SYKEra_33_2008.pdf?sequence=1, luettu 29.10.2015

Saarikangas, Kirsi 2002: Merkityksellinen tila: lähiöasuminen arkkitehtuurin, asukkaiden, menneen ja nykyisen kohtaamisena. Teoksessa *Eletty ja muistettu tila*, s. 48 – 75. Toim. Janne tunturi & Taina Syrjämaa. SKS, Helsinki

Saarinen, Samuli (toim.) 2007. Turun kansallinen kaupunkipuisto – perustamisselvitys. s. 5 -11. Turun kaupungin ympäristö- ja kaavoitusvirasto. Yleiskaavatoimisto, Turku

Saarinen, Samuli: 2008. *Suomalaisen kaupunkimaiseman valtakunnalliset erityiskysymykset – esimerkkinä Turun kansallinen kaupunkipuisto- hanke*. Pro gradu-tutkielma. Turun yliopisto

Saaristo Heidi 2004. *Maisemanhoitosuunnitelma Aurajokilaakson kulttuurimaisemaan*. Opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 37

Sivula, Anna 2010. Menetetyn järven jäljillä - Historia osana paikallista kulttuuriperintöä. Teoksessa *Medeiasta pronssisoturiin – Kuka tekee menneestä historiaa?* s. 21 – 39. Toim. Pertti Grönholm, Anna Sivula. Historia mirabilis 6. Turun historiallisen yhdistyksen referee-sarja. Turun historiallinen yhdistys ry, historian ja taiteiden tutkimuksen laitos

Sivula, Anna 2015. Tilaushistoria identiteettityönä ja kulttuuriperintöprosessina – Paikallisen historiapolitiikan tarkastelua. Teoksessa *Kulttuuripolitiikan vuosikirja 2015*, s. 56 – 67. Päätoim. Miikka Pyykkönen. Kulttuuripolitiikan tutkimuksen seura r.y. <<http://www.kulttuuripolitiikantutkimus.fi/sites/default/files/KPTVS2015.pdf>> (15.3.2016)

Sivula, Anna 2013. Puuvillatehtaasta muistin paikaksi. Teoksessa *Mitä on kulttuuriperintö?*s. 161 – 191. Toim. Outi Tuomi-Nikula, Riina Haanpää ja Aura Kivilaakso. Tietolipas 243. SKS, Helsinki

Stobbelaar, Derk Jan; Pedroli, Bas 2011: Perspectives on Landscape Identity: A Conceptual Challenge. *Landscape Research*, Vol. 36, No. 3, 321 – 339

Suomela, Liisa; Tani, Sirpa 2004. Ympäristön kolme ulottuvuutta, Teoksessa *Ympäristökasvatuksen käsikirja* s.45 - 55. Toim. Hannele Cantell, PS-kustannus, Jyväskylä

Suonpää, Mika 2013. Kulttuuriperintö- käsite ja sen käyttö Britannian poliittisessa keskustelussa. Teoksessa *Mitä on kulttuuriperintö?* s. 59 – 80. Toim. Outi Tuomi-Nikula, Riina Haanpää ja Aura Kivilaakso. Tietolipas 243. SKS, Helsinki

Tilastokeskus: käsitteet ja määritelmät, institutionaalinen yksikkö
<http://tilastokeskus.fi/meta/kas/institu_yksikko.html> (14.3.2016)

Tilastokeskus: käsitteet ja määritelmät, julkisyhteisö
<<http://www.stat.fi/meta/kas/julkisyhteiso.html>> (14.3.2016)

Tilley, Christopher 1994. *A Phenomenology of Landscape. Places, Paths and Monuments*. BERG. Oxford/Providence, USA

Toivonen, Markku & Rauhala, Risto 2007. Esipuhe. Teoksessa *Turun kansallinen kaupunkipuisto – perustamisselvitys*. Toim. Samuli Saarinen. Turun kaupungin ympäristö- ja kaavoitusvirasto, yleiskaavatoimisto, Turku

Tuan, Yi-Fu 2008. *Space and Place – The Perspective of Experience*. 6. painos. University of Minnesota Press, Minneapolis

Tuomi, Jouni; Sarajärvi, Anneli 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki

Tuomi-Nikula, Outi; Haanpää, Riina; Kivilaakso, Aura (toim.) 2013. Kulttuuriperintökysymysten jäljillä. Teoksessa *Mitä on kulttuuriperintö?* s. 12 – 29. Tietolipas 243. Suomalaisen kirjallisuuden seura, Helsinki

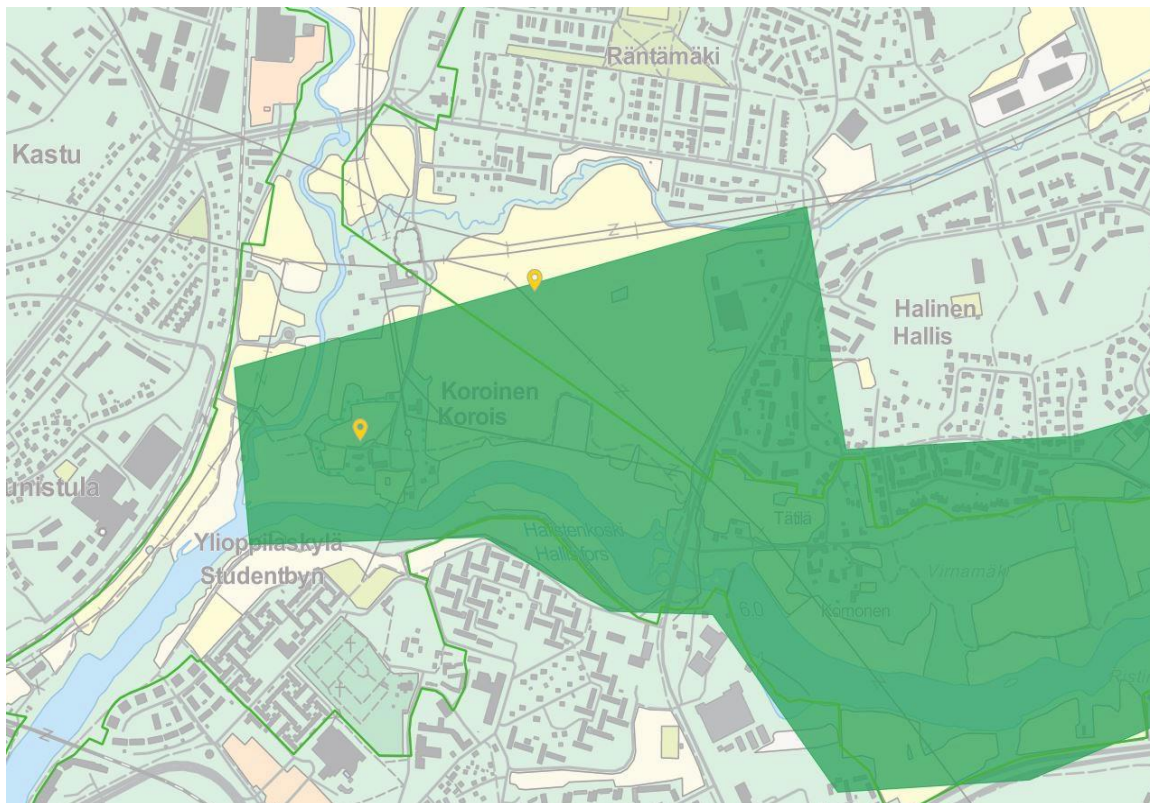
Vilkka, Hanna 2005. *Tutki ja kehitä*. Kustannusosakeyhtiö Tammi oy, Helsinki

Vilkuna, Johanna 1997. Kaupungin eleyt ja institutionaaliset luonnot. Teoksessa *Tila, paikka ja maisema – Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*, s. 163 - 178. Toim. Tuukka Haarni, Marko Karvinen, Hille Koskela ja Sirpa Tani. Vastapaino, Tampere

Virtanen, Keijo 2000. Esipuhe. Teoksessa *Aurajoki – ajan virta*, s.7. Toim. Markku Lappalainen. Aurajokisäätiö, Turku

LIITTEET

Liite 1. Valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ja kansallisen kaupunkipuiston rajaus Koroisilla. Lounaispaikka. Lounais-Suomen alueellinen paikkatietoverkosto, karttapalvelu http://karttapalvelu.lounaispaikka.fi/?lang=fi&zoomLevel=4&coord=257344.75_6719864.25&mapLayers=327+72+default,380+100+,382+100+,381+100+,561+100+&showMarker=true (21.4.2016)

Liite 2. Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kokonaisuudet Koroisilla ja lähialueilla. Suomen ympäristökeskus SYKE, paikkatietoportaali <http://syke.maps.arcgis.com/apps/PublicInformation/index.html?appid=0b4ebad1b3a440d89bed0218bca3ea7b> (21.4.2016)

